

ADZUMA

Foto Banyane a Tudzuma

¹⁻² Nwaẽ Tiofilo, ne yĩ ovoli otonyade a kame a, ntsɛɛ ntsa letsa nye letsa a kĩ Yesu kena mo fukĩ etsa, kito ne loko a kĩ eyi ye adzuma kayo, kenawo loko a kĩ Baguma boe ye enamena ode. Fomo Baguma boe ye benamena ode a, Yesu tsã Hũhũ Kpalɛwa kobẽ akũ etsa ye foto banyane a kĩ epau a fotsa.

³ Ne ye wuda liti a, enye ye akũ etsa be ne tisi pii akũ ne fuwi tena kame, kĩ atsindze kate lelãa foe kame kĩ edzi nkpã. Elemo bikĩ bemó ye a kodzela ne Baguma legãkanyakõ foletsa a akũ.

⁴ Loko a kĩ bekpota a, esi be mbla kĩ, “Mitadzakũ ne Yerusalem, mbom midzi midzole Hũhũ Kpalɛwa a kĩ mbi mi kĩ yĩ Olɛga le eyi kĩ yaakpa mi a kaya.

⁵ Yohanes kõ ni, mui ekoa ewola bati. Lemɛ ne fuwi lukũ kame ni, Baguma aakoa Hũhũ Kpalɛwa ewola mi.”

Baguma Bɔe Yesu Enamena Ode.

⁶ Loko a kĩ Yesu mo ye foto banyane a buki bekpota a, bivia ye kĩ, “Boe Olate, mboeɛ finyaakĩ owe kĩ ayaamunikimo Israelfo legãkanyakõ a okpa be?”

⁷ Ade Yesu bi be kĩ, “Fotãsi kĩ mianyi loko iye fuwi a kĩ yĩ olɛga le eyi ekpa kĩ litsedi leya a ne ye kobẽ akũ a.

⁸ Leme nte Hũhũ Kpalewa a yawo ne mi kame ni, yaado mi kɔbẽ lɔkɔa mile yĩ fɔletsa a ne Yerusalem, mɔ Yudea flee mɔ Samaria, kɛnaawo katinya kame tite kawũnakɔ̃.”

⁹ Kĩ ɛɛ fukĩ eyua a ne be ane kame naa, Baguma bɔɛ ye enamena ode, ade eyela ne luflututu kame a.

¹⁰ Kĩ bedza bekadã koe kĩ yanaa odetɔ kame a, letaleta banyole nviã badi kĩ bideĩ ne fɔtsa ovoe kame nye be akũ betsa be,

¹¹ ade bibi be kĩ, “Galileafɔ, nde sũ midzẽ miadã odetɔ kame lɔmɔ? Yesu a kĩ Baguma bɔɛ ne mi ɔwẽ ne awĩ enamena ode a, aabuki eya ne mi sekẽ nde ayakĩ mimɔ kĩ yanaa ode a.”

Matias Yate Yuda Kadzakɔ̃.

¹² Ke liti a, fɔtɔ banyane kĩ dzakũ ne Kugua Futse ɔtɔ akũ a benaa Yerusalem ɔmatɔ kame. Kito awã kenawo ɔmatɔ a kame ana nde lisikũ seke.

¹³ Kĩ biwo ɔmatɔ a kame a, benaa be kadzikɔ̃ ne abansulu kɔla ode. Bati a kĩ bena ne awã nye Petro, Yohanes, Yakobo, Andrea, Filipino, Toma, Bartolomeo, Mateo, Yakobo kĩ enye Alfeo obi, mɔ Simon kĩ epili ye kade lɔlɔ, mɔ Yuda kĩ enye Yakobo obi.

¹⁴ Bati kĩ flee katsena lɔkɔ nye lɔkɔ mɔ kakɔna mɔa, kabɔa mpae kakpa Baguma. Bati a badi leme nye batsole mɔ Yesu ɔma Maria, mɔ Yesu bawaɛnyole.

¹⁵ Ne fuwi a na kame a, bikĩ betɛ bido a tsena, be lidede aawo nde bati ɔha mɔ be tɛya. Ade Petro yidza ɛdza ebi be kĩ,

16 “Nwaë amε, kenε kī letsa a kī betsele ne Katsēle Kpalēwa a kamε, kī Hūhū Kpalēwa a le eyi etsāmena Legā Dawid akū ne Yuda kī ye lenya bati loto bipi Yesu a, foya lomo.

17 Yuda nya boe kamε omoa kī boe Olate nye ye kī ekena foto banyane adzuma.”

18 Lemε ekena tokpa kī enate sika kī se bekoa beya tite a kī te akū eku a. Ade awā na kī eto ode eto a, ye lupu tui lebē, ade ke ye fometsa flee ne fuko ne tite a.

19 Ye wuda a akū foletsa gba ne Yerusalem kī odi nye odi nu foe. Foesū awā kī enaku ewa a bave ke kī Akeldamak, foe kayo nye Baboane Tite.

20 Foesū Petro buki ele kī, “Betsēle ne Dawid Tono Ovoli a kamε kī,
‘Mifō ye toto tewa luto,
odima etabuki edzi ne te kamε.’
Betsēle lemε kī,
‘Mifō oti bebā ete ye kadzakō a.’

21-22 Foesū fusī kī oti bebā eyaawo ne boe kamε nde odansini ekpa boe Olate Yesu kayidza kato kanokpa a. Ade fusī lemε kī enya oti kī enya boe bati a kī botsā butomena boe Olate Yesu a kamε omoa, kito loko a kī Yohanes de letsā ne mui kawola amanie akū keyawo loko a kī Baguma boe Yesu ne boe sekē enamena ode a.”

23 Foesū benye bati nviā ade be nye Matias mo Yosef kī bave Barsaba kī babuki kave Yusto a.

24-25 Ade bebōa mpae beve Baguma kī, “Boe Olate, no nyina odi nye odi lolō kamε. Tsa boe bati nviā kī kamε ekī onye kī edza nde foto onyane ne kadzakō a kī Yuda fone awe eyi enaa awā kī kefeta ye a.”

²⁶ Kĩ beta bavulibi ne bati nviã kĩi folo a, foyake ne Matias akũ, ade bekoa ye bibumena foto banyane ewua-odi a akũ a.

2

Hũhũ Kpalewa a Kaya Ne Pentekoste Luwi a Akũ.

¹ Kĩ Pentekoste luwi a wo ɔto a, bate badone a flee natsena ne kako moape.

² Deedimape, binu litsedi nkã nde ayekĩ owe kpale avũ a ne odetó kame, ade owe kũi te toto a flee kĩ te kame bena a kame a.

³ Bemó litsedi nde fi fome kĩ foka fudzi ne odi nye odi akũ.

⁴ Ade Hũhũ Kpalewa te be kame flee, ade bido kodzela kale awe ne tide futefute kame, nde ayekĩ Hũhũ a kpa be a.

⁵ Ade ne lokɔ a na kame a, Yudafɔ kĩ bavila Baguma kĩ bito fude kumekume ne katinya kame flee a ya bideĩ ne Yerusalem.

⁶ Foesũ kĩ binu owe baũ kũi nkã a, bati pii boã obũ benakpota ne awã. Kĩ binu kĩ bate badone kũi kale kodzela ne be kame odi nye odi tide kame a, fokena be wãwã.

⁷ Ne fukĩi sũ libe wo be, bekena saa, ade bido akũ kavia awe kĩ, “Midã, mbɔee nné Galileafɔ bati kũi flee ane?”

⁸ Mɔ nde foya mɔ boanu kĩ belamena kodzela kale ne boe tide kame?

⁹⁻¹⁰ Bonye Partiafɔ mɔ Mediafɔ mɔ Elamfɔ ade boe kame badi to Mesopotamia mɔ Yudea mɔ Kapadokia mɔ Ponto mɔ Asia mɔ Frigia mɔ Pamfilia mɔ Egipte mɔ Libia kako a kĩ kifuã Kirene. Boe badi buto Roma

11 kī bonye Yudafo ñye bati kī bedani akū bekena Yudafo, boe badi bonye Kretafo mo Arabiafo. Ade boe flee boanu kī belamena Baguma awāwā fotsa kale ne boe tide kame a.”

12 Ade kī fokena be saa mo basaa lomō a, bekavia be akū kī, “Litsa foletsa ne awī a?”

13 Lemε bikī bedza ne awā badi di be nsekuo bele kī, “Bave lamena be kawugela.”

Petro Bi Yudafo Yesu Akū Foletsa.

14 Ade awā mo Petro yidza edza mo be ewuaodi a, edzela odo ele kī, “Mi Yudafo mo mi a flee kī midzi ne Yerusalem, mawe kī manye foletsa kī flee kayo ntsa mi, foesū mitse katse wī.

15 Nné bave bati kī wuga ndε ayekī mikona a. Midā kī ade owi fomō onone todō evedi boā a.

16 Mbom letsa a kī de milamena kamō ne awī a nye fukī Baguma Onukpē Onyene Yoel le eyi anε kōkōε a kī,

17 ‘Baguma le kī,
“Ne fuwi nkaε a kame ni,
maado yī Hūhū eyaawo ne bati flee kame,
lokōa mi babinyole mo babitsole aade letsā ne yī
kale a akū.

Mi bapopo aamo ode fotsa kenawa ne hūhū
kame,
ade mi banokōε lemε aawa fōda a.

18 Onokōali, ne fuwi a na kame ni, yī Hūhū
aate mi basumune batsole mo banyole flee
kame,

lokōa baade letsā ne yī foletsa akū.

19 Ade maafō awāwā fotsa lenε
ne odeto kame mo tite akū.
Mīamo baboane, mo fi mo onyo kusuu kī
fogba ne tite akū.

- 20 Suwa aake otũ,
 odeto ane aadani ngbã nde baboane aye,
 ade owi fomo Baguma Luwi kpale
 mo kukũkpale a aaya a.
- 21 Ne loko a na kame ni, odi nye odi kĩ yaave
 Olate a dī
 mo evia ye konyakamo ni, yaana kate.” ’ ’ ”
- 22 Ade Petro buki ele kī, “Nwaẽ ame Israelfo,
 mitse foletsa kī. Yesu Nazaretni nye Oti a kī
 Baguma pau, kī ye deĩ Baguma kobẽ. Enye kobẽ
 kī etsa mi ne ye awãwã mo nsentseleni fotsa
 kenawa kame, nde ayekĩ mi moawe minyina
 leme a.
- 23 Leme ne Baguma kawe mo nhihie onukpẽ ni
 efone ye awe ekpa mi, ade mitsã tokpa bakenane
 akũ miko ye, ne kī miboa ye ne asendua akũ a.
- 24 Leme Baguma buki edzela ye etomena
 banokpa kame ade ené ne wuda awe kame a,
 kitonekĩ wuda tãpuli efõ ekaho ne kanokpa da.
- 25 Ade legã Dawid le eyi ne ye akũ kī,
 ‘Mamo kī yĩ Olate dzẽ ne yĩ ane kame loko nye
 loko
 Ne kī edzẽ ne yĩ somona nde yĩ obumenane
 sũ maávila.
- 26 Ne fukĩ sũ kawole de yĩ ade fofõ mamu ye luwi
 daa.
 Tito kī sukena pupulidza mane malo ni,
 maadzi ne konete kame.
- 27 Kitonekĩ oláfõne yĩ okla oyi ne kanokpade,
 ade oláfõ no Obi Kpalewa sukena levõ ne
 linike kame a.
- 28 No letsa yĩ nkpã osi a,
 ade no sekẽ kana aafõ mmó kawole paa.’

29 “Foesũ, nwaẽ amɛ, mabi mi yededeede kĩ boe ɔwanyo Legã Dawid ku, bibila ye, ade ye kuni waa ne boe kame keyawo nviã kĩ a.

30 Leme kĩ enya Baguma onukpẽ ɔnyene sũ ni, enyi letsa a kĩ Baguma le eyi kĩ yaakena ekpa ye. Baguma lo fubo kĩ yaakena Dawid kasinu a kame obi moa odi eyaadzi enya legã nde Dawid aye.

31 Ne kĩ Dawid nyi fukĩ enyamena loto sũ ni, ele eyi kĩ Kristo aayidza eto banokpa kame. Ele kĩ, ‘Baguma táfone ye awe ekaho ne kanokpa, ade ye sukena leme távõ ne linike kame a.’

32 Ade Yesu kĩ Baguma dzela etomena banokpa kame a, ade boe a flee bonye foe akũ adansifo a.

33 Finyaakĩ ni, ɔlega Baguma kpa ye lonokõẽ kadzikõ ne ye somona, ade ekoa ye Hũhũ ekpa ye nde ayekĩ ele eyi a. Foesũ ye malo ekoa ye Hũhũ a, eko ne boe akũ. Ade foesũ mimó, minu leme letsa a kĩ lelamena kaya ne awĩ a.

34-35 Nné Dawid liyidza enaa ode, mbom ye lele kĩ,

‘Baguma bi yĩ ɔlate kĩ,

“Dzi ne yĩ somona

kenaawo loko a kĩ maakoa no bakesine nkena nde no aboa katekõ.” ’

36 Foesũ mawe kĩ mi Israelfo flee minyi kĩ Yesu a kĩ miboa ne asendua akũ a, ade ye Baguma kena ɔlate mo Kristo Oti a Kĩ Beboa Todõ a.”

37 Kĩ bati kĩ nu Petro folets a, foha be paa. Foesũ bivia ye mo foto banyane bebã a kĩ, “Nwaẽ amɛ, litsa kene kĩ bokena?”

38 Ade Petro bi be kĩ, “Fusi kĩ mi kame odi nye odi edani ɔwole kame ete Baguma edo, loko ete mui kawola amanie ne Yesu Kristo dĩ akũ ayekĩ

Baguma aakɔa ye titikpa ete ye, ete Baguma futetsa a kī fɔnye Hūhū Kpalɛwa a lɛmɛ.

³⁹ Kitonɛkī letsa a kī Baguma lɛ eyi kīi a waa fɔkpa mi, mɔ mi babi mɔ bikī bito mɔ lugo, mɔ bikī boe ɔlate Baguma aavɛ kī beya nɛ ye sɛkɛ a.”

⁴⁰ Ade Petro dɛ be pii ɛlɛ kī, “Minyɛ mi akū mitomɛna sɔto kavɛlɛ a kī saaya nɛ nviā katinya bati kpa kīi akū a kamɛ.”

⁴¹ Nɛ fukīi sū bati pii nɛ be kamɛ tɛ Petro fɔletsɛ a bido, ade bɛwɔla be mui nɛ Yesu dī akū a. Be lidɛdɛ aana ndɛ mpim ɛlɛlɛ kī bɛkɔa bibumɛna batɛ badonɛ a akū nɛ luwi a.

⁴² Bɛfɔnɛ be akū awɛ bɛkpa fɔto banyanɛ a bɛkatsa be fɔtsa, ade bɛkabɔa mpɛ mɔ kanya kakpɔta mɔ ɔmɔa kakɛna a.

Batɛ Badonɛ a Dzi Mɔ Onukpɛ Mɔa.

⁴³ Nɛ kī fɔto banyanɛ a kakɛna awāwā fɔtsa mɔ nsentsɛleni pii sū ni, fɔkɛna bati pii wāwā.

⁴⁴ Batɛ badonɛ kīi flee katsɛna luwi daa kakɛna letsɛ mɔa, ade bɛkasɛ be fɔtsa kakpa akū a.

⁴⁵ Ntɛ ɔsa bɛnɔ be akū fɔtsa fudi ni, basɛ sika a kakpa akū nɛ be kamɛ odi nyɛ odi kasī onukpɛ.

⁴⁶ Bɛkanaa Baguma afɔliɛ kabɔakɔ a luwi daa, ade bɛkatsɛna nɛ kutsu kutsu kamɛ nɛ be tɔto kamɛ kanya kakpɔta nɛ kawɔlɛ mɔ akū kadɔla kamɛ a.

⁴⁷ Ade bɛkanyɛ Baguma kɔlɛ, kamu ye lɛmɛ a. Bati flee kɔa obu bɛkpa be. Luwi daa boe ɔlate akɔa bikī bɛtɛ bido a kī etɛ a kayaabumɔ be.

3

Petro Mɔ Yohanes Tsa Oti Odi Kī Eveliveli.

¹ Luwi a Petro mo Yohanes naa Asoli Kola kame ne loko a ki Yudafu aboa mpaε a kame. Fona ndε olobe todou elale kame.

² Ki biwo Asoli Kola onyukpe a ki bave Onyukpe Mo Kale a, bemo onyole odi ki eveliveli kito ye lemawi, ki ewaa ne awa. Ye bati aboe ye kanaayi ne awa luwi daa ayeki yaakawa sika katomena biki bate ne awa a seke.

³ Ki Petro mo Yohanes ate a, ewa be sika.

⁴ Befo beda beda ye koe ade Petro bi ye ki, "Da boe anε kame!"

⁵ Ade oti a dzela anε eda be mo kakona ki baakpa ye litsedi.

⁶ Petro bi ye ki, "Nla sika sidima ki makpa no, leme maakpa no letsa a ki ndei a! Ne Yesu Kristo Nazaretni di aku ni, mabi no ki yidza kadza, katsa!"

⁷ Ade Petro pi oti a ne somona kokpo edzela ye a. Deedimape ye aboa mo anya flee de osi,

⁸ ade evenya edza ne aboa aku, edo katokatε awe a. Etomo be biwo ne Asoli Kola a kame ade ekavenya kamu Baguma leme a.

⁹ Bati a ki bena ne awa a mo ye ki etsε, ade binu ayeki ekamu Baguma a.

¹⁰ Ki bemo biyi osu ki ye lekadzi ne Onyukpe Mo Kale owe kawa fotsa a, fonyene be flee aku ade bekena saa ne letsa a ki leya ne ye aku a.

Petro Le Yesu Kobε Aku Foltsa Ne Asoli Kola a Kame.

¹¹ Bati pii wula atse benaa be seke ne awa ki bave Lega Salomo Mblada ne Asoli kola kame a. Beyamo oti a ki emanemo Petro mo Yohanes tsemetseme ade ye kasε a kena be saa a.

12 Kĩ Petro mó bati kĩĩ a ebi be kĩ, “Nwaẽ ame Israelfo, litsa koũ liti lakena mi wãwã ne fotsa kĩĩ akũ? Nde sũ miadã boe bãã lomo nde bati kpalewa boane? Mitakona kĩ boe awe kobẽ bokoa botsa oti kĩĩ!

13 Baguma a kĩ enye Abraham, Isak mo Yakob mo boe bawanyo Baguma a do ye Osumune Yesu obu. Ade ye obi Yesu mikoa mikpa beko a. Misĩ ye ne Pilato ane kame, tito kĩ minyina ye ne kĩ Pilato we kĩ yafone ye awe kufe.

14 Misĩ oti kpĩĩ mo oti kpalewa a, ade mituno kĩ efone owudini awe ekpa mi ne ye kadokõ a.

15 Mifõ beko oti a kĩ yakpa nkpã a, leme Baguma dzela ye etomena banokpa kame. Boe awe a bomó ye mo ane.

16 Yesu dĩ kobẽ akũ futo mo oti kĩ miamo kĩĩ, minyina leme a na akũ osĩ. Ne kĩ ete Yesu edo sũ ni, boe Olate tsa ye ne mi ane kame.

17 “Nwaẽ ame, finyaakĩĩ ñnyina kĩ mi mo mi banokõẽ mikena fukĩĩ ne Yesu akũ ne katanyi kame.

18 Leme Baguma le eyi ane kokoe etsãmena ye onukpẽ banyene flee akũ kĩ ye Kristo a aatsã lubo kamõ kame. Ade foesũ efõ foya ne foe kame lomo a.

19-20 Foesũ midani towole kame mimuniki miyaatomõ Baguma ayekĩ yaakoa mi tokpa ete mi. Nte mikena lomo ni, fãafõ mina hũhũ kame kobẽ mitomena boe Olate sekẽ, ayekĩ yaado Yesu a kĩ ye nye Kristo a ne mi sekẽ.

21 Kene kĩ Yesu ena ne ode kenawo loko a kĩ Baguma lola letsa nye letsa ne de osi akũ nde ayekĩ ye onukpẽ banyene kpalewa a kĩ bidzi nkpã kokoe a le biyi a.

²² Kitonekĩ Mose le kĩ, ‘Mi ɔlate Baguma aanyɛ onukpɛ ɔnyɛnɛ odi ndɛ yĩ aye etomena mi kame. Foesũ mitse letsa nyɛ letsa a kĩ yaabi mi.

²³ Odi nyɛ odi kĩ eláatse ye kale ni, baanyɛ ye nɛ Baguma bati a kame lokɔa bewola ye mo odu mo odu.’

²⁴ “Baguma onukpɛ banyɛnɛ flee a, kito Samuel akũ keyawo bikĩ bitomɔ ye a, le biyi benyamena lotɔ nɛ fɔtsa a kĩ folamena kaya nɛ nviã fuwi kĩ kame a akũ.

²⁵ Baguma apam a kĩ ekɛna mo mi bawanyɔ etsãmena ye onukpɛ banyɛnɛ akũ a nyɛ mi fude, ade mi aanya tsefã nɛ apam kĩ fɔtsa akũ a. Ebi Abraham kĩ fɔatsã ye ɔwa akũ yaakɔa nhila ekpa katinya kame bati flee.

²⁶ Foesũ kĩ Baguma pau ye ɔsumunɛ a ni, mi sekɛ enya lotɔ edo ye kĩ ekɔa nhila ekpa mi, lokɔa efɔ mi kame odi nyɛ odi efɔ tokpa kakɛna.”

4

Bipi Petro Mo Yohanes.

¹ Nɛ lokɔ a kĩ Petro mo Yohanes dza bekabi bati a fɔletsɔ a, Yudafɔ basofɔ badi, Asɔli kɔla a akũ ɔdãmenanɛ ɔnokɔɛ mo Zadukifɔ badi ya nɛ awã.

² Kĩ binu kĩ Petro mo Yohanes katsa fɔtsa nɛ Yesu kayidza fɔletsɔ akũ, katsa kĩ banɔkpa aayidza bidzi nkpã a, bɛna kalɔkpa paa!

³ Foesũ bipi be, lemɛ kĩ kade do sũ ni, bekɔa be bido nɛ kɔla kame kenawo kĩ kade nyina.

⁴ Lemɛ bati pii kĩ binu be fɔletsɔ a badi te kale wĩ a bido. Banyole bate badonɛ a kĩ betɛ bido a po biwo ndɛ mpim elo.

⁵ Ade kī kade nyina a, Yudafo banokōẽ mō ɔmaĩ banokōẽ mō mbla batsanɛ a yakpota nɛ Yerusalem.

⁶ Bɛyatsa folo mō Ɔsofɔnokōẽ Flee Hana mō Kayafa, Yohanes mō Aleksandro mō Ɔsofɔnokōẽ Flee a akū bati badi.

⁷ Ade benyɛ foto banyanɛ a bɛyadzela nɛ be anɛ kame a. Bivia be kī, “Osi ɔwɔdabe akū mikena fukī? Owei dī akū iye ɔwa kobẽ akū mikena fotsa kī?”

⁸ Ade Petro kī Hūhū Kpalɛwa tɛ ye kame a yidza ɛɛ kī, “Boe loto banyanɛ mō ɔmaĩ banokōẽ,

⁹ nte miwɛ folɛtsa kame kanyɛ nɛ lɛtsa wī a kī bɔkena bɔkpa oti kī eveliveli mō ayekī betsa ye a akū ni,

¹⁰ mitse mbi mi, lokɔa Israelfo flee binyi kī, Yesu Kristo Nazaretni a kī mibɔa nɛ asendua akū, lɛmɛ Baguma dzela ye etomena banokpa kame a, ye dī akū fotsā sū mō oti kī na akū ɔsī.

¹¹ Ade Yesu kī akū Katsɛɛ Kpalɛwa lɛ kī, ‘De a kī folo bakennɛ sī a, ade de lɛdani kola akū de titiliwu a.’

¹² Ye odi nyɛ bati Ɖtɛnɛ, ade otidziwa odima lɛlāa tite akū kī ye akū bɔatsā bɔna nkpā a.”

¹³ Kī loto banyanɛ mō ɔmaĩ banokōẽ a mó ayekī Petro mō Yohanes lɛ kɔdzela mō kobẽ, tito kī betánaa sukuu malo ni, fɔkena be saa. Ade bemó biyi ɔsū kī betsā bitomō Yesu a.

¹⁴ Lɛmɛ kī bemó oti a kī betsa a kī ɛdzẽ nɛ be ɔwẽ sū ni, betápuli beɛ kadima.

¹⁵ Bibi be kī benɛ nɛ katsenakō a, kite be odi bekapi adzuni.

¹⁶ Badi via kī, “Litsa bɔakɛna bati kī? Bɔláapuli busī kī lɛtsa a kī bekɛna a lenyé awāwā

fotsa, kitonekĩ odi nye odi ne Yerusalem nyina, enu kale kĩ leme.

¹⁷ Ne kĩ foletsa kĩ fotagba sũ ni, mifõ budo be libe kĩ betabi odima kale ne Yesu dĩ akũ.”

¹⁸ Ade bibuki beve be benamena katsenakõ a bisĩ be mbla kĩ betabuki bibi odima kale iye betsa fotsa ne Yesu dĩ akũ a.

¹⁹ Leme Petro mo Yohanes kpa mbuaye kĩ, “Mi awe mibu fukĩ fofeta ne Baguma ane kĩ bokena, mi oledo butse, mbøe kĩ Baguma ode?”

²⁰ Letsa a kĩ de bomó, bunu leme a, boláapuli busua onukpẽ ne de akũ budzi kulokulo.”

²¹ Ade awã mó banokõẽ a kã be ane mo osĩ mo osĩ, befone be awe a. Ne kĩ bati a flee kamu Baguma ne letsa a kĩ leya a akũ sũ ni, betápuli bena osi a kĩ ye akũ baatsã bevele be soto.

²² Oti a kĩ ye betsa a, te foba futeli tena.

Bate Badone a Boa Mpaε Bekpa Owole Kado.

²³ Kĩ befone Petro mo Yohanes awe bena be bati sekẽ a, bebõa be amandie ne letsa a kĩ basofonokõẽ mo omaĩ banokõẽ a bi be a akũ.

²⁴ Ade bate badone a flee kpota bebõa mpaε beve Baguma bele kĩ, “O boe Olate, no kĩ okena tite mo ode, mpo mo fotsa a kĩ fudeĩ ne ye kame,

²⁵ no letsã Hũhũ Kpalawa akũ ofõ boe owanyo Dawid, no osumune le eyi kĩ,

‘Nde sũ katinya kame bati de adõ

mo bati tsa folo ne tokpa akũ pupulidza?

²⁶ Katinya kame fogã flee kena omõa

ade biyidza bedzẽ ne boe Olate mo ye Kristo akũ a.’

²⁷ Fonye onokõali kĩ Herodes mo Pontio Pilato mo Israelfo, mo bikĩ benyé Israelfo a tsena ne omato

kĩĩ kame, ade biyidza bedza ne Yesu no Ɔsumune kpalewa a kĩ oboa todõ a akũ a.

²⁸ Leme ne no kobẽ, mo no kawe, okpa osi bekpota bekena letsa kĩ ohihie oyi a foya ne foe kame.

²⁹ Finyaakĩĩ, O boe Ɔlate, dā ohau a kĩ ye kame bido boe, lokoa kado boe no adzuma bakenane a owole, ayekĩ bóapuli bole no kale wĩ a ne katavila kame.

³⁰ Te awe ne no bati akũ bena kasae, kafõ awāwā fotsa mo nsentseleni pii foya ne no Ɔsumune Kpalewa Yesu dĩ akũ.”

³¹ Kĩ bebóa mpae biyua a, kola kĩ koe kame bena a kuna. Hũhũ Kpalewa wo ne be flee kame ade bido Baguma foletsa kale awe mo kobẽ a.

Bate Badone a Sẽ Be Akũ Fotsa.

³² Ne fuwi kĩĩ kame a, bate badone a flee kena omoa ne be fokensatsa mo adzuni kame. Be kame odima tákõna kĩ ye odi la ye fotsa kĩ ena a, mbom fotsa kumekume a nya be flee fude.

³³ Foto banyane kĩĩ de letsã mo kobẽ kĩ boe Ɔlate Yesu kayidza kato banokpa kame a nye onokoli, ade Baguma lukudo mo nhila na ne be flee akũ a.

³⁴ Odima tánya ohiãni kitonekĩ bikĩ bena fola mo tite a no foe.

³⁵ Bekoa sika a bema foto banyane a ade besẽ se bekpota odi nye odi ne ye kasĩ onukpẽ a.

³⁶ Onyole odi kĩ bave Yosef na ne awã. Enye Levini kĩ bema ne Kipro tite akũ. Foto banyane a te ye dĩ kĩ Barnaba, dĩ a kayo nye Ekĩ yado Bati Ɔwole.

³⁷ Barnaba malo nɔ ye tite ekɔa sika a ɛma foto banyanɛ a.

5

Anania Mo Safira Ma Fɔvã

¹ Lemɛ onyole odi kɔ bavɛ Anania mo ɔtsɔ Safira na nɛ be kamɛ, be malo bɛnɔ be tite tidi.

² Anania kɔa sika a sidi ekɔla ade ekɔa se nkaɛ ɛma foto banyanɛ a. ɔtsɔ Safira nyina foe akũ litsedi ade etunɔ kɔ bakɛna lomɔ a.

³ Ade Petro via ye kɔ, “Anania, nde sũ ɔfɔ Abonsam nya nɔ akũ, ɔma fɔvã ɔkpa Hũhũ Kpalɛwa, fɔfɔ ɔkɔla tite a kɔ ɔno a sika a sidi?”

⁴ Nɔ tide nyɛ tite a fɔmɔ ɔno te, sika a kɔ ɔte a lemɛ nɔ side sanɛ. Litsa lɛfɔ ɔbɔɛ adzuni kpa kɔ odu? Nnɛ boe batidziwa ɔkɛ, mbom Baguma ɔkɛ!”

⁵ Kɔ Anania sila enu fɔletsɔ kɔ pɛ, esinya ɛto nɛ tite eku. Libe wo bati flee a kɔ binu fɔletsɔ a paa.

⁶ Bapopo a kɔ bɛna nɛ be kamɛ a kɔa lima bisuli ye bɛbɔɛ bɛnabila.

⁷ ɔtsɔ yanɛ ɛta nɛ awã ndɛ ndoũhuilɛ elalɛ liti, kɔ enyina letsɔ kɔ lɛya lɛtɛ a.

⁸ Ade Petro via ye kɔ, “Bi yɔ. Kɔ mimɔ nɔ ɔnyɔ minɔ tite a sika a kɔ bise mi a ni, se a flee nɛ awã a?”

Otsole a kpa mbuayɛ kɔ, “Oo, ade se a flee nɛ awã a.”

⁹ Foesũ Petro bi ye kɔ, “Nde sũ mimɔ nɔ ɔnyɔ mikɛna onukpɛ moa miasɔ boe ɔlate Hũhũ midã? Dã, bapopo a kɔ bɛbɔɛ nɔ ɔnyɔ bɛnabila a dzɛ nɛ onyukpɛ finyaakɔ. Baabɔɛ nɔ malo bɛnabila.”

¹⁰ Deedimɔape otsole a ka eto ne tite, eku. Ade kī bapopo a yamɔ kī eku ewaa a, bebɔe ye malo benabila ne onyo ɔwɛ.

¹¹ Foesū libe paa wo bate badone a flee mɔ be flee a kī binu letsa kī leya ne awā a.

Fɔto Banyane a Kena Awāwā Mɔ Nsentseleni Fɔtsa Pii.

¹² Ne lɔko kīi kame a fɔto banyane a kakena awāwā mɔ nsentseleni fɔtsa pii ne bati a kame. Bate badone a flee katsena ne Yudafɔ Asɔli kɔla kakɔa kī bave Salomo Mblada a kame.

¹³ Bikī betána ne bate badone a kame a tádo ɔwɔle kī bafuā be, titɔ kī bakɔa obu kakpa be malo.

¹⁴ Bati pii, batsole mɔ banyole, dani ɔwɔle kame bete boe ɔlate bido.

¹⁵ Ade bati pii bɔe be basone mɔ tepa mɔ tekena benayi ne kɔya ne awā kī nte Petro atɛ mɔ ye kuyo ako ne be akū ni, lɔkɔa besae.

¹⁶ Ade bekɔa basone mɔ bikī hūhū kpa deī ne be kame a bitomena tematɔ a kī tisinya Yerusalem a beyamena betsa be flee a.

Yudafɔ ɔmāi Banɔkɔɛ Yidza Bedza Ne Yesu Fɔto Banyane a Akū.

¹⁷ Ade Yudafɔ ɔsɔfɔnɔkɔɛ Flee mɔ bikī bideī ne ye akū kī bito Zadukifɔ katsu kame a yɔla ane ne fɔto banyane a akū a. Foesū bike otse kī baakena litsedi.

¹⁸ Ne foesū bipi be benado ne kɔla kame.

¹⁹ Lemɛ ke lenye a, boe ɔlate ode fɔto onyane odi yabinya opunu a, enye be, ade ebi be kī,

²⁰ “Minaa Yudafɔ Asɔli kɔla a kame lɔkɔa mibi bati fɔletsa a flee ne nkpā vɔɛ kī akū!”

²¹ Foesũ kĩ kade nyina a benawo ne Asoli kola a kame ade biyi fotsa katsa kayo ne awã a.

Lokoa na kame, Ɔsofonokoẽ Flee a mo bikĩ bitomo ye a, mo Yudafo omaĩ banokoẽ a tsena, ade bido bikĩ badã asoli kola akũ kĩ benaanye foto banyane a ne kola a kame beyamena.

²² Leme kĩ bati a naa awã a, betámo be, foesũ bimuniki beyabi be kĩ,

²³ “Kĩ bõnaa a, bebale kola a kpakplakpa ade bikĩ badã kola a akũ leme dzẽ ne onyukpẽ a pɛpɛɛɛ a. Leme kĩ bubinya kola a bati a kame odima lelãa koe kame.”

²⁴ Kĩ asoli kola akũ odãmenane onokoẽ mo basofonokoẽ a nu kale kĩ a, akũ dzuli be ade bekakona letsa kĩ leya ne foto banyane a akũ a.

²⁵ Ade odi yabi be kĩ, “Bati a kĩ mipi mido ne kola kame a, deĩ ne asoli kola kame ade belamena bati fotsa katsa ne awã a.”

²⁶ Ne awã a Asoli Kola odãmenane onokoẽ mo ye bati yidza benakpã be beyamena. Ne kĩ bivila kĩ bati aanõ be boe sũ ni, betákpã be ne ohe kame.

²⁷ Kĩ bekpã foto banyane a beyamena a, befõ bedza ne omaĩ banokoẽ a ane kame.

Ade Ɔsofonokoẽ Flee a via be kĩ,

²⁸ “Botábi mi kĩ mitabuki mile kadima ne Yesu dĩ akũ a? Leme migbamena foletsã kũ flee ne Yerusalem, ade miawe kĩ miakoa ye wuda soto kavere a mite ne boe akũ a.”

²⁹ Awã na Petro mo foto banyane bebã a kpa mbuaye kĩ, “Kene kĩ boabu Baguma, nné batidziwa.

³⁰ Yesu a kĩ mifõ bebõa ne asendua akũ miko ye a, boe bawanyo Baguma dzela ye etomena kanokpa, edzi nkpã.

³¹ Baguma kpa ye kadzikõnokõẽ ne ye somõna, ade ekena ye Ɖkpãne mo Ɖtene, ayekĩ Israelfo aana osi bedani be towole kame lokoa bena be titikpa kakokate.

³² Ade boe mo Hũhũ Kpalewa a, kĩ enye Baguma futetsa kĩ ekpa bikĩ babu ye a, bonye foe akũ adansifo a.”

³³ Kĩ omã banokõẽ a nu foletsa kĩ a, fofõ bena kalokpa paa ade bewe kĩ bako foto banyane a.

³⁴ Leme Farisifo banokõẽ a kame omõa kĩ bave Gamaliel sua be osi. Enye fotsa otsane ne Mose mbla akũ, ade bati a flee akõa obu baũ kakpa ye a. Eyidza edza ade ele kĩ befõ foto banyane a bekpa be osi sukuloo bekõna foletsa a akũ.

³⁵ Ade ke liti ebi be kĩ, “Nwaẽ Israelfo, midã kadã wĩ ne letsa kĩ miawe kĩ miakena ne bati kĩ akũ a!

³⁶ Míate ane kĩ loko lidi kĩ leyatẽ a, onyole odi kĩ bave Teuda yakena ye akũ kĩ oti titiliwu odi odu yanẽ. Bati nde oha ena tomõ ye ne liti. Ade kĩ beko ye a bikĩ bitomõ ye a flee pansam, ade ye foletsa a leme wo a.

³⁷ Ke liti, ne bati kakã loko a, Yuda, Galileani a yayidza, ewele bati kodabu ebumõ ye akũ. Kĩ ye malo eyaku a bikĩ bitomõ ye a flee yale, ade ye foletsa a leme wo a.

³⁸ Foesũ letsa kĩ mabi mi nye kĩ mifone bati kĩ awẽ benaa. Nte be fotsa katsa a mo bati fude foane ni, owi lelãabuna mo fõawo.

³⁹ Leme nte Baguma sekẽ futo kõ ni, bolãapuli busua foe osi. Nte mitãdã kadã wĩ ni, luwi lidi míamõ kĩ Baguma awe akũ buyidza bodza.”

Katsenakõ bati a te Gamaliel kale a.

40 Foesũ beve foto banyane a bimuniki beya ade bibo be a. Bisĩ be mbla kĩ betabuki bele kadima ne Yesu dĩ akũ dadaada, ade befone be awe a.

41 Kĩ bedzakũ banaa a, bemó kawole pii kintonekĩ Baguma bu be nde bati kĩ befeta bekpa lubo kamɔ mɔ konyoãkado ne Yesu dĩ sũ.

42 Ne fukĩ liti a, luwi daa bekatsa fotsa ne Asoli kola kame, mɔ bati tɔtɔ kame, kade letsã ne Kale Wĩ akũ kĩ Yesu nye Kristo a.

6

Bate Badone a Pau Babumenane Evũkɔɔ.

1 Ke liti a, kĩ fotsa bakolene a lidede lamena kapɔ kabu a, ɔdze yawo ne Yudafɔ a kĩ bale Tigriki mɔ Yudafɔ mɔawe a kayite. Grikiɔ a tsa kĩ nte besẽ funitsã ni, baákpa be bakunawa.

2 Ne foesũ foto banyane ewua-nviã a ve bate badone a flee bekpota ade bibi be kĩ, “Fotáfeta kĩ boakɔa lɔko a kĩ boale Baguma foletsa bokena funitsã kasẽ lɔko.

3-4 Foesũ nwaẽ ame, midã mi kame minye banyole evũkɔɔ kĩ binyina kadi, kĩ Hũhũ Kpalɛwa lemɛ yi be kame, lɔkɔa bokɔa adzuma kũ budo ne be awe, ayekĩ boe mɔawe a bóana aya bokpa mpae kabɔa mɔ Baguma foletsa a kale.”

5 Foletsa a de bati a flee kawole ade benye Stefano, oti kĩ edeĩ katekado, kĩ Hũhũ Kpalɛwa lemɛ te ye kame, Filipino, Prokoro, Nikanora, Timona, Parmena mɔ Nikolao, kĩ edani ekena Yudani. Eto Antiokia.

6 Benye bati evũkɔɔ a kĩ bepau a betsa foto banyane a ade beboɔa mpae ne be lolɔ, bite awe ne be akũ a.

⁷ Bati pii tɛ Baguma kale wĩ a. Fɔtsa bakɔlɛnɛ nɛ Yerusalem danɛ kapɔ ade Yudafo basɔfo a pii lɛmɛ dani bɛtɛ Yesu bido a.

Yudafo Ōmaĩ Banɔkɔɛ a Pi Stefano.

⁸ Stefano kĩ Baguma kɔbɛ mɔ sɛmɛ kale yi ye kamɛ a, kɛna awãwã mɔ nsentsɛlɛni fɔtsa pii nɛ bati a kamɛ.

⁹ Yudafo a kĩ bɛnyɛ bɛ nɛ awɔba kamɛ a kĩ bito Kirene mɔ Aleksandria bibumɔ bikĩ bito Kilikia mɔ Asia yidza nɛ Stefano akũ, bɛkavɛlɛ fɔlɛtsa mɔ ye.

¹⁰ Lɛmɛ Baguma Hũhũ kpa Stefano nyansã mɔ kadikanyi paa fɔesũ nɛlɛ ɛlɛ kɔdzɛla ni, bɛ kamɛ odima lãpuli katɛ ye atsindzɛ.

¹¹ Fɔesũ bɛkɛna ɔmɔa mɔ badi kĩ bɛma fɔvã kĩ, “Bunu kĩ Stefano lɛ fubusuotsa nɛ Mose mɔ Baguma akũ.”

¹² Ye onukpɛ katsua kĩ fɔ bati a, banɔkɔɛ a, mɔ mbla batsanɛ a na kalɔkpa paa, ade Yudafo mbla batsanɛ a yapi Stefano bɛnamɛna Ōmaĩ banɔkɔɛ katsɛnakɔ a.

¹³ Bati a kĩ bitsua Stefano onukpɛ a yama fɔvã bɛlɛ kĩ, “Oti kĩ alɛ kɔdzɛla katia Asɔli Kɔla Kpalɛwa mɔ Mose mbla a luwi nyɛ luwi.

¹⁴ Bunu lɛmɛ kĩ ɛlɛ kĩ Yesu Nazaretni a aaveli Asɔli kɔla kĩ lɔkɔa ɛdani tɛmanɛlɛ flɛɛ a kĩ Mose yi ɛkpa boɛ a.”

¹⁵ Lɔkɔ a na kamɛ bati a flɛɛ kĩ bɛna nɛ katsɛnakɔ a kɛ anɛ nɛ Stefano akũ ade bɛmɔ kĩ ye anɛ kamɛ dani ndɛ ode fɔtɔ ɔnyanɛ ade aye a.

7

Stefano De Letsã Nɛ Baguma Kale Wĩ a Akũ.

¹ Ade Ɔsofɔnɔkɔẽ Flee a via Stefano kī, “Lɛtsa a kī belamena kale ne nɔ akū a ni, nuwī fɔanɛ?”

² Stefano kpa mbuayɛ kī, “Nda amɛ mɔ nwãɛ amɛ, mitse katse wī! Fɔmɔ boe ɔwanyɔ Abraham aatu enaadzi ne Haram tite akū a, Baguma Kpalɛwa a nyɛ ye akū ɛtsa ye ne Mesopotamia tite akū.

³ Ade awã ebi ye kī, ‘Yidza kafɔnɛ nɔ katete bati mɔ tite a na kanaa tite a kī maatsa nɔ a akū.’

⁴ “Foesū ɛdzakū ne Kaldea tite akū enadzi ne Haram kenawo lɔkɔ a kī ɔlɛga ku. Ade ke Baguma kpã ye ɛyamɛna ne awã kī midzi nviã kī a.

⁵ Baguma tákpa Abraham tite kanyakɔ sɛnɛta mɔa malo kī tenya ye tide. Lɛmɛ ɛlɛ eyi kī yaakɔa tite a na ɛkpa ye tenya ye mɔ ye babi mɔ bawa tide, tito kī ne lɔkɔ a na kamɛ malo ɛtáma obi odima!

⁶ Lɛtsa a kī Baguma bi ye nyɛ kī, ‘Nɔ bawa aanya banɔvɔẽ ne tite bebã akū, benya abawa bekɛna be tenya futeli ɔha ɛna kpɔũ.’

⁷ Ebuki ɛlɛ kī, ‘Maadzɛ mɔ bati a kī be baasum a. Ke liti baadzakū ne tite a akū bɛyaasum yī ne awī kī.’

⁸ Ade ke Baguma kɛna lɛkpati katsua ndɛ apam aye ne Abraham mɔ Ye Baguma kayite a. Ne foesū kī Abraham ma Isak a ɛtsua ye lɛkpati kī ɛtɛ fuwi ɛlɛ a. Isak lɛmɛ ma Yakob, Yakob lɛmɛ ma babi ewua-nviã kī benyɛ Yudafo bawanyɔ ewua-nviã a.

⁹ “Yakob babi kī yɔɔlɛ anɛ ne be ɔwaẽ Yosef akū ade bipi ye benɔ bekpa bati badi bekpã ye benamɛna Egipte tite akū a. Lɛmɛ Baguma dã ye akū,

10 ade enye ye etomena ye lubo kamɔ mɔ ayɔloho kame a. Baguma kpa ye nyansã mɔ kɔnyakamɔ baũ foesũ Egiptefɔ Legã Farao we ye kale ade ekɔa ye ekena ye tite mɔ legã toto a akũ ɔdãmenane a.

11 “Lɔko lidi kame ni, kole kpale ya ne Egipte mɔ Kanan tite flee akũ kĩ foyamena lubo kamɔ beblebee kĩ boe bawanyɔ tãna funitsã.

12 Ade kĩ Yakob nu kĩ fugbanɔ na ne Egipte a, edo ye babi lotɔnyade a benaaya funitsã beyamena.

13 Kĩ Yakob babi buki benaa awã leyade kĩ banaaya funitsã a, Yosef nye ye akũ etsa bawã, ade enye be leme etsa Legã Farao a.

14 Yosef bi be kĩ nte benaa ni, bekpã ɔlega Yakob mɔ ye akũ bati flee a kĩ baana nde bati aduesɔũ-elo beyamena ne Egipte.

15 Foesũ Yakob mɔ ye babi dzakũ benaa Egipte benadzi ne awã kenawo kĩ biku.

16 Ke liti a, bekɔa be banɔkpa beyamena ne Sekem beyabila ne linike a kĩ Abraham ya mɔ sika etomena Hamor babi sekẽ a kame.

17 “Kĩ lɔko a kĩ Baguma sui mɔ Abraham wo ɔto kiyua a, Israelfɔ ne Egipte a ma besa beblebee.

18 Foyaya leme kĩ legã vɔẽ Farao a kĩ enya Egipte akũ a tãnyi Yosef kolaa.

19 Farao kĩ tsã tedake kame ekena boe bawanyɔ tenya, efɔ benye be babi bakɔkɔa ne toto kame ayekĩ baaku.

20 “Ade lɔko a na kame bema Mose a. Obisẽ kĩ kale kadã paa. Ne foesũ ye bamane kola ye ne kola kame tideto elale.

21 Kĩ benye ye ne be akũ a, Farao obitsole namo ye eboe, ade edoola ye nde ye moawe seme kame obi a.

22 Betsa ye Egiptefo kadikanyi mo be kadzi kame fokanatsa a flee, ade eyabo ane ekena oti a. Ena ovio ne kodzela kale mo fokanatsa pii kame.

23 “Kĩ Mose te futeli tena a, kakona wo ne ye kame kĩ enaasela ye bawaẽ Israelfo edã.

24 Kĩ ewo awã a, emó kĩ Egipteni odi lamena Israelni odi awoda kakena foesũ enabumo Israelni a, ade ebo Egipteni a ekõ a.

25 Mose kona kĩ bawaẽ a aanu foe kayo kĩ Baguma lewe kĩ yatsã ye akũ ete be leme betãnu foe kayo lomo.

26 Kĩ kade nyina a, ebuki emó kĩ Israelfo bati nviã lamena kavũ. Enaakpola lema a ade ebi be kĩ, ‘Midã, bawaẽ mo bawaẽ miane, nde sũ miakena akũ awoda lomo?’

27 “Leme ekĩ ewe sowã a du Mose edzela ne owẽ ade evia ye kĩ, ‘Fodabe tsela no? Owei lekena no boe akũ onyane mo foletsa odzene?’

28 Mbøe awe kĩ ako yĩ nde ayekĩ oko Egipteni a kadzo a?’

29 Kĩ Mose nu foletsa kĩĩ a, libe wo ye paa, foesũ elo enaa Midianfo tite akũ, awã kĩ enadzi nde onovõẽ aye, ema babinyole nviã.

30 “Futeli tena liti a, ode foto onyane odi nye ye akũ etsa Mose ne tuwĩ mo fu kĩ tekatẽ ne kosa a kĩ kufuã Sinai oto a kame.

31 Kĩ Mose mó fukĩĩ a, fokena ye saa foesũ efuã kĩ yanaadã letsa a kadã wĩ. Ade Baguma ve ye ebi ye kĩ,

32 ‘Yĩ nye nɔ bawanyɔ a Baguma, Abraham mɔ Isak mɔ Yakob Baguma.’ Mose katila blibliibli mɔ libe foesũ etápuli ebuki edã awã kadã wĩ.

33 “Ade Baguma bi ye kĩ, ‘Nye nɔ mpabua ne abɔa, kitonekĩ awã kĩ ɔdzẽ a ni, tite kpalewa tane.

34 Ɔnɔkɔali mmó yĩ bati a lubo kamɔ mɔ tenya a kĩ bakena be ne Egipte tite akũ a. Nnu be kɔnyakabe foesũ iya kĩ mayaanye be. Finyaakĩ ya, lɔkɔa ndo nɔ fɔtɔ ne Egipte.’

35 “Ade Mose a kĩ bisĩ kĩ bivia kĩ, ‘Owei lɔkɔa nɔ edzela nde boe akũ ɔnyane mɔ fɔletsã ɔdzene?’ Ade ye Mose kĩ a Baguma do kĩ enaanya be akũ, lɔkɔa enye be ne ɔhau kame fɔtsãmena ode fɔtɔ ɔnyane a kĩ enye ye akũ etsa ye ne tuwĩ a kĩ tekate a kame a.

36 Mose kpã bati a bedzakũ ne Egipte. Ekena awãwã fɔtsã pii ne Egipte mɔ Mpo Ngbã a abui mɔ kɔsa kame ne be osi katsã futeli tena a flee kame.

37 “Ade Mose kĩ mɔape a libi Israelfɔ kĩ, ‘Baguma aanye onukpẽ ɔnyene odi nde ayekĩ enye yĩ a etomena mimɔa a kame.’

38 Mose nye oti kĩ ena ne boe bawanyɔ a sekẽ ne lɔkɔ a kĩ Israelfɔ na ne kɔsa kame a. Ade ye mɔ Baguma fɔtɔ ɔnyane lemɔ kɔdzela ne Sinai ɔtɔ akũ, ete Baguma nkpã kale a ema boe a.

39 “Leme boe bawanyɔ táwe kĩ batse Mose, mbom bisĩ ye, ade bewe kĩ bamuniki benaa Egipte tite akũ a.

40 Foesũ bibi ɔwaẽ Aron kĩ, ‘Kena baviõ kĩ baakpã boe, kakpa boe, kitonekĩ bunyina letsã a kĩ leya ne Mose a kĩ ekpã boe etomena Egipte a akũ.’

41 Ade ke beme baviõ nde onantsue obi aye, bekaboa afolie kakpa ye a. Bemó kawole benya luwi bekpā letsa a kī be moa bekoa awe bekēna a.

42 Ne fukĩ sũ Baguma muniki ne be liti, eĩõ bekasum suwa mo odeto mo fusibii, nde ayekĩ betsele ne Baguma onukpẽ banyene Ovoli a kame kī,

‘Israelfo, nné yĩ mikoa bayae miboa afolie mikpa ne futeli tena a kī mina ne kosa kame a.

43 Mbom Molok pata mo Romfa fusibii baviõ a kī mikena a mikaboa afolie kakpa. Foesũ maafõ bipili mi ndom bekpā mi benamena mo lugo ne Babilonia liti flee.’

44 “Boe bawanyo na patampa kī ye kame Baguma kanye akũ katsa be ne kosa a kame. Bike patampa kī nde ayekĩ Baguma nye etsa Mose kī ekēna pēpēpe a.

45 Patampa kī, kī boe bawanyo te bitomena be balega sekē a na ne be awe, ne loko a kī Yosua kpā be a, ade bete bati a kī Baguma blomēna ne be loto a tite a. Patampa kī na ne be kame keyawo Legā Dawid loko.

46 Dawid fokēnatsa wo Baguma ane, ade evia Baguma kī ekpa ye osi eke kadzikõ wĩ ekpa Yakob Baguma a.

47 Leme Salomo leyake kola a ekpa Baguma.

48 “Leme Baguma Kpale lādzi ne fola kī batidziwa ke a kame. Baguma onukpẽ onyene le kī,

49 ‘Ode nye yĩ legākpo,
ade tite leme nye yĩ aboa katekõ a.
Kola kōodabe odu míapuli mike mikpa yĩ,

mbɔɛɛ kadzikõ mɔ nlá?

50 Nné yĩ mɔawɛ lɛkɛna fukĩ bame flee a?’ ”

51 Ade Stefano buki ebi be kĩ, “Bati kĩ mideĩ atɔ ɔsĩ miane! Misĩ kĩ miatse Baguma kalɛ ndɛ ayekĩ mi balɛga kɛna a. Daa miayidza kadza nɛ Hũhũ Kpalɛwa akũ.

52 Baguma onukpɛ ɔnyɛnɛ ɔɔdabe mɔ mi bawanyɔ tátomɔ ye liti? Bɛkɔ Baguma onukpɛ banyɛnɛ a kĩ beɛ biyi kĩ Oti a Kĩ Bɛpau kĩ ye akũ kpalɛ a aaya. Oti Kĩ Bɛpau kĩ malo, minyɛ ye mikpa bɛkɔ ye.

53 Ɔnɔkɔali fɔanɛ kĩ mi a kĩ mite Baguma mbla mitomɛna ye ode foto banyanɛ sekɛ a, misĩ ye akũ kakɛna.”

Bɛtalɛ Stefano Boe.

54 Kĩ binu Stefano fɔletsɔ a kĩ ɛɛ nɛ be akũ a, be tɔwɔɛ hulu, ade bɛkaba adõ dzadzadza mɔ kalɔkpa a.

55 Lɛmɛ Stefano kĩ Hũhũ Kpalɛwa yi ye kamɛ, dzɛla anɛ ɛdã ode kɔɛɛ ade ɛmɔ Baguma kukũkpalɛ a mɔ Yesu kĩ ɛdzɛ nɛ Baguma somɔna a.

56 Ade ebi be kĩ, “Midã! Mamɔ kĩ odetɔ kamɛ binya ade Otidziwa Obi a dzɛ nɛ Baguma somɔna a!”

57 Bati a bɔa fɔwɔla kɔɔba, bisua atɔ ade biwula atse bɛnapi ye a.

58 Bɛvɛɛ ye bɛnɛmɛna nɛ ɔmatɔ a kamɛ ade bɛtalɛ ye boe a. Bati a kĩ bɛvɛɛ ye bɛnɛmɛna a nyɛ be tetadie wulaa biyi nɛ opopo odi kĩ bave Saulo sekɛ.

59 Kĩ bɛkatalɛ Stefano boe a, ɛbɔa mpɛɛ ɛɛ kĩ, “Boe Ɔlate Yesu, tɛ yĩ hũhũ.”

60 Ade ke eke aduli εβσα fɔwɔla kɔɔba ελε kī,
 “Boe ɔlate, tase be tɔkpa kī akū kɔto!” Kī ελε
 fukī eyua a, ade eku a.

8

1 Lɔkɔ a kī bekɔ Stefano a, Saulo mó kawɔle ne
 ye wuda akū.

Saulo Tómtɔ Bate Badone a Liti.

Kito luwi a na, ade bido bate badone a liti
 katomena awε ne Yerusalem a. Bate badone a
 flee pansam bilo benaa Yudea mɔ Samaria tite
 akū. Lemε foto banyane a kɔ kahɔ ne awā.

2 Bikī bavila Baguma a kame badi bɔε Stefano
 ɔnɔkpa a benabila, ade bibe ye paa a.

3 Ade Saulo kɔa ete ne ye akū mɔ ɔsī mɔ ɔsī kī
 yako bate badone a. Foesū ekawo ne toto tidi nye
 tidi kame kapili batsole mɔ banyole flee kavele
 be kanaado ne kola kame.

Filipo De Letsa Ne Kale Wī a Akū Ne Samaria.

4 Lemε bate badone a kī bilo ne Yerusalem a
 tsā bimini bekale kale wī a ne Yesu akū.

5 Ade Filipo naa Samaria ɔmato odi kame enabi
 bati a Kale Wī ne Kristo akū a.

6 Bati pii tse ye foletsa a kī ελε a ne awāwā fotsa
 a kī ekena bemó a sū.

7 Eblomena hūhū kpa etomena bati pii kame.
 Hūhū kpa a kabɔa fɔwɔla kɔɔba nte bane ne bati
 a kame. Etsa bati kī biveliveli mɔ bikī bene lekpε
 lemε.

8 Ne fukī sū Samaria ɔmato a kame bati mɔ
 kawɔle paa!

9 Kanɔkɔne ɔdāne odi kī bave Simon na ne
 Samaria ɔmato a kame Ye kanɔkɔne kadā a

kakena bati wāwā kī fōfō yabu ye akū kī oti mō kōbē odi odu yanε.

¹⁰ Samariafō batsole mō banyole flee abu ye ne fukī sū, ade balε ne ye akū kī, “Ye nye Baguma kōbē a kī bave Kōbē Kpalede a.”

¹¹ Ne ayekī ye kanokone kadā awo be anε sū ni, bati atse ye ɔledo.

¹² Lemε finyaakī kō, betε Filipino fōtsa katsa ne Baguma legākanya akū a ne Yesu Kristo dī akū bido. Ne foesū batsole mō banyole pii tε mui kawōla amanie.

¹³ Simon kī lemε tε edo ade εtε mui kawōla amanie a. Etsā etomō Filipino bekamini ade Filipino awāwā fōtsa kpale a kī ekakena a fō akū dzuli ye a!

¹⁴ Kī fōtō banyanε ne Yerusalem nu kī Samariafō tε Baguma kale a bido a, bido Petro mō Yohanes kī benaasela be.

¹⁵ Kī biwo awā a, bebōa mpae ne bate badone vōē a lolō kī betε Hūhū Kpalewa a.

¹⁶ Titō kī bekena be mui kawōla amanie a ne Yesu dī akū malo ni, betáte tō Hūhū Kpalewa a.

¹⁷ Foesū Petro mō Yohanes te awe ne be akū ade betε Hūhū Kpalewa a.

¹⁸ Kī Simon mó kī awe fōtō banyanε a ate ne bati akū fōmō bate Hūhū Kpalewa a sū ni, ebōε sika ekpa,

¹⁹ ade ebi be kī, “Mikpa yī kōbē kī odu ayekī nte nte awe ne bati akū ni, baana Hūhū Kpalewa a.”

²⁰ Ade Petro bi ye kī, “Mimō nō sika a flee míawō, kitonekī okona kī aapuli oya Baguma futetsa mō sika.

21 Oláapuli okena adzuma kīī, kitonekī nɔ ɔwɔle kame léwaa yededeede ne Baguma anɛ.

22 Fɔne adzuni kpa a kī ewo ne nɔ kame a awe kabɔa mpaɛ kakpa boe Olate, ɔsa yaakɔa nɔ ɔwɔle kame kakɔna kpa kī ete nɔ,

23 kitonekī mmó kī anengbã mɔ titikpa kakena nya nɔ kame kame!”

24 Ade Simon bi Petro mɔ Yohanes kī, “Mike boe Olate aduli mikpa yī ayekī kadumu fɔletsã kī mile kīī fudima lɛlaaya ne yī akū.”

25 Kī Petro mɔ Yohanes le boe Olate kale wī a, bidi adansie lemɛ ne ke akū ne Samaria biyua a, bimuniki benaa Yerusalem. Benatsã Samaria tukula pii kame bekade letsã ne Kale Wī a akū.

Filipo Lɔmena Mɔ Etiopia Onokɔɛ Odi.

26 Ade boe Olate ode fɔtɔ onyanɛ odi yabi Filipo kī, “Yidza, kaka ne kayɔ, katsã kɔsa kame osi a kī eto Yerusalem enaa Gaza akū a.”

27 Ade ke eyidza epi osi a. Kī yanaa a, enatselamena onyole odi kī yaya. Onyole kīī nye Etiopia legãtsole kī bave Kandake, sika akū fɔtsã ɔdãmenanɛ onokɔɛ. Onokɔɛ kīī nabɔa mpaɛ ne Yerusalem.

28 Emuniki yatsã, ade edzi ne ohilili kī baponko avele kame, ekakã Baguma Onukpɛ Onyene Yesaya ovoli a.

29 Ade Hūhū Kpalɛwa a bi Filipo kī, “Tsã kanaapi ohilili a.”

30 Foesū Filipo wula atse enaa ye sekɛ ade enu kī onokɔɛ a kakã Baguma Onukpɛ Onyene Yesaya ovoli a kī etsɛle a. Ade evia ye kī, “Anu fɔletsã a kī ɔlamena kakã a kayɔ?”

31 Ɔnokɔẽ a kpa mbuaye kī, “Oowo, nde maakena nnu foe kayɔ nte odima tánye foe kame etsa yī?” Eke Filipino aduli kī ede ewo ne ohilili a kame edzi ne ye ɔwẽ.

32 Fɔletsɔ a kī foe ekakā ne Katselɛ Kpalɛwa a kame nye kī,

“Bekpā ye nde kuveli aye banamena kakɔkɔ.

Edzẽ dīi nde kavelibi ne ke tetsā bakpeline
ane

ade ayea lɛmɛ etábinya onukpẽ a.

33 Ne ye akū kadɔla sū, betádze bekpa ye ɔtebe
Owei aale kadi etomɛna ye babi mɔ bawa
akū,

Kitonɛkī betɛ ye nkpā ne ye awe ne katinya
kame.”

34 Ɔnokɔẽ a via Filipino kī, “Bi yī. Owei akū
fɔletsɔ onukpẽ ɔnyɛnɛ a lamɛna kodzela kale, ye
mɔa akū mbɔɛɛ kī oti bebā?”

35 Filipino yi kayɔ etomɛna fɔletsɔ kī akū, ade
ekɔa fɔbebā pii ebu, ebi ye Kale Wī a ne Yesu
akū a.

36-37 Kī banaa ne osi a benawo kako kadi kī mui
dzẽ ne osi ɔwẽ. Fɔtsa akū odāmenanɛ ɔnokɔẽ a
bi Filipino kī, “Aádā mui badi ne awī! Litsa sū
nláapuli nte Baguma mui kawɔla amanie a?”

Ade Filipino bi ye kī, “Nte ɔte odo mɔ nɔ ɔwɔle
flee kɔ ni, aapuli ɔte”

38 Ɔnokɔẽ a bi ye kī, “Nte ndo kī Yesu Kristo
nyé Baguma Obi a.” Ade awā efɔ ohilili a dza a.
Biduma benawo ne mui a kame ade Filipino wɔla
ye mui ne Yesu dī akū a.

39 Kī benɛ ne mui a kame a, Boe Ɔlate Hūhū a
bɔɛ Filipino edzakūmɛna, ade ɔnokɔẽ a tabuki emɔ
ye a. Etɔasu ye osi enaa mɔ kawɔle.

40 Ke liti a, Filipino mo eyi osũ kĩ eyane eta ne Asoto omato kame. Etsã emini eto awã ekale Kale Wĩ a ne temato a kĩ tideĩ ne osi akũ a flee kenawo Kaisarea omato a kame.

9

Saulo Dani Owole Kame.

1 Ne lokɔ a na kame, Saulo kɔa kɔneyɔɔle etomo bate badone a liti kĩ yawola be.

Enaa Yudafɔ ɔsɔfɔnɔkɔẽ Flee a sekẽ.

2 enavia kĩ bekpa ye otumi tuvoli, lokɔa enaa Yudafɔ fɔtsenakɔ ne Damasko, enaapili bikĩ betsẽ ne boe ɔlate osi vɔẽ a akũ, batsole mo banyole flee, esuli be eyamena ne Yerusalem.

3 Lokɔ a kĩ Saulo fuã Damasko omato a eyua mo kakɔna kĩ a ni, deedimɔape ohaĩ odi mɔane eto ode etsua esinya ye.

4 Eka eto ade enu ɔledo odi kĩ, “Saulo, Saulo litsa sũ otomo yĩ liti?”

5 Ade Saulo via kĩ, “Boe ɔlate, nɔ oweĩ ane?”

ɔledo kĩ kpa mbuaye kĩ, “Yĩ nye Yesu a kĩ ye liti otomena a.

6 Yidza finyaakĩ kanaa omato a kame, lokɔa baabi nɔ letsa a kĩ kene kĩ akena.”

7 Banyole a kĩ bemɔ Saulo betsẽ a fɔ bedza lemɛ baámɔ letsa a kĩ de bale. Binu ɔledo a lemɛ betámɔ oti odima.

8 Ade kĩ Saulo yidza ne tite ebinya banebi a, ebuki yaámɔ fɔkɔ. Foesũ bipi ye ne kɔkpɔ bekpã ye benamena Damasko omato a kame.

9 Edzi fuwi elale kĩ yaámɔ fɔkɔ, yaánya, yaámɔa lemɛ.

10 Ne loko a na kame ote odone odi ki bave Anania na ne Damasko. Boe Olate nye ye aku etsa ye eve ye ki, "Anania!"

Anania tuno ele ki, "Boe Olate, amo yi ne awi!"

11 Ade boe Olate bi ye ki, "Yidza katsa oblonu a ki bave Oblonu Kpi a aku, loko nte owo Yuda toto kame ni, via Saulo ki eto Tarso a aku."

12 Edei ne awa elamena mpa kaboa, kitoneki inye ntsa ye emo ne huhu kame ki onyole odi ki bave Anania aayate awe ne ye aku ebuki emo foko."

13 Ade ke Anania kpa mbuaye ki, "Boe Olate, nnu foletsa pii ntomena oti ki aku ne ayeki ekena no bati awoda ne Yerusalem a!"

14 Ade bunu ki ete otumi tuvoli etomena Basofonoko seke ki epili no bate badone flee ne Damasko a."

15 Lem boe Olate bi ye ki, "Naa no ko kanaakena ayeki mbi no a, kitoneki mpau ye ki eyaanya yi osumune ele kale wi a etsa bik benye Yudaf, foga, mo Israelfo flee."

16 Ade yi mawe a maanye lubo a ki yaamo ne yi su a ntsa ye a."

17 Foesu Anania pi osi enawo ne toto a ki te kame Saulo na, ade ete awe ne ye aku ebi ye ki, "Nwa Saulo, Boe Olate Yesu ki enye ye aku etsa no ne osi a lido yi ne no seke ki buki kamo foko, loko Huhu Kpalewa ete no kame."

18 Deedimape fokena Saulo nde tupo letse ne ye ane tene toto, ade edo foko kamo awe a. Eyidza ekpa osi bekena ye mui kawola amanie."

19 Ade ki enya eyua a, aku de ye osi."

Saulo De Letsa Ne Kale Wi Aku Ne Damasko.

Saulo dzi ne bate badone a sekẽ ne Damasko fuwi fudi.

²⁰ Ne fuwi a kame a, enaa Yudafɔ fɔtsenakɔ a, ade enale kodzela etsa kɔ Yesu nye Baguma Obi a.

²¹ Fɔkɛna bati flee a kɔ binu ye fɔtsa katsa a saa, ade bivia be akũ kɔ, “Nnẽ otɔ kɔ tsẽ yako bikɔ betɛ Yesu bido a ne Yerusalem a mbɔɛɛ? Nnẽ ye lemɛ lɛya ne awɔ mɔ botae kɔ yayaapili bate badone a ema basofonokɔẽ a mbɔɛɛ?”

²² Lemɛ Saulo fɔtsa katsa na kobẽ ade ye fɔletsɛ kame kanye kɔ Yesu nye Kristo a táfɔ Yudafɔ a kɔ bɛna ne Damasko a letɛmɔ ye atsindze a.

²³ Fuwi fudi liti ni, Yudafɔ a natsɛna ade bipi adzuni kɔ bako ye a.

²⁴ Lemɛ bati bɔɛ bɛyabi Saulo. Lenye mɔ suwa flee bɛkadzɔlɛ ɔmatɔ a seebi a kɔ bike bisinya a tunyupẽ ayekɔ baana ye bɛkɔ.

²⁵ Lemɛ lenye mɔa kayite a, bikɔ bitomɔ Saulo a bɔɛ ye bido ne ɔtsetɛ kame bɛtsãmena seebi ɔkɛ kame bɛkamɛna ye bɛdzɛla ne tite!

Saulo Naa Yerusalem.

²⁶ Kɔ Saulo naa Yerusalem a, ewɛ kɔ yanaawo ne bate badone a kame ne awã. Lemɛ be flee bivila ye kitonɛkɔ betátɛ bido kɔ ɔtɛ odone yanɛ.

²⁷ Ade Barnaba bumɔ ye ekpã ye enamɛna fɔtɔ banyanɛ a sekẽ a. Ebi be ayekɔ Saulo mɔ boe ɔlate a ne lɔkɔ a kɔ yanaa Damasko, mɔ ayekɔ boe ɔlate lemɔ ye kodzɛla lemɛ a. Ebi be lemɛ ayekɔ Saulo lɛ kodzɛla mɔ kobẽ ne Yesu dɔ akũ ne Damasko.

28 Ade bεte ye εna ne be kame a. Kito ke a, εna ne be kame, emini ne Yerusalem flee εkale Baguma folets a ne boe Olate dī akū mō kobē.

29 Ade Yudafo badi kī bale Griki, kavele folets a mō Saulo a, leme bewε kī bako ye.

30 Kī bate badone a badi nu fukī a bekpā Saulo benamena Kaisarea ade benye ye osi εnaa ye oto Tarso a.

31 Foyaya kī ne loko a na kame, bate badone a kī bena ne Yudea, Galilea mō Samaria na ne lukudo kame. Ne Hūhū Kpalewa kobē akū sū ni, bena owole kado. Bepo bibu ade bekoa obu bekpa boe Olate a.

Petro Naa Lida Mō Yopa.

32 Petro mini εnaa foko pii. Ne foe kame a, εnasela bate badone a kī bidei ne omato odi kī bave Lida kame.

33 Awā na εmō onyole odi kī bave Ainea. Ade futeli elē flee kī eveliveli kī yaapuli eyidza ne okena akū a.

34 Kī Petro mō ye a, ebi ye kī, “Ainea! Yesu Kristo tsa nō foso! Yidza kadza kabuta nō okena.” Deedimope Ainea yidza edza, ne akū osi kame.

35 Bati a flee kī bidzi ne Lida mō Saron a, mō Ainea foesū bekoa be akū bekpa boe Olate.

36 Ke liti a, otsole odi kī bave Tabita na ne Yopa. Ne Griki tide kame ni, bave ye Dorkas kī de kayo nye kayisie. Enye ote odone kī yakena tuwī daa, kabumena ahiāfo leme.

37 Foso yaboa ye ade eku a. Foesū ye bati wola ye mui bihihiε ye bewola ne kola kame ne abansulu ode.

38 Yopa mō Lida kayite távele, foesū kī bate badone a nu kī Petro na ne Lida a, bido bati nviā

mɔ ɔlɛdo nɛ ye sɛkɛ̃ kī, “Wɛ sɔwa kaya nɛ boe sɛkɛ̃.”

³⁹ Ade ke Petro yidza ɛmanɛ akū etomɔ be a. Kī ewo awā a bɛkpā ye bɛnamɛna kɔla kī koe kamɛ bɛwɔla Dorkas a. Bakunawa batsole dza bisinya Petro nɛ awā bɛkabe ade bɛtsa ye tɛtadie flee a kī Dorkas kapamu nɛ lɔkɔ a kī edzi nkpā a.

⁴⁰ Ade Petro nɛ be flee nɛ kɔla a kamɛ, eke aduli ɛbɔa mpɛ a. ɛdani ɛtsɛlamɔ ɔnɔkpa a ade ɛlɛ kī, “Tabita! Yidza!” Awā na ebinya anɛ ade kī ɛmɔ Petro a, eyidza edzi.

⁴¹ Ade Petro pi ye nɛ kɔkpɔ ɛdzɛla ye a. Foesū Petro vɛ batɛ badonɛ mɔ bakunawa a, ade ɛkɔa ye nkpā ode edo nɛ be awɛ a.

⁴² Fɔlɛtsa kī gba nɛ Yopa flee ade bati pii tɛ boe ɔlate bido a.

⁴³ Ke liti a, Petro dzi nɛ Yopa fuwi pii ade ɛna nɛ Simon adi kī yakɔa bayɛ tuvoli kapamu fɔtsa a sɛkɛ̃ a.

10

Petro Naa Kornelio Sɛkɛ̃.

¹ Lɔkɔ a na kamɛ, onyole odi kī bave Kornelio na nɛ Kaisarea ɔmatɔ a kamɛ. ɛnyɛ Romafɔ kawū ɔnɔnɛ ɔnɔkɔ̃.

² ɛnyɛ oti wī, ade ye mɔ ye kɔla flee basum Baguma a. Oti kī abumɔ Yudafɔ ahiāfɔ kī futo ye ɔwɔlɛ kamɛ, ade yabɔa mpɛ luwi daa lɛmɛ a.

³ Luwi a, kī kanaa olobe tɔdɔū ɛlɛlɛ kamɛ a, ɛna hūhū kamɛ kanyɛkatsa, ɛmɔ yededeede kī ode fɔtɔ ɔnyanɛ odi yabi ye kī, “Kornelio!”

⁴ Kornelio dā ye koe mɔ libe ade evia ye kī, “Boe ɔlate, litsa fɔanɛ?”

Ode foto onyane a bi ye kī, “Nɔ sɛmɛ kale kakɛna mɔ mpaɛbo a wo Baguma sɛkẽ.”

⁵ Do bati bɛnaa Yopa bɛnaakpã onyole odi kī bave Simon Petro beyamena.

⁶ Edeĩ nɛ Simon kī yakɛna bayae tuvoli akũ adzuma nɛ mpo abuĩ a sɛkẽ.”

⁷ Kī Baguma ode foto onyane a dzakũ a, Kornelio vɛ ye kola basumunɛ nviã mɔ kawũ onɔnɛ mɔa kī enyɛ oti kpĩ kī yadzɔlɛ ye akũ lɛmɛ.

⁸ Ebi be letsa a kī lɛya a, ade edo be kī bɛnaa Yopa a.

⁹ Kī kade nyina a kī bɛkɔa bafuã Yopa a, Petro de enaa letsã ode nɛ awã kī esɛ a, ɛnaabɔa mpɛ mɔ suwa tɔdɔũ ewua-nviã lɔkɔ a. ¹⁰ Kɔlɛ kako ye ade ɛwɛ litsedi kī yanya a. Lɛmɛ kī bɛkatɔ funitsã a, ɛna kanyekatsa.

¹¹ Awã na ɛmó kī odetó binya, ade ɛmó kī bɛkayɔna litsedi ndɛ lima kpale kī bipini de nɛ ato ɛna a. ¹² Bayae ahɔlɔ ahɔlɔ, bɔɛ mɔ kɔvɔlabi lɛmɛ na nɛ lima a kamɛ.

¹³ Ade ɔlɛdo odi bi ye kī “Petro Yidza, kɔ, kaba!”

¹⁴ Lɛmɛ Petro kpa mbuaye kī, “Oowo! Kuse! Boe ɔlate yĩ onukpẽ táta oyae sɛkɛna kī boe Yudafɔ bɔakesĩ a da!”

¹⁵ ɔlɛdo a buki ɛlɛ kī, “Letsa a kī Baguma kpale de akũ ni, tabu kī ɛfĩ deĩ nɛ de akũ!”

¹⁶ ɛna kanyekatsa kĩ titi ɛlale, ade bɛvɛlɛ fɔtsa a bɛnamena ode a.

¹⁷ Lɔkɔ a na kamɛ fɔletsã kĩ kakɛna Petro basa basa, ade evia ye akũ kī, “Litsa fukĩ atsa?”

Ade ke kame a mo bati a ki Kornelio do foto a yawo omato a kame a. Ki bemó toto a ki bawe a, benadza ne te onyukpẽ,

¹⁸ ade bekavia katse awã ki Simon Petro dzi a.

¹⁹ Petro buki edzimó loló kame kakona ne kanyekatsa a kayo kanu akũ, ade Baguma Hũhũ a bi ye ki, “Bati elale ya belamena no kawe.

²⁰ Yidza katselamó be. Tavila be katomena kanaa kitoneki yi lido be.”

²¹ Ade Petro duma eka enabi be ki, “Yi nye oti a ki milamena kawe a. Litsa sũ mitsẽ?”

²² Bekpa ye mbuaye ki, “Kornelio ki enye Romafo kawũ onone onokoẽ lido boe foto. Enye oti ki edzi kpĩ, yasum Baguma, ade Yudafo flee akpa ye obu a. Baguma ode foto onyane odi bi ye ki edo bato ne no sekẽ, lokoã etse no onukpẽ kame foletsa.”

²³ Foesũ Petro kpa be kasekõ ne ye sekẽ ade ete be nde ye banovoẽ aye a.

Ki kade nyina a, ye mo bate badone badi ki bito Yopa mo bato a bipi osi.

²⁴ Luwi leyade a, benawo Kaisarea, awã ki Kornelio kpota ye toto kame bati mo bakoba badi bidzi bekadzole Petro kaya a.

²⁵ Ki Petro aawo ne toto a kame a, Kornelio natselamó ye, eke aduli ne ye aboa kayo ade ekena loló a.

²⁶ Lemẽ Petro dzela ye ebi ye ki, “Yidza kadza! Yi malo otidziwa manẽ.”

²⁷ Ki bekalomena a, Kornelio kpã ye ewomena ne awã ki bati nkae a kpota bidzi badzole be a.

²⁸ Ade Petro bi be ki, “Minyina yededeede ki boe Yudafo mbla takpa yi osi ki nnaa odi bikĩ benyé Yudafo a sekẽ iye nkoa akũ mboamo be.

Leme Baguma nye etsa yĩ kĩ ntabu odima kĩ ye akũ tákpale.

²⁹ Ne foesũ kĩ bato a yave yĩ a, ntásĩ. Litsa sũ odo bati kĩ beyaave yĩ?”

³⁰ Ade Kornelio bi ye kĩ, “Nviã fuwi elale, fóna nde tɔdɔũ elale kame, nkabɔa mpaɛ ne yĩ awã. Deedimɔape onyole odi kĩ edeĩ ne tetadie ovoe kĩ tata muamua kame ne eta ne yĩ ane kame,

³¹⁻³² ade ebi yĩ kĩ, ‘Kornelio, Baguma nu nɔ mpaɛbɔ, eyi nɔ seme kale kakena leme ɔsũ. Do bati benaa Yopa benaakpã odi kĩ bave Simon Petro. Eyase ne Simon kĩ yakɔa bayae tuvoli kapamu fɔtsa ne mpo abuĩ a sekẽ.’

³³ Ade foesũ ndo bato ne nɔ sekẽ letaleta a, ade odi foe akũ ɔya mɔatse leme a. Foesũ boe flee budzi ne awĩ ne Baguma ane kame kĩ yaaabi boe letsa a kĩ ebi nɔ kĩ bi boe a.”

Petro Kpale Baguma Kale Wĩ a Kame.

³⁴ Ade Petro bi ye kĩ, “Finyaakĩ mmó ãyi ɔsũ kĩ Baguma ládã bati ane.

³⁵ Mbom oti kĩ edɔla ye akũ ekpa Baguma, yakena ne ye kawɛ akũ leme ni, ade ye Baguma awɛ a.

³⁶ Mate kado kĩ minu kale a kĩ ema Israelfo kĩ fonye lukudo Kale Wĩ a kĩ fɔtsẽ Yesu Kristo akũ a. Ade ye leme nye katinya kame bati flee ɔlate a.

³⁷ Ade minyina kale kpale a kĩ fɔya ne Israelfo tite akũ, kĩ kiyi kayo ne Galilea, kito lokɔ a kĩ Yohanes de letsã ne mui kawola amaniɛ akũ a.

³⁸ Minu leme ayekĩ Baguma kɔa ye Hũhũ mɔ kɔbẽ eko ne Yesu kĩ eto Nazaret a akũ. Etsã emini ne kako nye kako ekakena tuwĩ, ade etsa

bikī hūhū kpa kaha be a, kitonekī Baguma tomo ye.

³⁹ “Boe bonye adansifo bokpa fotsa a kī ekena ne Israelfo tite akū mo Yerusalem a. Ade ke beko ye ne ye kaboa kamena ne asendua akū a.

⁴⁰ Leme Baguma dzela ye eto kanokpa ne luwi lelalade akū, ade efō enye ye akū etsa bati a.

⁴¹ Leme nné bati flee lomo ye, mbom boe a kī Baguma pau nde adansifo a lemó ye. Budo awe bonya, bomoa mo ye kī eyidza eto kanokpa liti a.

⁴² Ade boe edo kī bonaale Kale Wī a ne kako nye kako, budi adansie leme kī Baguma kēna Yesu batidziwa mo banokpa flee foletsa odzene.

⁴³ Baguma onukpē banyene flee le ne ye akū kī odi nye odi kī yaate ye edo ni, Baguma aakoa ye tokpa ete ye ne Yesu dī akū.”

Hūhū Kpalewa a Ka Eko Ne Bikī Benyé Yudafō a Leme Akū.

⁴⁴ Ade kī Petro kale kodzela a, Hūhū Kpalewa a ka eko ne bati a flee kī bidzi batse ye foletsa a akū.

⁴⁵ Fokena Yudafō bate badone a kī bitomēna Petro ne Yopa beyaa a saa, ne ayekī Baguma Hūhū Kpalewa a ka eko ne bikī benyé Yudafō leme a akū.

⁴⁶ Kitonekī binu kī bekale kodzela ne tide aholo aholo kame ade bekamu Baguma Kpale a. Ade ke Petro le kī,

⁴⁷ “Ayekī bati kī te Hūhū Kpalewa a nde ayekī boe malo bote a sū ni, bóapuli busī kī boákēna be mui kawola amanie?”

⁴⁸ Foesū ekpa osi kī bekēna be mui kawola amanie ne Yesu Kristo dī akū. Ke liti a, bewā ye kī edzi ne be sekē fote fuwi fudi.

11

Petro Nye Fọletsa Kame Etsa Bate Badone a Ne Yerusalem.

¹ Owi tábuna mọ foto banyane a mọ bate badone bebã ne Yudea nu kī bikī benyé Yudafo a leme te Baguma Kale Wī a.

² Leme kī Petro muniki eya ne Yerusalem a, Yudafo a kī bena ne awã a tátunọ mọ ye, ade bibi ye kī,

³ “Ṣnakọa nọ akū ọtsekamọ banọvọẽ kī bitómẹna Yudafo fọtsa katsa a, ade odo awe ọnyamọ be malo a!”

⁴ Ade ke Petro nye fọletsa kame etsa be kī,

⁵ “Lọkọ a kī nna ne Yopa nkabọa mpae a, nna kanyekatsa. Ne foe kame a, mmó kī bekakena lima dzelẹwa baũ lidi kī bipini de ne ato ẹna, ade lẹka leyakpula ne yī ọwẽ a.

⁶ Bayae kumekume na ne lima kpale kī kame, bayae kī bidei abọa ẹna, bikī betse ne seme akū, mọ kọvọlabi kī boába malo.

⁷ Ade nnu ọledo odi ebi yī kī, ‘Petro! Yidza kako kaba!’

⁸ “Leme nkpa mbuaye kī, ‘Oowo! Kuse! Boe Ọlate, yī onukpẽ táta ọyae kī boe Yudafo boakesi a da.’

⁹ “Ọledo a buki ele kī, ‘Nte letsa a kī Baguma kpale de akū ni, tabu kī efii deñ ne de akū.’

¹⁰ Fọtsa kī kẹna lómọ titi elale flee. Ke liti a, bevele lima kpale kī mọ bayae a flee benamena ode.

¹¹ “Ade lọkọ a na kame pẹpẹpẹ mọ batọ elale a kī bito Kaisarea beyaakpã yī a wo tọtọ a kī te kame nse a.

12 Baguma Hūhū a bi yī kī ntasī, mbom ntomo be bōnaa. Batε badone evū a kī bito Yopa a, tomo yī bōnawo oti a kī ye lido batō a tōtō kame.

13 Ye malo ebi boe ayekī Baguma foto onyane nye ye akū etsa ye, ebi ye kī, ‘Naawe odi kado ye ne Yopa enaave onyole odi kī have Simon Petro.

14 Yaabi nō ayekī mimō nō tōtō kame bati flee mīana kate.’

15 “Ke liti a, ūyi kayō mō be Baguma foletsa a kabi. Hūhū Kpalēwa a ka eko ne be akū nde ayekī eko ne boe flee akū ne kayōkayi a.

16 Ade ke nte ane ne letsa a kī boe Olate le eyi kī, ‘Nuwīnuwī, Yohanes kōa mui ewōla bati mui, leme Baguma aakōa Hūhū Kpalēwa ewōla mi mui.’

17 Ade kī Baguma lekpa bikī benyé Yudafō a futetsa kī nde ayekī ekpa boe kī bōte boe Olate Yesu Kristo budo sū ni, yī nye oweī kī masua Baguma osi!”

18 Kī binu foletsa kī a befō atsindze kate ade bimu Baguma bele kī, “Onokōali, Baguma binya osi ekpa bati bebā leme kī bedani tōwōle kame lokōa bena nkpā kī ela kawūna a!”

Bate Badone Ne Antiokia Pō Bibu.

19 Ne lokō a na kame kī fukī bame lamena kaya a, bate badone a kī bilo tenya kakena ne Stefano wuda sū a, lo benaa Foenike, Kipro mō Antiokia temato a kame. Bimini bele Baguma kale a bekpa Yudafō odi.

20 Leme bate badone bebā a kī bito Kipro mō Kirene naa Antiokia benabi Grikifō Baguma kale a ne boe Olate Yesu akū.

21 Ne kī boe ɔlate kobẽ na ne be kame sũ bati pii te bido.

22 Kī bate badone ne Yerusalem nu letsa a kī leya ne Antiokia a, bido Barnaba kī enaa awã.

23 Kī ewo awã a, emó ayekī Baguma bumɔ be a, kawɔle de ye paa, ade ekpa be kɔde kī bekɔa be towɔle flee bite ne boe ɔlate akū a.

24 Barnaba nye oti wī, edeī katekado ade Hūhū Kpalɛwa a lemɛ te ye kame. Futo ye akū sũ ni, bati pii te boe ɔlate bido.

25 Ke liti a, Barnaba naa Tarso kī yanaawe Saulo ne awã a.

26 Kī emɔ ye a, ekpã ye benaa Antiokia. Bena ne awã kateli mɔa flee, bekatsena bati pii katsa be fɔtsa. Ade Antiokia mɔ benya lotɔ beve bate badone a kī Kristofɔ a.

27 Ne lokɔ a na kame ni, Baguma onukpẽ banyene badi to Yerusalem beya ne Antiokia a.

28 Ade Agabo kī enye be kame omɔa yidza edza ne be katsenakõ, ade ne Baguma Hūhū kobẽ onukpẽ ni, ele eyi kī kɔle kpale aane ne katinya flee kame. Fukīi yaya ne lokɔ a kī Klaudio nya Romafɔ Legãnokõ a.

29 Ne foesũ bate badone a yake otse kī baate fɔtsa fudi bekɔa bemena be bawã ne Yudea. Be kame odi nye odi te ayekī yaapuli.

30 Kī bekpɔta fɔtsa kīi a, bekɔa foe bekpa Barnaba mɔ Saulo kī bekɔa bema bate badone banokõ a ne Yudea.

12

Herodes Kena Fɔto Banyane a Tenya.

¹ Nε loko a na kame, Legã Herodes pi bate badone a badi kī beko be.

² Efõ beko Yakobo kī enye Yohanes owaẽ a mo lepame.

³ Kī emo kī kawole de Yudafo a sũ ni, efõ bipi Petro leme. Ekena foe ne Abodoo Kī Etáyila Fuwi Kanya a kame.

⁴ Bekoa ye bido ne kola kame, awã kī sodzafõ ena ena na ne kutsu ena kame kavemena akũ kadzole ye akũ. Herodes nhihie nye kī yaakoa ye ekpa kanade a bedzemo ye nte benya Wuda Katẽ Luwi a biyua.

⁵ Foesũ sodzafõ a kadzole ye akũ kadzole wĩ ne kola a kame. Leme bate badone a kaboa mpaε ne ye lolõ kakpa Baguma mo osĩ mo osĩ.

Baguma Nye Petro Ne Abãã Kola Kame.

⁶ Lenye a kī ke kade kanyina kame Herodes aakoa Petro ekpa bati a, Petro waa tida ne sodzafõ nviã kayite. Bido ye nkosonkoso nviã ade sodzafõ bebã dzẽ ne opunu liti badzole kola akũ a.

⁷ Deedimape ohaĩ odi moane ne kola a kame. Ade ke ode Baguma foto onyane odi ne edza ne Petro owẽ a. Eboa Petro ne lobotεε enyina ye, ade ebi ye kī, “Yidza moatse!” Letaleta nkosonkoso a né ne ye akpo eto ne tite.

⁸ Ade ode foto onyane a bi ye kī, “Boε no tetadie, kado no mpabua leme.” Petro kena foe lomo, ade ode foto onyane a buki ele kī, “Boε no atadie kpale katsa akũ katomo yĩ.”

9 Foesũ Petro tomɔ ye bene ne kola a kame. Etányi nte letsa a kǐ ode foto ɔnyane a kakena a nye ɔnɔkoali, mbom ekona kǐ koda kame fɔane.

10 Betẽ kawũ banone katsu katonyade mɔ kayade a kǐ badzole tunyukpẽ akũ a. Kǐ biwo fobotsae onyukpẽ a kǐ babinya kawo ne ɔmato kame a, onyukpẽ a mɔawe binya ne ye akũ akũ ade betẽ a. Kǐ benaa lotɔ sukuloo a, Baguma ode foto ɔnyane a dzakũ efone ye.

11 Kǐ ane kame kpale Petro a, eyanyi letsa a kǐ leya ne ye akũ, ade ebi ye akũ kǐ, “Finyaakĩ, mmó kǐ ɔnɔkoali fɔane. Boe ɔlate do ye ode foto ɔnyane kǐ eyaanye yĩ etomena Herodes awe kame mɔ letsa a kǐ Yudafo hihie kǐ baakena yĩ a kame!”

12 Kǐ emɔ letsa a kǐ leya ne ye akũ a, edzakũ enaa Maria kǐ enye Yohanes Marko ɔma awã. Bati pii tsena ne awã bekaboa mpaɛ.

13 Ade kǐ Petro dza ekaboa kanya opunu a, katsolebi abawa kǐ have Roda yabinya kola a.

14 Kǐ eyi Petro odo ɔsũ a, kawole de ye paa, foesũ etábinya opunu a, mbom ewula atse enakpa bati a kanyi kǐ Petro dzẽ ne opunu liti.

15 Bati a táte bido foesũ bibi ye kǐ, “Kamɔ aamɔ mbɔɛɛ?” Leme kǐ edzemenaa kale kǐ nuwĩ fɔane sũ ni, bibi be akũ kǐ, “ɔsa fɔanya ye Baguma ode foto ɔnyane.”

16 Lokoa na flee Petro dzemɔ opunu a kaboa. Kǐ bibinya opunu bemó ye a, akũ dzuli be.

17 Ete be awe kǐ bekena dǐĩ, ade ebi be ayekĩ boe ɔlate nye ye etomena kola a kame a. Ebi be kǐ, “Mibi Yakobo mɔ bate badone nkaɛ a letsa a

kĩ lɛya a.” Ke liti a, ɛdzakũ nɛ awã ɛnaa kako bebã.

¹⁸ Kĩ kade nyina, kukũtila mo otutũ kpale wo nɛ sodzafɔ a kame nɛ kawakɔ a, ade bekavia be akũ kĩ, “Ndia koũ Petro tsã?”

¹⁹ Kĩ Herodes wɛ Petro kayɛla evia a, ɛfɔ bipi sodzafɔ a bivia be onukpɛ kame tuwuli. Eko be koto ɛfɔ beko be.

Ke liti a, Herodes dzakũ nɛ Yudea ɛnaa Kaisarea, ɛnadzi nɛ awã fuwi fudi.

Legã Herodes Ku.

²⁰ Lokɔ a na kame Herodes na kalɔkpa nɛ Tirofɔ mo Sidomfɔ akũ. Foesũ bekɛna omɔa bɛya nɛ ye sɛkɛ. Bɛnya loto bɛnamɔ Blasto, kĩ ɛnyɛ Herodes toto akũ odãmenanɛ, kĩ eke Herodes aduli ɛkpa be. Bɛwɛ kĩ temato nviã a tɛkɛna omɔa mo Herodes, kitonɛkĩ ye tite akũ bana funitsã katomena.

²¹ Nɛ luwi a kĩ Herodes yi ɛkpa be akũ a, edo ye fɔgãtsa edzi nɛ ye legãkpo akũ, ade ɛkabi omaĩ a fɔlɛtsa a.

²² Nɛ ye kodzɛla kawũna kame a, bati a mu ye mo fɔwɔla bɛlɛ kĩ, “Fukĩ kɔ nné otidziwa lamɛna kodzɛla kalɛ. Baguma Kpale lamɔ kodzɛla kalɛ!”

²³ Deedimɔapɛ ode fɔto onyanɛ yabɔa Herodes emuni, kitonɛkĩ ɛtãkpa Baguma obu. Ewo batɛ bɛba ye kame kame, ade ke eku a.

²⁴ Nɛ lokɔ a na kame Baguma kalɛ a gba nɛ fɔko pii, ade batɛ badonɛ a lɛmɛ po bibu a.

²⁵ Kĩ Barnaba mo Saulo yua be adzuma a kĩ bido be a, bedzakũ nɛ Yerusalem ade bekpã Yohanes Marko bibumɔ be akũ a.

13

Bɛpaɯ Barnaba Mɔ Saulo Bido Be Fɔtɔ.

¹ Baguma onukpɛ̃ banyɛnɛ mɔ fɔtsa batsanɛ badi na nɛ batɛ badonɛ a kamɛ nɛ Antiokia. Ade be nyɛ Barnaba mɔ Simeon kɔ̃ bavɛ Oti Ɔɔwa, Lukio kɔ̃ eto Kirene tite akũ, Manahen kɔ̃ bɛmɔ Lɛgã Herodes bɛdɔɔla nɛ be tibusɛ̃ kamɛ, mɔ Saulo.

² Kɔ̃ bɛna nɛ awã bɛkamu boe Ɔlate, bɛkasui onukpɛ̃ lɛmɛ a, Hũhũ Kpalɛwa bi be kɔ̃, “Minyɛ Barnaba mɔ Saulo miyi lite lɔkɔa bɛnaakɛna adzuma a kɔ̃ foɛsũ nɛɛ be a.”

³ Nɛ foɛsũ bisui onukpɛ̃ bɛbɔa mpɛ, bite awɛ nɛ be akũ ade bɛnyɛ be osi a.

Barnaba Mɔ Saulo Naa Kipro.

⁴ Kɔ̃ Hũhũ Kpalɛwa lido be sũ ni, bɛnaa ɔmatɔ a kɔ̃ bavɛ Seleukia kamɛ. Awã na bidzi ɔkɔɔ binyina bɛnaa Kipro tite kɔ̃ mui tsua bisinya te a akũ.

⁵ Kɔ̃ biwo Salami ɔmatɔ kamɛ a, bɛnalɛ Baguma Kalɛ Wĩ nɛ Yudafɔ fɔtsɛnakɔ̃. Yohanɛ Marko lɛmɛ tomɔ be ndɛ be obumɛnanɛ ayɛ.

⁶ Kɔ̃ bɛtsã mpo akũ bɛnawo Pafo ɔmatɔ a kamɛ a, bɛtselamɔ Yudanɔ odi kɔ̃ yaveli tɔɔta. Bavɛ ye kɔ̃ Yesuobi, ade ɛbɔɛ ye akũ kɔ̃ ɛnyɛ onukpɛ̃ ɔnyɛnɛ a.

⁷ Ɔwanɛ kɔ̃ mɔ tite a akũ ɔdãnɛ kɔ̃ bavɛ Sergio Paulo nyɛ bakɔba. Abãã ɔnɔkɔ̃ kɔ̃ tsua linebi. Ɛnɛ Barnaba mɔ Saulo bɛnaa ye awã kitonɛkɔ̃ ɛwɛ kɔ̃ yatse Baguma fɔlɛtsa a.

⁸ Lɛmɛ kɔ̃ bɛnaa awã a, ɔwanɛ a kɔ̃ babuki kavɛ Elima nɛ Griki tide kamɛ a, tɛ atsindzɛ mɔ be.

Ɔwe kī yadani ɔnokɔẽ a adzuni ne letsa a kī Saulo mo Barnaba le a akū.

⁹⁻¹⁰ Leme Hūhū Kpalewa a kobẽ te Saulo kī babuki kave Paulo kame ade eke ane ne ɔwane a akū fɛɛ ele kī, “Nɔ Abonsam obi! Ɔnye okesīne ɔkpa tuwī tidi nye tidi kakena. Tedake mo tokpa yi nɔ kame flee. Luwi daa abɔa mbodi kī adani boe Ɔlate ɔnokɔali kale a liti mo lotɔ!

¹¹ Dā, boe Ɔlate aavele nɔ soto finyaakī. Yaafɔ oku ane, ade ɔláabuki ɔmó suwa kenaawo lokɔ lidi a.”

Letaleta Elima ane kame ke ɔtū, ade ke ebuki yaámɔ fokɔ a. Ekatale fokɔ kī yawe odi kī epi ye ne kɔkpɔ.

¹² Kī abāā ɔnokɔẽ kī mó letsa a kī leya a, ete edo kitonekī fɔtsa katsa ne boe Ɔlate kale wī a akū kena ye wāwā paa.

Barnaba Mo Paulo Naa Antiokia Ne Pisidia.

¹³ Ke liti a, Paulo mo bikī bitomɔ ye a wo ne ɔkɔlɔ kame bito Pafo benaa Perge ɔmato a kī edeī ne Pamfilia tite kame. Ade awā mo Yohanes Marko dzakū efone be emuniki enaa Yerusalem a.

¹⁴ Kī bito Perge a, beyawo Antiokia kī edeī ne Pisidia. Ne Kaweya Luwi akū a ni, benaa Yudafɔ katsenakɔ a benadzi ne bati a kame.

¹⁵ Ade kī bekā fɔletsa ne Mose mbla, mo Baguma onukpɛ banyene tuvoli kame biyua a, katsenakɔ banɔkɔẽ a bi be kī, “Nwaẽ ame, nte mideī kadi kī míale mido boe kobẽ ni, osi waa, mile faa.”

¹⁶ Ade Paulo yidza edza ete be awe ele kī, “Nwaẽ Israelfɔ mo mi a kī minyé Israelfɔ leme miasum Baguma a, mitse katse wī!

17 Israelfo Baguma lepau boe bawanyo, ade ekena be omai kpale ne loko a ki benya banono ne Egipte a. Ye moawe lenye be etomena Egipte tesate kame mo ye kobē.

18 Ade edamena be akū futeli tena flee ne loko a ki bena ne kosa kame a.

19 Ewola fude evukono bati ne Kanan tite akū, ade ekwa te ekpa Israelfo ki tenya be adzapadie a.

20 Fuki flee ya ne nde futeli oha ena mo aduenum kame.

“Ke liti a, Baguma kpa be folets a badzene benya be akū flee keyawo Baguma Onukpe Onyene Samuel akū.

21 Bivia ye ki edzina legā ekpa be, ade Baguma pau Saulo, ki enye Kis obi ekpa be a. Eto Benjamin kasinu a kame, ade enya legā futeli tena flee a.

22 Leme Baguma dzela ye ne lukpo a akū, ade ekwa Dawid ekena legā a. Ade lets a ki Baguma le ne ye akū nye ki, ‘Yese obi Dawid nye oti ki yi owole awe, kitoneki yaakena ne yi kawe akū.’

23 “Ade Dawid kasinu a kame Baguma nye Otene a ki enye Yesu ekpa Israelfo nde ayeki ele eyi a.

24 Fomo Yesu aayi ye adzuma kayo a, Yohanes mui owolane a de lets a ebi bati Israelfo flee ki bedani towole kame loko bete mui kawola amanie.

25 Ki Yohanes aawuna ye adzuma kakena a, evia bati a ki, ‘Mikona ki yi nye Oti a Ki Bebo Todi a mboe? Oowo! Leme etomena yi ne liti yaya, ade ntafeta ki mawunya mpabua ne ye abo malo a.’

26 “Nwaẽ amɛ Israelfo, Abraham babi mo bawa, mo mi a kɛ minyé Yudafo leme miasum Baguma, bekɔa kate foletsɔa kɛ bema boe flee.

27 Ne ayekɛ bikɛ bideɛ ne Yerusalem mo be banɔkoẽ a tanyi kɛ ye nye Otene, iye binu Baguma onukpẽ banyene foletsɔa a kɛ bakã ne Kaweya Luwi lidi nye lidi akũ kayo sũ ni, foletsɔa a ya ne foe kame lomɔ, ade beko ye koto a.

28 Tito kɛ betamɔ tokpa tidima ne ye akũ malo ni, beko ye koto ade befɔ Pilato kpa osi beko ye a.

29 Ade kɛ bekena letsɔa nye letsɔa biyua nde ayekɛ Katsɛle Kpalɛwa a le eyi ne ye akũ a, benye ye ne asendua akũ benabila ne linike kame.

30 Leme Baguma dzɛla ye etomena kanokpa ebuki edzi nkpã.

31 Ne fuwi pii na kame ni, enye ye akũ etsa bikɛ bemɔ ye betsã bito Galilea benaa Yerusalem. Ade be nye ye adansifo bekpa Israelfo finyaakɛ a.

32-33 “Finyaakɛ bokɔa Kale Wɛ a boama mi, kɛ Baguma foletsɔa a kɛ ɛle eyi ne boe bawanyo loko a ya ne foe kame ne boe loko. Baguma fɔ Yesu yidza edzi nkpã nde ayekɛ Dawid tsele ne onɔ oyade a kame kɛ,

‘No nye yɛ obi.

Nviã kɛ nkɛna no Olega.’

34 Ade letsɔa a kɛ Baguma le eyi ne ye kadzɛla katomena kanokpa nye kɛ ye sukɛna lelãavɔ ne linike kame da. Baguma le kɛ,

‘Maakɔa nhila kpalɛwa a kɛ nle iyi nkpa Dawid a nkpa no.’

35 Ebuki ɛle ne Dawid onɔ bebã kame kɛ,

‘Olãafɔ no oti kpalɛwa a levɔ ne linike kame.’

36 “Kĩ Dawid kena ne Baguma fowetsa akũ loko a kĩ edzi nkpã eyua a, eku bebɔe ye bibila ne ye bawanyo ɔwẽ, ade evõ ne linike kame leme a.

37 Leme oti a kĩ Baguma dzela etomena kanokpa a sukena távõ ne linike kame.

38 “Nwaẽ ame, bowe kĩ minyi kĩ fotsẽ Yesu akũ mo bide letsã ne Baguma tokpa kakokate a bekpa mi.

39 Odi nye odi kĩ yaate Yesu edo ni, Baguma aabɔe ye kĩ enya ɔtɔbe. Ade fukĩ Mose mbla a tápuli ekena a.

40 Foesũ midã kadã wĩ ayekĩ Baguma onukpẽ banyene fɔletsã a kĩ bele biyi a lelaaya ne mi akũ.

41 Kitonekĩ Baguma le kĩ,
 ‘Midã mi a kĩ miadi kale a nsekuo!
 Fokena mi saa lokoa miwo.
 Kitonekĩ letsã a kĩ makena nviã kĩ a
 nte odi nye foe kayo etsa mi malo,
 miláate foe mido!’ ”

42 Kĩ Paulo mo Barnaba adzakũ ne katsenakõ a, bati a bi be kĩ bibuki beya ne Kaweya Luwi a kĩ laayaa akũ, lokoa beyaaabi be fɔletsã a bibu.

43 Kĩ bepansam ne katsenakõ a, Yudafɔ pii mo bikĩ bedani bekena Yudafɔ bavila Baguma leme a, tomo Paulo mo Barnaba. Fɔto banyane a de be kĩ bedza pintii ne Baguma konyakamo a kĩ edeĩ ekpa be a sũ.

44 Ne Kaweya Luwi leyade akũ a, kite sukuloo ɔmato a flee yabɔa obũ ne katsenakõ a kĩ batse boe ɔlate kale a.

45 Kĩ Yudafɔ banokõẽ a mó bati lidede kĩ odu ne katsenakõ a, ane beele be. Bevele fɔletsã mo Paulo ne letsã a kĩ de ele a akũ ade bivũna ye a.

⁴⁶ Leme Paulo mo Barnaba le kodzela mo kobẽ kĩ, “Kene kĩ bonya loto bubi mi Yudafõ Baguma kale kĩ. Leme kĩ misĩ ke kĩ mitákpõla mikpa nkpã kĩ elã kawũna a sũ ni, bokõa ke boama bikĩ benyẽ Yudafõ a.

⁴⁷ Kitonekĩ ade ɔledo kĩ Baguma kpa boe kĩ, ‘Nkena no nde ɔsedza nkpa bikĩ benyẽ Yudafõ a ayekĩ katinya kame bati flee aana kate.’ ”

⁴⁸ Kĩ bikĩ benyẽ Yudafõ a nu foletsã kĩ a, kawõle de be, ade bimu boe ɔlate kale a. Ade bikĩ Baguma pau kĩ bena nkpã kĩ elã kawũna a, dani bekẽna bate badone a.

⁴⁹ Baguma Kale a gba ne tite a na flee akũ.

⁵⁰ Leme Yudafõ a fõ batsõle badi kĩ obu deĩ ne be akũ kĩ basum Baguma leme, mo ɔmato banõkõẽ a biyidza bedza ne Paulo mo Barnaba akũ, ade beblõmena be ne be kayite a.

⁵¹ Ade kĩ Paulo mo Barnaba ane ne ɔmato a kame a, bekpa be abõa kudu biko ɔmato a bekõa batsã kĩ bisĩ be. Ke liti a, bedzakũ benaa Ikonio.

⁵² Kawõle de bate badone ne Antiokia ade Hũhũ Kpalẽwa a leme yi be kame paa a.

14

Paulo Mo Barnaba Naa Ikonio.

¹ Kĩ biwo Ikonio a, Paulo mo Barnaba naa Yudafõ katsenakõ. Ayekĩ bele kale wĩ a fõ Yudafõ mo Grikifõ pii te bido.

² Ade Yudafõ a kĩ betãte boe ɔlate kale wĩ kĩ bido a kõa ɔdze bido ne bikĩ benyẽ Yudafõ a mo Paulo mo Barnaba kayite.

³ Leme foto banyane kĩ kaho ne ɔmato a kame loko geleele, bele kale boe ɔlate akũ mo kobẽ.

Ade enye ye kawε etsa efɔ̃ bekεna awāwā mɔ nsentseleni fɔtsa pii a.

⁴ Fɔyaya kī bati ne ɔmato a kame sē ne kutsu nviā kame, badi tomɔ Yudafɔ a ade badi lemε tomɔ fɔtɔ banyane a.

⁵⁻⁶ Ne lɔkɔ a kame a, bamatɔne a badi, Yudafɔ mɔ be banɔkɔē a flee yidza kī bayaaha be, benɔ be boe. Kī fɔtɔ banyane a nu foe a bilo benaa Likaonia temato a kī tenye Lистра mɔ Derbe mɔ tikī tideī ne kayite a kame.

⁷ Ade benale Kale Wī a ne awā a.

Paulo Mɔ Barnaba Kεna Adzuma Ne Lистра Mɔ Derbe.

⁸ Kī biwo Lистра a bemó onyole odi kī eveliveli. Kito ne ye lemawi etápuli eyidza etsā da.

⁹ Edzi ne awā ekatse fɔletsa a kī Paulo kale a. Kī Paulo mɔ eyi ɔsū kī oti kīi te edo kī baapuli betsa ye sū ni,

¹⁰ edā ɔsɔne a koe ade ele kɔɔba kī, “Yidza kadza ɔkpale!” Onyole kīi ta eyidza ade edo kato katē awe a.

¹¹ Kī bati a kī bedzē ne awā batse kale a mó letsa a kī Paulo kεna a, bebɔa fɔwɔla ne Likaonia tide kame kī, “Baviō banε, beka beya ndε batidziwa aye ne boe kayite!”

¹² Foesū bite Barnaba dī kī Zeus. Bite Paulo lemε kī Herme, kitonekī ade ye ledza ekale kɔdzela a.

¹³ Adeke Zeus oviōlate a kī ye kuviōla kpale dza ne ɔmato ɔbaē a, nakpā banantsue εbɔε flawasi lεka lemε eyamena ne ɔmato a kɔbā onyukpē kī bayaabɔa afolie bekpa fɔtɔ banyane a.

14 Kĩ Paulo mo Barnaba nu letsa kĩ bati a we kĩ bakena a, beyele be akũ tetadie. Foesũ biwula atse biwo ne bati a kame, bebwa fowola kĩ,

15 “Nda ame, nde sũ miakena fukĩ odu? Boe malo batidziwa boane nde mi aye. Boya ne awĩ kĩ bokwa kale wĩ a boma mi. Mifõ fotsa a kĩ folá kayo kakena lokwa midani mimu Baguma kĩ edzi nkpā a. Ade ye lekena tite mo ode, mpo mo fotsa a kĩ fudeĩ ne foe kame a flee a!

16 Kókwe a enye ane ne batidziwa flee akũ efõ bekakena letsa a kĩ bawe a.

17 Lemε ebuki yanye ye fokelatsa katsa boe kĩ foatsa kĩ nuwĩ edzi nkpā. Loko nye loko fotsa deĩ kĩ foakai boe ye tudzuma wĩ a. Yakpa boe oni loko nye loko, fudutsa ne loko wĩ akũ, funitsā mo kawole lemε.”

18 Tito kĩ bele foletsa kĩ lomo malo ni, fona osĩ fomo bati a fõ afolie kabwa kakpa be.

19 Ade Yudafo badi to Antiokia ne Pisidia, mo Ikonio beyadani bati a adzuni a. Befõ betale Paulo boe bevele ye benemena ne omato a kame ne kĩ bekona kĩ eku sũ.

20 Lemε kĩ bate badone a yatsena ne ye akũ a, eyidza edza ade emuniki enaa omato a kame a. Kĩ kade nyina a, bemo Barnaba bedzakũ benaa Derbe.

Paulo Mo Barnaba Muniki Bena Antiokia Ne Siria Tite Akũ.

21 Paulo mo Barnaba de letsā ne Kale Wĩ a akũ ne Derbe, ade bena bate badone pii ne awā a. Bimuniki bito awā benaa Listra, Ikonio mo Antiokia ne Pisidia.

22 Awā na bede bate badone a, bido be kobē lemε kĩ bidi onkwalu ne be katekado kame. Ade bibi be lemε kĩ, “Kene kĩ bōtsā lubo kamo pii

kame fomo boawo ne Baguma legākanyakō a kame.”

²³ Ade ke Paulo mo Barnaba pau loto banyane bekpa asoli adi nye adi a. Betsā mpaebō mo onukpē kasui kame bekōa be bido ne boe ɔlate a kī bete bido a awe.

²⁴ Ade kī bimini ne Pisidia temato kame biyua a, bedani benaa Pamfilia tite kame.

²⁵ Bele kale wī a ne Perge fomo betē benaa Atalia.

²⁶ Ade awā binyina mpo benaa Antiokia, awā kī benya loto bekōa be bido ne Baguma awe kame ne adzuma a kī bekena biyua finyaa a.

²⁷ Kī biwo Antiokia a, bekpota bate badone a flee ne awā, bebōa be osi akū amandie. Ade bibi be fotsa flee a kī Baguma kena etsāmena be akū mo ayekī ebinya katekado osi ekpa bikī benyé Yudafo a.

²⁸ Bidzi ne bate badone ne Antiokia sekē owi buna kolaa.

15

Foto Banyane a Mo Banokōē a Tsena Ne Yerusalem.

¹ Kī Paulo mo Barnaba na ne Antiokia a, bati badi to Yudea beyatsa bate badone ne awā fotsa kī, “Milāana kate mbɔente bitsua mi lekpati ne Mose mbla a onukpē.”

² Leme Paulo mo Barnaba vele foe mo be mo osī mo osī. Ne foesū benye bate badone a badi kī bito Antiokia kī bitomo be benaa Yerusalem lokōa bemō foto banyane mo banokōē a kī bidei ne Yerusalem a bewē foletsa kīi kame.

3 Foesũ bate badone a yi be osi. Benatsã Foenike mo Samaria besela bate badone a kī bideĩ ne awã, ade bibi be ayekĩ bikĩ benyé Yudafo a kɔa be akũ bekpa Baguma a. Fɔletsã kīĩ de be kawɔle paa.

4 Kī biwo Yerusalem a, bate badone a, foto banyane a mo banɔkɔẽ a flee te be mo kawɔle. Paulo mo Barnaba boa be amandie ne fɔtsa a kī Baguma kena etsãmena be akũ a flee.

5 Leme Farisifo bate badone badi yidza bedza ade bele kī, “Kene kī bate badone a kī benyé Yudafo a bitsua fɔkpati lokɔa bekena ne Mose mbla a akũ.”

6 Ne fukīĩ sũ banɔkɔẽ a mo foto banyane a tsena bekona fɔletsã a akũ.

7 Kī besa foe kame fɛe a, Petro yidza edza ade ele kī, “Nwaẽ ame, miawe minyina kī lokɔ lidi Baguma pau yĩ etomena mi kame kī nnaabi bikĩ benyé Yudafo a Kale Wĩ a, ayekĩ be malo baanu ke bete bido leme.

8 Ade Baguma kī enyina otidziwa kakona a nye ye kawɛ etsa ne kī ekpa be Hũhũ Kpalɛwa nde ayekĩ ekpa boe malo a.

9 Etãtsã ntsitsemu adima ne bomó be kayite, kitonekĩ ete be ne ayekĩ bete bido sũ, ade ekɔa be tɔkpa ete be nde boe aye a.

10 Finyaakīĩ, nde sũ boaso Baguma bodã? Nde sũ bokɔa fɔletsã a kī bomó boe bawanyo botápuli bolɔ a boate ne bate badone kīĩ akũ?

11 Oowo! Nde ayekĩ bete budo kī boe a flee bona kate fɔtsã boe ɔlate Yesu konyakamo kame a, ade ayea be malo bena kate a.”

12 Ade ke be flee bekena dīĩ, bitse Paulo mo Barnaba amandie kabɔa ne ayekĩ Baguma tsã be

akū ekena awāwā fotsa ekpa bikī benyé Yudafo a.

¹³ Kī bebōa amandie biyua a, Yakobo lemē yidza edza ade ele kī, “Nwaē ame, mitse!

¹⁴ Simon Petro bi boe ayekī Baguma nya lotō enye ye kawē etsa bikī benyé Yudafo a, ade epau be badi kī benya ye bade a.

¹⁵ Ade Baguma onukpē banyene foletsa a kī bele biyi a ketimo fukī pēpēpe nde ayekī katsele kpalēwa foletsa a le kī,

¹⁶ ‘Ne fukī liti ni, maamuniki iya.

Maayalola Dawid legākanyakō a kadzela, ade maalola fotsa a kī fubu kade ne awā kake a, lokōa awā libuki kedza pintii.

¹⁷ Ade bati nkae a aaya ne yī sekē, mo bikī benyé Yudafo a kī nve kī benya yī bade a aatomō yī liti.

¹⁸ Ade aye boe Olate le eyi ane kōkōe kī yaakena a.

¹⁹ “Foesū ne yī, Yakobo, kakōna onukpē ni, ketāne kī bōaha bikī benyé Yudafo a kī bekōa be akū bakpa Baguma a.

²⁰ Mbom mifō bōtsele ovoli bōma be kī befō fukī bame nde bayae kī bekōa bebōa afōlie bekpa baviō kaba, befō litsolewe mo linyolewe, befō oyae kī betātsua ye sōmō kaba mo babōane kanya.

²¹ Kitonekī kito ane kōkōe a bakā Mose mbla a kī etsele eyi a ne Kaweya Luwi lidi nye lidi akū ne Yudafo katsenakō ade bade letsā ne ye foletsa akū ne omato nye omato kame a.”

Betsēle Ovoli Bema Bikī Benyé Yudafo Bate Badone a.

²² Ade ke foto banyane, banokõẽ mɔ bate badone a flee kena onukpẽ mɔa kɔ benye be kame badi bibumɔ Paulo mɔ Barnaba benaa Antiokia a. Bepau bati nviã kɔ bate badone a akpa be obu paa. Ade be nye Yuda kɔ bibuki bave Barnaba mɔ Sila a.

²³ Ovoli a kɔ benee banamena a kame foletsa nye kɔ,

Ovoli kɔ to boe foto banyane, banokõẽ, mɔ bate badone a kɔ bidei ne Yerusalem sekẽ. Bɔawõna mi, boe bawaẽ kɔ minyẽ Yudafo a kɔ mito Antiokia, Siria mɔ Kilikia.

²⁴ Bunu kɔ bate badone badi to boe kame ne awi beyabi mi foletsa fudi kɔ fo ha mi fudo otutũ leme ne mi kame. Leme nnẽ boe lido be.

²⁵⁻²⁶ Ne foesũ bɔtsa folo buke otse kɔ bɔado bato nviã ne mi sekẽ. Baatomɔ boe bawaẽ nviã Barnaba mɔ Paulo, kɔ bekɔa be nkpã bekpa boe ɔlate Yesu Kristo ɔsum a.

²⁷ Budo Yuda mɔ Sila kɔ be mɔa awe bibi mi foletsa a kɔ foe bɔtselẽ a.

²⁸ Kitoneki Hũhũ Kpalewa a mɔ boe mɔawe a bɔmɔ buyi ɔsũ kɔ ketane kɔ bɔakɔa folotsa kpale bɔlola mi keba tebala siwa kɔ.

²⁹ Ade te nye kɔ mitanya funitsã kɔ bekɔa bebɔa afolie bekpa baviõ, mitanya babɔane, mitaba ɔyae kɔ betatsua ye sɔmɔ, mipi mi akũ ne linyolewe mɔ litsolewe kame. Nte mipi mi akũ limii ni, katinya kame aale kekpa mi.

Midzi ne lukudo kame.

³⁰ Foesũ benye bato kɔ osi benaa Antiokia. Benakpota bate badone a flee ne be katsenakõ a, ade bekɔa ovoli a bekpa be a.

³¹ Kawole de bati a ne foletsa a kɔ bekã ne ovoli a kame a sũ.

³² Yuda mo Sila ki benye Baguma onukpe banyene nye foletsa pii kayo betsa be ne loko gelele kame, bido be kobe leme.

³³ Bidzi ne be seke bete fuwi fudi, ade bate badone a nye be osi ne lukudo kame ki bimuniki benaa Yerusalem a.

³⁴ Leme Sila ko we ki yakaho ne awa.

³⁵ Paulo mo Barnaba dzi ne Antiokia sukuloo. Bemobati bebapii betsa fotsa ade bekade letsa ne boe Olate kale a aku a.

Paulo Mo Barnaba Se Tisi.

³⁶ Ne fuwi fudi liti ni, Paulo bi Barnaba ki, "Fo bumuniki bonaasela boe bawane ne temato a ki botsa te kame bude letsa ne boe Olate kale a aku a, loko bodani nde bidzi."

³⁷ Barnaba tuno ade ewe ki bakpa Yohanes Marko bibumo be aku a.

³⁸ Leme Paulo tatuno kolaa kitoneki, ki benaa Pamfilia a, Yohanes Marko dzaku efone be ne awa ade etabumo be biyua adzuma a.

³⁹ Bati nvia ki vele foletsa a mo osi mo osi ade fofa beyale a. Barnaba kpa Marko ade binyina mpo benaa Kipro a.

⁴⁰ Paulo leme kpa Sila ade bate badone a koa be bido ne boe Olate awe ki emo be konya fomo bedzakui a.

⁴¹ Etsa Siria mo Kilikia tite kame ekado tesoli ne awa a kobe.

16

Timoteo Tomo Paulo Mo Sila.

¹ Ade Paulo dzaku enaa omato odi ki bave Derbe, ade ete enaa Listra leme a. Ade awa enamoto ote odone odi ki bave Timoteo a. Oma

nye Yudani kī ete Kristo edo. Leme olega kō nye Grikini.

² Bate badone flee a kī bideĩ ne Litra mo Ikonio boa Timoteo dī wī.

³ Ade ye Paulo we kī yakpā enamena a, foesū etsua ye lekpati, kitonekī Yudafō a kī bideĩ ne kayite a na nyina kī olega nye Grikini.

⁴ Ade kī bedzakū a, betsā bimini ne temato a kame, bibi be tebla a kī foto banyane mo banokoẽ ne Yerusalem ke otse ne te akū a. Bede be kī bekena ne te akū.

⁵ Foesū luwi daa bati a kapo ade be katekado leme na osĩ kibu a.

Paulo Na Kanyekatsa Ne Troa.

⁶ Ke liti a, betsā Frigia mo Galatia tite a kame, kitonekī Hūhū Kpalewa a tákpa be osi kī benaade letsā kale wī a akū ne Asia tite akū.

⁷ Kī biwo Misia tite obaẽ a, bewe kī bawo ne Bitinia tite kame, leme Yesu Hūhū a tákpa be osi.

⁸ Foesū bimuniki betsā Misia benawo Troa omato a kī ewaa ne mpo abui a kame.

⁹ Ke lenye a, Paulo na kanyekatsa ne koda kame. Ne koda a kame a, emo onyole odi kī eto Makedonia, edza elamena ye aduli kake kī, “Nyina mpo kaya ne Makedonia kayaabumo boe!”

¹⁰ Kī Paulo na kanyekatsa kī sū ni, bomanẽ akū bupi Makedonia osi, kitonekī foatsa kī Baguma leve boe kī bonaade letsā ne Kale Wī a akū ne awā.

Lidia Dani Owole Kame Ne Filipi.

¹¹ Ade ke budzi ne okolo kame ne Troa bunyina kpīĩ bona Samotrake a. Kī kade nyina a, buwo Neapoli.

12 Kĩ buto awã a, bonawo Filipi kĩ enye Make-donia omato kpale flee a kame. Awã lememe nyete tite kĩ Romafɔ adãmena te akũ. Budzi ne awã fuwi fudi.

13 Ne Kaweya Luwi akũ a, bone ne omato a kame bonaa owɔ abuĩ, awã kĩ bokona kĩ Yudafɔ atsena kabɔa mpae. Ade budzi ne awã bokatsa batsole a kĩ bekpɔta ne awã Baguma kale a.

14 Baye be kame omɔa kĩ eto Tiatira kĩ Lidia. Yano tilima ngbã, ade enye oti kĩ yasum Baguma yededeede a. Ade loko a kĩ ena ne awã ekatse boe a, Baguma binya ye owɔle kĩ ete foletsa a kĩ Paulo kale a edo.

15 Ade kĩ ye mo ye toto kame bati flee bete mui kawɔla amanie a, eke boe aduli kĩ, “Nte mituno kĩ nte boe ɔlate ndo paa kɔ ni, miyaadzi ne yĩ toto kame” Edza ne boe akũ flee kenawo kĩ butuno bonaa ye sekẽ.

Bido Paulo Mo Sila Ne Kɔla.

16 Luwi moa lidi kĩ bonanaa mpae kabɔakɔ a, bɔtselamo oyitsɔ abawa adi kĩ hũhũ kpa deĩ ne ye kame, foafɔ yapuli kadã kanokone. Ne foesũ yakena sika baũ kakpa ye balate.

17 Oyitsɔ kĩ tomo boe mo Paulo mo fowɔla kabɔa kĩ, “Baguma Kpale basumune bati kĩ ane, ade beya ne awĩ kĩ bayaatsa mi nkpã kana osi a!”

18 Fukĩ na nkosu fuwi pii. Ade kĩ fuwo Paulo odo a, edani ebi hũhũ a kĩ etomo oyitsɔ a kĩ, “Ne Yesu Kristo dĩ akũ, mabi no kĩ ne ne oti a kame!” Letaleta hũhũ kpa a ne ye kame.

19 Kĩ ye balate a mo kĩ osi a kĩ ye akũ batsã kana sika yela be a, bipi Paulo mo Sila bema foletsa badzene banokɔẽ a ne kɔya.

²⁰ Bele ne koya kī, “Bati kī nyε Yudafo kī beyaabula boe omato a kade.

²¹ Batsa bati fotsa kī boe ndε Romafō bōláapuli bōte foe.”

²² Ade bati kōdabu a yidza bēdza bisinya Paulo mō Sila, bido be katsootsoo awε a.

Fōletsa badzεε a fō beyεle tetadiε ne be akū, ade bekpa kōbē kī bibo be mō kutse a.

²³ Kī bibo be kabo kpa biyua a, bεnado be ne kōla, ade bibi ekī yadāmena bikī bεwaa kōla akū a kī εbale Paulo mō Sila kabale wī.

²⁴ Kī bibi ye lōmō sū ni, εnado be ne kame flee a, ade εbōa be agba a.

²⁵ Lenye kayite a, kī Paulo mō Sila kabōa mpae mō tōnō kasā kakpa Baguma a, kōlabawane nkaε a katse be.

²⁶ Ade deedimōape tite kuna mō ośī mō ośī ade kōla a flee kuna kōnake a. Letaleta kōla tupunu a flee binya ade nkōsonkōso a wōlo ne kōlabawane a flee akū tεto a.

²⁷ Kī kōlabawane akū odāmenane a nyinya a, εmō kī kōla a tunyukpē flee waa luto. Ekōna kī kōlabawane a ne bilo sū ni, εbōle lepame εnye kī yatsōε ye akū ekō.

²⁸ Lemε Paulo bōa fōwōla kōōba kī, “Takena nō akū letsama. Boe a flee budeī ne awī!”

²⁹ Kōla bawane akū odāmenane a fō bema ye ośedza ade ne kukūtila kame ewula atse enato ne Paulo mō Sila abōa kame.

³⁰ Ade ke εnye be ne kōla a kame, evia be kī, “Nda amε, litsa kene kī nkēna nna kate?”

³¹ Bibi ye kī, “Tε boe Olate Yesu kado lokōa mimō nō toto kame bati flee mīana kate.”

³² Ade ke benaa benade letsã ne boe ðlate kale akũ bekpa ye tɔtɔ kame bati a flee a.

³³ Lenye a na, ekpã be enasu be fɔkpa, ade ye mo ye tɔtɔ kame bati bete mui kawola amanie a.

³⁴ Ekpã Paulo mo Sila enamena ye awã, ade ekpa be funitsã benya a. Ye mo ye tɔtɔ kame bati a flee bemó kawole paa kitonekĩ bete Baguma bido.

³⁵ Kĩ kade nyina a, omato a kame foletsa badzene do foto banyane benabi kolabawane akũ odãmenane a kĩ, “Fone bati a awe benaa.”

³⁶ Kola bawane akũ odãmenane a bi Paulo mo Sila kĩ, “Foletsa badzene a bo nfone mi awe midzakũ. Foesũ minaa faa ne lukudo kame.”

³⁷ Leme Paulo bi batɔ a kĩ, “Bibo boe ne kanade ne loko kĩ betádzemo boe beko boe koto, ade bido boe ne kola kame a, tito kĩ Romafɔ boane. Ade finyaa kɔ bawe kĩ bodzakũ ne kabela kame? Oowo! Ke kɔ nviã ne awĩ! Fɔ be moawe a beyaanye boe!”

³⁸ Ade ke foto banyane a muniki benabi foletsa badzene a oledo a. Kĩ binu kĩ Paulo mo Sila nye Romafɔ a, libe wo be paa.

³⁹ Foesũ benaa be sekẽ benakpa be seme boee, ade benye be ne kola a kame a. Bike be aduli kĩ bedzakũ ne omato a kame benaa kako bebã.

⁴⁰ Paulo mo Sila dzakũ benaa Lidia awã. Ade awã benamo batɔ badone bebã a. Bido be kobẽ bibu ade bedzakũ a.

17

Paulo Mo Sila Naa Tesalonika.

¹ Paulo mo Sila tsã bito Amfipoli mo Apolonia beyawo Tesalonika, awã kī Yudafo katsenakō kadi na.

² Nde ayekī Paulo awe kakena a, enaa Yudafo katsenakō a Kaweya Fuwi elale etomō akū, enye foletsa kayo etsa bati a.

³ Enye lubo a kī bele biyi kī Kristo aayamō, mo ayekī yaabuki eyidza edzi nkpā etsa. Ebi be kī, “Oti a kī ye akū foletsa nlamō mi kabi a nye Yesu Kristo a.”

⁴ Foletsa a kī foe kayo enye etsa ne awī fō bati a badi dani be adzuni, ade bete bido bitomō Paulo mo Sila a. Ade aye a ne omato a kame, Grikifo pii kī bipi be akū ne Baguma kavila kame, mo batsole pii kī obu deī ne be akū leme dani towole kame bitomō Baguma.

⁵ Leme ane beele Yudafo banokoē a, ade ke benawe patapaafō ne omato a kame bibumō be akū bido otutū ne omato a kame a. Beboā obū bekena dede benawo ne Yason toto kame kī bapi Paulo mo Sila benamena omato a katsenakō.

⁶ Kī betamō be sū ni, bevele Yason mo bate badone badi benamena katsenakō a. Awã na bekaboa fowola kī, “Bati badi tsēmō otutū kado ne kako nye kako, ade bekoa foe beyamena ne awī kī leme a.

⁷ Ade Yason leme te be edo ne ye toto kame a. Bati kī yidza bedza ne Legānokoē Kaisare tebla akū. Ade batsa kī onyole odi kī have Yesu nye Legā a.”

⁸ Kī kodabu a mo omato a kame banokoē nu foletsa kī a foha be paa.

⁹ Banokoē a fō Yason mo ye bade a se be akū liti kadza koto ade befone be awe a.

Paulo Mɔ Sila Dzakũ Bɛnaa Beroia.

¹⁰ Kĩ kade sila kedo pe, bate badone a kpã Paulo mɔ Sila bilo bɛnaa Beroia. Kĩ biwo awã a, bɛnaa Yudafɔ katsɛnakɔ a.

¹¹ Beroia bati a tsua linebi bebã bikĩ ne Tesalonika a. Biyi ato bitse kale a. Luwi nye luwi bekasa Katsɛle Kpalɛwa a kame foletsã kadã nte letsã a kĩ Paulo kabi be a nye onokɔali.

¹² Foesũ be kame bati pii te bido. Grikifo batsole pii kĩ obu deĩ ne be akũ mɔ banyole pii leme te bido.

¹³ Leme kĩ Yudafɔ a kĩ bideĩ ne Tesalonika nu kĩ Paulo ya elamena Baguma kale a katsa ne Beroia, bɛnaa awã benado otutũ ne bati a kame.

¹⁴ Bate badone a kĩ bideĩ ne awã a kpã Paulo moatse moatse benamena mpo abuĩ. Leme Sila mɔ Timoteo kɔ kaho ne Beroia.

¹⁵ Bikĩ biyi Paulo osi a naa flee benawo Atene. Ade awã bimuniki a, ade Paulo kpa oledo kĩ bibi Sila mɔ Timoteo kĩ beya ne ye sekẽ moatse.

Paulo Na Ne Atene.

¹⁶ Kĩ Paulo na ne Atene ekadzole Sila mɔ Timoteo a, ete kalɔe ne ayekĩ emo kĩ omato a kame flee yi mɔ baviɔ kasum.

¹⁷ Foesũ enanye foletsã kame etsã Yudafɔ a mɔ bikĩ benyẽ Yudafɔ a kĩ basum Baguma a, mɔ bikĩ batẽ ne koya luwi daa a.

¹⁸ Bati kutsu kudi kĩ benye Epikurofo mɔ Stoafɔ kĩ bideĩ katinya kame kadikanyi kavele foletsã mɔ Paulo. Badi via kĩ, "Litsã foletsã kou oti kũ we kĩ yale?"

Bati bebã leme kpa mbuaye kĩ, "Foadã nde kade bebã baviɔ akũ foletsã elamena kale." Bele

foe lomɔ kitonekĩ binu kĩ Paulo de letsã ne Yesu mɔ bati kayidza kato kanɔkpa akũ.

19 Ne foesũ bekpã ye benemena be omato a banɔkɔẽ katsenakɔ ne Areopago, ade bibi ye kĩ, “Boawe kĩ boanu foletsa vɔẽ a kĩ olamena katsa a kayɔ.

20 Ne kĩ foletsa a kĩ olamena kale a kame tákpale boe sũ ni, boawe butse foe kame.”

21 Atenefo mɔ banovɔẽ a kĩ bideĩ ne awã awe be lokɔ flee kakpa foletsa vɔẽ katse mɔ foe akũ kolomena.

22 Ade Paulo yidza edza ne bati a ane kame ele kĩ, “Atenefo! Mmó kĩ ne letsa nye letsa kame ni, miapi mi osum kadunamɔ akũ paa.

23 Kitonekĩ kĩ ntsẽ ne omato kame ndã mi fotsa kumekume a kĩ miasum a ni, mmó kĩ betsele ne afolie kabɔa de lidi akũ kĩ, ‘Bokɔa boakpa Baguma a kĩ bunyina a.’ Baguma a kĩ minyina, leme miabɔa afolie kakpa ye a, ade ye akũ foletsa nlamena mi kabi finyaakĩ a.

24 “Baguma kĩ nye letsa nye letsa Olate, kĩ ebɔa tite mɔ ode mɔ fotsa flee a kĩ fudeĩ ne foe kame. Yaádzi ne kola a kĩ batidziwa ke mɔ awe a kame.

25 Etási boe letsama kĩ bokɔa awe bokena a, kitonekĩ ye mɔawe akpa oti nkpã mɔ kaweya, mɔ letsa nye letsa kĩ lisĩ oti.

26 Enye fude fude bati a a flee etomena otidziwa mɔape kame kĩ bidzi ne tite akũ. Ye mɔawe liyi lokɔ mɔ fudzikɔ tebẽ ekpa bati flee.

27 Baguma kena fukĩ ayekĩ boe batidziwa baawe ye liti osi bomó ye, titɔ kĩ eláa mɔ lugo ne boe sekẽ malo.

28 Kitonekĩ nde ayekĩ mi tonɔ bamene badi ale kĩ, ‘Ade ye dzi fɔ budzi, botsẽ budeĩ nkpã a.’ Ade

bele leme kī, ‘Boe malo bonye ye kasinu a kame babi.’

²⁹ “Ne kī bonye Baguma babi sū ni, ketáfeta kī boakona kī Baguma kutitse la nde litsedi kī batidziwa kɔa awe beme mo sika ngbā, suwovoe iye futse.

³⁰ Kito ane katinya kayokayi keyawo nviã kī a, Baguma távele bati soto kitonekī betányi ye sū. Leme finyaakõ ekpa ɔledo kī bati flee ne kaka nye kaka bedani be tɔwɔle kame.

³¹ Kitonekī ehiehie luwi eyi kī de akū oti a kī epau a, aadzemo katinya kame flee ne ɔnokɔali kame. Kī yaakena fukī sū ni, edzela Oti a Kī Baguma boã Tɔdõ a etomena kanokpa ade ke enye ye etsa bati flee a!”

³² Kī binu kī Paulo le kodzela ne kayidza kato kanokpa akū a, bati a badi di ye nsekuo, ade babebā leme le kī, “Boawe kī boabuki butse foletsã fudi ne oti kabu kayidza a akū.”

³³ Kī fɔya lomɔ a, Paulo dzakū efone be.

³⁴ Leme bati a badi tomo ye bedani bekena bate badone. Be kame badi nye Dionisio, kī enye Areopago ɔnokõẽ, mo otsole odi kī bave Damari, mo bati bebā.

18

Paulo Naa Korinto.

¹ Fukī liti a, Paulo dzakū ne Atene enaa Korinto.

² Ne awã a emɔ Yudani odi kī bave Akwila kī eto Ponto. Bemɔ ɔtsõ Priskila bito Italia beya ne awã owi tábuna, kitonekī legã a kī bave Klaudio si mbla kī Yudafɔ flee bene ne Roma. Paulo naa enamɔ be,

³ ade ɛna nɛ be sɛkɛ ɛkabumɔ be adzuma, nɛ kɪ bɛmɔ be bakɛna adzuma mɔa sũ. Bɛkɔa bayɛ tuvoli bɛkapam tilima fɔla fɔtsa ndɛ ayekɪ Paulo lɛmɛ akɛna a.

⁴ Nɛ Kawɛya Luwi lidi nyɛ lidi akũ ni, Paulo kanaa Yudafo katsɛnakɔ, kanaanyɛ fɔletsɛ kame katsa Yudafo mɔ Grikifo, kɪ bɛdani tɔwɔlɛ kame.

⁵ Kɪ Sila mɔ Timoteo to Makedonia bɛya a, Paulo na aya koũ ede letsã nɛ kalɛ wĩ a akũ, ade edi adansɛ ɛtsa Yudafo a kɪ Yesu nyɛ Kristo a.

⁶ Lɛmɛ kɪ Yudafo a yidza bɛdza nɛ ye akũ bɛlɛ fuvũnatsa nɛ ye akũ sũ ni, ɛkpa ye akũ eko be ɛlɛ kɪ, “Ntɛ miyɛla ni, mi mɔawɛ aatɛ foe sɔtɔ kavɛlɛ. Yĩ akũ kpalɛ, ntáku kɔtɔ. Kito finyaakĩ kanaa ni, maanaa bikɪ bɛnyɛ Yudafo a sɛkɛ nnaabi be kalɛ wĩ kĩ.”

⁷ Kɪ ɛdzakũ nɛ be sɛkɛ a, ɛnadzi nɛ onyole odi kɪ enyɛ Yudani kɪ bavɛ Tito Yusto tɔtɔ kame. ɛnyɛ oti kɪ yasum Baguma ade ye awã lɛmɛ fuãmɔ Yudafo katsɛnakɔ a.

⁸ Katsɛnakɔ ɔnɔkɔɛ a kɪ bavɛ Krispo mɔ ye akũ bati flɛ tɛ boɛ ɔlate bido ade bɛtɛ mui kawɔla amanɛ a. Ade ayea bɛkɛna Korintofɔ pii a kɪ bɛtɛ bido a mui kawɔla amanɛ lɛmɛ a.

⁹ Luwi a lɛnyɛ ni, Paulo na kanyekatsa, ade boɛ ɔlate bi ye kɪ, “Tavila. Tafɔ kalɛ wĩ a kalɛ.

¹⁰ Ntomɔ nɔ, odima lelápuli ɛkɛna nɔ letsakpa lidima, kitonɛkɪ bati pii kɪ bɛnyɛ yĩ bade lɛmɛ dɛi nɛ ɔmato kĩ kame.”

¹¹ Foesũ Paulo dzi nɛ awã kateli mɔa mɔ sɛkɛ ɛkatsa bati Baguma kalɛ a.

¹² Lɛmɛ lokɔ a kɪ bɛyadzina Galio ndɛ Roma abãã ɔnɔkɔɛ nɛ Akaia tite akũ a, Yudafo badi

tsa fɔlɔ biyidza bedza ne Paulo akũ, bipi ye benamena fɔletsa kadzekõ.

¹³ Ade ke bibi ɔnokɔẽ a kĩ, “Obi kĩ lamena bati adzuni kadani kĩ bisum Baguma ne osi kĩ etia boe mbla akũ.”

¹⁴ Leme kĩ Paulo we kĩ yanye ye akũ onukpẽ pe, Galio bi Yudafɔ a kĩ, “Yudafɔ mitse! Nte mi kale kĩ miyamena kĩ mɔ mfumsu baũ adi yane kõ ni, kufe maana ɔwɔle ntse mi.

¹⁵ Leme kĩ fɔnye fɔletsa kame kanye ne buĩ mɔ mi temanie akũ sũ ni, mi mɔawe minaasa foe kame mimane foe. Fɔnyé fɔletsa kĩ madzi ndze.”

¹⁶ Foesũ eblomena be enemena ne ye fɔletsakadzekõ a.

¹⁷ Ade bati kɔdabu a napi Sostene kĩ enye Yudafɔ katsenakõ ɔnokɔẽ a bibo ne fɔletsa kadzekõ kɔla kame a. Leme Galio tákpeti be kɔlaa.

Paulo Muniki Enaa Antiokia.

¹⁸ Paulo dzi ne Korinto fuwi beblebee. Ke liti a, ekla bate badone a ade bemɔ Akwila mɔ Priskila binyina mpo benaa Siria a. Fomɔ Paulo aadzakũ ne Kenkrea a, efɔ bekpa ye lolɔ tsɔlitsɔli ne fubo a kĩ elɔ ne Yudafɔ amanie osi sũ.

¹⁹ Kĩ biwo Efeso a, edzakũ efone Priskila mɔ Akwila ne awã. Edzakũ enaa Yudafɔ katsenakõ a enanye fɔletsa kame mɔ Yudafɔ a kĩ bena ne awã a.

²⁰ Bati a ke ye aduli kĩ edzi ne be sekẽ sukuloo a, leme etátunɔ.

²¹ Ne foesũ kĩ yadzakũ a, ebi be kĩ, “Nte fɔnye Baguma kawɛ ni, owi lelábuna mɔ maabuki ñya ne mi sekẽ.” Ade ke ewo ne ɔkɔlɔ kame edzakũ ne Efeso a.

²² Kĩ ewo Kaisarea a, enaa Yerusalem enawõna bate badone a, ade ebuki etẽ enaa Antiokia a.

²³ Edzi ne awã sukuloo etsã emini ne Galatia mo Frigia tite a kame, ekado bate badone a kebẽ.

Apolo Naa Efeso.

²⁴ Ne lokoa na kame ni, Yudani odi ya ne Efeso. Bave ye Apolo ade bema ye ne Aleksandria a. Enye oti kĩ enyina kodzela kale ade enyina Katsɛle Kpalɛwa a kame foletsɛ lɛmɛ a.

²⁵ Tito kĩ betsa ye fotsa ne boe ɔlate kale wĩ a akũ, yale kodzela mo kobẽ ne Yesu akũ malo ni, Yohanes mui kawola amanie akũ foletsɛ odi enyina.

²⁶ Ekale kale mo kobẽ ne katsɛnakõ a. Kĩ Priskila mo Akwila tse ye foletsɛ a, bekpã ye benamɛna be awã ade benanye Baguma osi a betsa ye yededeede a.

²⁷ Kĩ Apolo yake otse kĩ yaanaa Akaia, bate badone ne Efeso a yado ye kobẽ. Betsɛle ovoli bekpa bikĩ ne Akaia kĩ betɛ ye atuu. Kĩ ewo awã a ebumo bati pii a kĩ bedani towole kame ne Baguma konyakamo sũ.

²⁸ Ade ke enya Yudafõ a akũ ne foletsɛ kavɛle kame a, kitonekĩ enye Katsɛle Kpalɛwa a kame foletsɛ etsa yededeede kĩ Yesu nye Oti a kĩ Bɛboɔ todõ a.

19

Paulo Naa Efeso.

¹ Kĩ Apolo na ne Korinto a, Paulo tsã aboa, etsã fuyite fuyite a enane ne Efeso. Awã naa, emo bate badone badi.

² Ade evia be kī, “Kī mite mido a ni, mite Hūhū Kpalēwa a?”

Ade ke bekpa mbuaye kī “Oowo! Litsa nye Hūhū Kpalēwa a? Botānu tō foe akū letsama.”

³ Ebuki evia be kī, “Litsa mui kawōla amanie mite?”

Ade bibi ye kī, “Yohanes mui kawōla amanie a kī ke akū ede letsā a.”

⁴ Paulo nye foe kayo etsa be kī, “Yohanes kena bati mui kawōla amanie kī bedani tōwōle kame. Ade ebi be kī bete oti a kī yaaya ne ye Yohanes liti a bido. Ade oti a nye Yesu a.”

⁵ Kī binu foletsā kī a, befō Paulo kena be mui kawōla amanie ne boe Ōlate Yesu dī akū.

⁶ Ade kī Paulo te awe ne be akū a, Hūhū Kpalēwa a ka eyate be flee kame ade bele kōdzela ne tide ahōlo ahōlo kame a, bele Baguma kale a leme a.

⁷ Be lidede aawo nde banyole ewua-nviā.

⁸ Paulo kanaa katsenakō a ne tideto elale kame, ekabi bati kale wī a mō owōle kado. Enye foletsā kame etsa be, ebōa mbodi kī yavele be adzuni eyamena ne Baguma legākanya a akū a.

⁹ Leme bati a badi na ato osī, betátse kale wī a, ade bele tuwuli kpa ne boe Ōlate Osi Wī a akū ne bati a flee ane kame a. Foesū Paulo dzakū ne be sekē, ade ekspā bikī bete bido a enamena Tirano kadzikō. Ade awā ekatsa be fōtsa luwi nye luwi a.

¹⁰ Ekōa futeli nviā etsa be fōtsa lomō, ade Yudafō mō Helafō a kī bideī ne Asia kame kame a leme nu boe Ōlate kale a.

Skeva Babinyole Evūkōno We Kobē.

11 Baguma kpa Paulo kobě ekena awāwā fotsa pii.

12 Nte bekwa ye tuduku mo tetadie malo betamo basone ni, bana akū osi, ade foblomena hūhū kpa katomena bikī edeī ne be kame a kame a.

13 Ade Yudafō bawane badi tsē ne fōko kī be malo bablomena hūhū kpa. Bekona kī baapuli bekwa Yesu dī beblomena hūhū a. Bibi hūhū kpa a kī, “Mablomena mi ne Yesu a kī ye fōletsa Paulo tsē yale a dī akū!”

14 Bikī bekena fukī nye bawānyole evūkonō kī benye Skeva, Yudafō Ōsōfōnōkōē Flee babi.

15 Lemē kī benabi hūhū kpa adi tuwuli kī a, ebi be kī, “Īnyina Yesu, ĩnyina Paulo malo. Lemē mi kō, ĩnyina mi! Bawei miane?”

16 Ade oti a kī ye kame hūhū a deī a wo ne be akū ebo be a! Bilomo mo odzo mo akū fōkpa bene ne toto a kame.

17 Fōletsa a kī fōya a gba ne Efeso, ade Yudafō mo bikī benyē Yudafō flee nu foe a. Ne foesū libe wo bati paa, ade boe Ōlate Yesu dī buki lide ne ode libu a.

18 Bati pii kī bedani towole kame a, ne beya ne kanade beyanye be tokpa betsa.

19 Bikī benye bawane iye madzikifo a lemē lo be fuwa, fōbe mo foe akū tuvoli beyamena bipila ne kanade. Tuvoli a kōya aawo nde sika owoe mpim aduenum.

20 Fōtsā osi kī akū boe Ōlate kale a gba mo kobě, kete awā lemē flee.

Ōtutū Ya Ne Efeso.

21 Ne fukĩ liti a Hũhũ Kpalewa a fõ Paulo kena adzuni kĩ yanatsã Makedonia mo Akaia enaa Yerusalem. Paulo le kĩ, “Nte nto awã ni, kene kĩ ntẽ nnaadã Roma lama.”

22 Edo ye babumenane nviã Timoteo mo Erasto kĩ benya loto bena Makedonia, ade ye moa edzi ne Asia kame kame fẽe a.

23 Ne loko a na kame ni, odze kpale odi ya ne Efeso kĩ fotsẽ Kristo kate kado osi a akũ sũ.

24 Fukĩ yi kayo futo odi kĩ bave Demetrio kĩ yakoa sika owoe katu Artemis asoli kola akũ fotsa a. Bemõ ye adzuma bakenane a bano foe kakpa bikĩ bayaaboa afolie kakpa baviõ a. Adzuma kĩ akpa be nfaso baũ paa.

25 Luwi a, Demetrio ve sika fotsa batune a flee ekpota ade ebi be kĩ, “Nwaẽ ame, minyina kĩ boe akũ kana to adzuma kĩ kame.

26 Ade mi moawe minu, mimó yededeede ayekĩ Paulo do boe adzuma kĩ konyõã a. Epuli ebula bati a adzuni kade kĩ baviõ fotsa kĩ boatu a lenene, nné ne Efeso odi fukĩ lamena kaya, mbom ne Asia tite a flee akũ.

27 Lemé nné boe adzuma odi aabu kade! Boe baviõ kpale Artemis dĩ mo obu flee lemé aawo ne Asia mo katinya kame flee!”

28 Kĩ binu Demetrio foletsã kĩ a kalokpa wo be mo osĩ mo osĩ ade bido fowola kaboa awe kooba kĩ, “Boe Oma Artemis nye Efesofõ baviõ kpale!”

29 Fowola kĩ te omato a kame flee. Ne foesũ omato a boã obũ ade bipi Paulo batomenane nviã a kĩ be nye Gaio mo Aristarko kĩ bito Makedonia, benamena omato a katsenakõ a.

30 Paulo lemé we kufe kĩ yanaa awã, lemé bate badone bebã sua ye osi.

³¹ Kayite a na banokōē kī benye Paulo bakoba leme do loto ne ye sekē, bike ye aduli kī etasuma katsenakō a.

³² Lokō a na ni, katsenakō a flee kena yoo. Bati a badi lamena letsa moa kale, babebā lamena letsa bebā kale, ade be pii leme ti binyina letsa a kī de sū beyatsena ne awā a.

³³ Ade Yudafō a vele Aleksandro beyadzela ne loto kī eyaanye letsa kī de leya a onukpē. Ade Aleksandro dzela akpō ne ode ete be awe kī befō ebi be kadi.

³⁴ Kī bati a mo biyi osū kī Yudani yane sū ni, bibuki bebōa fowola, fote nde ndouhuile nviā. Bekale kī, “Boe Oma Artemis nye Efesofō baviō kpale!”

³⁵ Owi tábuna fomō abāā onokōē odi puli eyadina bati a ade ebi be kī, “Nwaē ame Efesofō, mi kame odi nye odi nyina kī Efeso nye Artemis, baviō kpale a kadzikō, ade ke de kpalewa a kī lito ode leka a leme deī ne boe sekē a.

³⁶ Odima lelāapuli ele kī foletsā kī lenyé onokōali, foesū mina owole lokōa mitakena letsama mo kalokpa.

³⁷ Kitonekī bati a kī mipi miyamena ne awī a táye Artemis kuviōla fotsa fudima iye bele foletsā kpa fudima bitia boe baviō a.

³⁸ Leme nte Demetrio mo ye adzuma bakenane a deī kale mo odi kō ni, foletsā badzene deī. Ade budeī fuwi kī foe akū badze foletsā, kī baapuli bekōa betsa letsā kī litia be a benamena awā.

³⁹ Leme nte foletsā bebā minee kō ni, mifō bokōa foe bonaayi ne foletsā badzene a ane bedze ne mbla onukpē.

⁴⁰ Kitonekĩ nviã otutũ kĩĩ kũ k̄ena nde kayidza kadza ne abãã akũ kĩ baapuli bebœe foletsa ne boe akũ. Ade nte banokõẽ a via boe kadi ni, bõláapuli bõnye foe onukpẽ. Baavele boe soto.”

⁴¹ Kĩ ele fukĩ eyua, enye be flee a osi, ade bepansam a.

20

Paulo Naa Makedonia Mõ Akaia.

¹ Kĩ otutũ a onukpẽ do a, Paulo ve bate badone a ekpota. Kĩ ena kadi ebi be, edo be kobẽ lemẽ eyua a, evia osi edzakũ enaa Makedonia.

² Paulo tsã kame kame na flee ebi bati boe ðlate foletsa pii ekado be kobẽ, ekõa eyawo Akaia.

³ Edzi ne awã tideto elale. Loko a kĩ ekamane akũ kĩ yadzakũ enaa Siria tite akũ, eyamõ kĩ Yudafõ a sui ne ye akũ. Ne foesũ eke otse kĩ yabuki edani etsã Makedonia kame a.

⁴ Bemõ bati pii letsã benaa. Ade be nye Sopater, Piro obi kĩ eto Beroia, Aristarko mõ Sekundo kĩ bito Tesalonika. Babebã nye Gaio kĩ eto Derbe, Tihiko mõ Trofimo kĩ bito Asia, mõ Timoteo.

⁵ Benya boe lotõ benadzole boe ne Troa omato a kame.

⁶ Kĩ bõnya Yudafõ Abodoo kĩ Etáyila Fuwi a buyua a, budzi okolo ne Filipi ade bunyina bõnaa be sekẽ ne Troa a. Buwo awã ne fuwi elo liti, ade budzi ne awã fuwi evũkõõõ a.

Paulo Naa Troa Nkae.

⁷ Ne ekwansieda luwi letonyade akũ a, botsena kĩ boã nya boe ðlate funitsã a. Ne kĩ Paulo

aadzakũ nte kade nyina sũ ni, ele kodzela flee kenawo lenye kayite.

⁸ Betena tesedza ne abansulu kola a kame.

⁹ Kĩ Paulo le kodzela geleele sũ tida boe Eutiko, opopo kĩ ede edzi ne nfansili. Eto abansulu kola kolalade a eyato ne tite. Bikĩ benaboe ye a mó kĩ eku.

¹⁰ Leme kĩ Paulo ka enaa a, ekena akũ eboomu ye, ade ebi be kĩ, “Mitavila! Edeĩ nkpã!”

¹¹ Ade be flee bibuki bide benaa abansulu ode a benanya boe Olate funitsã a. Paulo buki elemo be kodzela flee kenawo odenyinawi ade edzakũ a.

¹² Ne kĩ letsama tákena opopo a sũ ni, bekpã ye benamena kola, ade owole ka edzi be a.

Paulo To Troa Enaa Mileto.

¹³ Paulo tsã aboa enaa Aso a. Leme boe a kĩ butomo ye a budzi okolo bonya ye loto kĩ bóanatselamo akũ ne awã, lokoa boboe ye nde ayekĩ etsa a.

¹⁴ Kĩ eyamo boe ne Aso a, boe flee bodzakũ bonaa Mitilene.

¹⁵ Odenyinawi a buwo Kio ntintiso. Luwi leyade akũ ni bonawo Samo, ade ne luwi lelade a buwo Mileto a.

¹⁶ Paulo fõ botē Efeso, kitonekĩ étawe kĩ yabula loko pii kade ne Asia tite akũ. Eke otse leme kĩ nte fóana ye sowa ni, yaana ne Yerusalem ne Pentekoste luwi a akũ.

Paulo Kla Efeso Bate Badone Banokoē a.

¹⁷ Leme kĩ buwo Mileto a Paulo do batō ne Efeso bate badone banokoē a sekē kĩ beyaatselamo ye ne awã.

18 Ade kī beyaa a, ebi be kī, “Nwaẽ amε, mi a flee minyina ayekī ndzi ne mi sekẽ, kito lokɔ a kī ãya ne Asia tite akū a keyawo nviã kī a.

19 Mimó ayekī ndɔla yī akū nsum Boe ɔlate, tito kī nna ne lubo kamɔ mɔ kabe kamε, ne ayekī Yudafɔ we kī bako yī sū.

20 Lemε minyina kī ntákɔla mi ɔnokɔali a. Fɔtsa a flee kī ãnyina ne boe ɔlate akū a, ade foe ntsa mi a. Ntsa foe ne kanade flee anε mɔ mi toto kamε.

21 Ade kako nye kako kī ntsã mmini ni, ndε Yudafɔ mɔ Helafɔ flee mɔ ɔsī mɔ ɔsī kī bedani be tɔwɔle kamε beya ne Baguma sekẽ, lokɔa betε boe ɔlate Yesu bido.

22 “Finyaakī manaa Yerusalem ne Hūhū Kpalεwa kawε onukpẽ, ne kī ãnyina letsa kī laaya ne yī akū ne awã a.

23 Lemε ne ɔmato odi nye odi kamε kī ntsã ni, Hūhū Kpalεwa a fɔ ãnyi kī maawa kɔla ne lubo kamɔ kamε.

24 Yī nkpã lela nfasɔ adima, nte ntápuli nkena letsa a kī boe ɔlate Yesu do yī kī nkena a. Letsa kī edo yī kī nkena nye kī nkaabi bati Baguma Kale Wī a, mɔ ayekī edeĩ semε kale ekpa boe.

25 “Finyaakī ãnyina kī mi a flee kī minu kī ntsa mi fɔtsa ne Baguma legãkanyakɔ akū, bɔmó mi bɔlaabuki bɔmó akū dadaada.

26 Ne foesū mabi mi paa nviã kī, kī nte odi yela ye nkpã ni, nné yī nfumususu fɔanε.

27 Kitonεkī ne ɔnokɔali kamε ni, ntákɔla mi letsama ne Baguma legãkanyakɔ a akū.

28 Ne foesū mina ne kukūmanε kamε. Hūhū Kpalεwa a lepau mi ndε loto banyanε kī mipi ye babi a kī edo mi ne awε a kapi wī. Mipi be kapi

wĩ, kitonekĩ Baguma kɔa ye Obi baboane eko ne tite enye be.

²⁹ Ade ñnyina yededeede kĩ nte ndzakũ ni, bati kpa aayawo ne mi kame lokɔa beyale mi nde ayekĩ kulikii awo ne baveli kame a.

³⁰ Ne mi moa awe kame malo ni, bavãlevã aane, lokɔa bekpã bate badone pii betsãmena fovã fotsa katsa a osi akũ.

³¹ Foesũ midã kadã wĩ, lokɔa mite ane ayekĩ nkɔa ane mo babe ntsa mi fotsa lenye mo suwa flee ne futeli elale a kĩ nna ne mi kame a.

³² “Finyaakĩ, nkɔa mi mado ne Baguma awe kĩ edãmena mi akũ mo ye folets a kĩ foabumena bati a, fudo mi katekado kobẽ ayekĩ fɔakena mi ode fotsa banyane nde bikĩ epau ekpa ye akũ a aye.

³³ Ane tábeele yĩ ne odima sika ngbã ñye suwovoe ñye tilima akũ.

³⁴ Mi awe minyina kĩ yĩ awe kĩ nkɔa nkena adzuma ndãmena yĩ mo bikĩ bitomo yĩ a leme akũ a.

³⁵ Nkena fukĩ bame flee nne matsa mi ayekĩ mikena adzuma kɔɔba mibumena ahiãfo, ade mite ane ne lets a kĩ boe Olate Yesu le a kĩ, ‘Kakpa deĩ nhila kebẽ kate.’ ”

³⁶ Ade ke kĩ Paulo le kodzela eyua a, eke aduli ade bemɔ be flee bɔbɔa mpae a.

³⁷ Lokɔ a kĩ ekakla be a, bekɔa ane mo babe bekatu kaboomu ye.

³⁸ Letsa a kĩ de lefõ biwo oblo koũ a nye ayekĩ ele kĩ bemɔ be beláabuki bemɔ akũ dadaada a. Biyi ye osi benawo okolo a owẽ ne owɔ abuĩ.

21

Paulo Naa Yerusalem.

¹ Kĩ bɔkla akū buyua a, budzi ɔkɔlɔ bɔtsã kpĩ bunyina bɔnaa Kos. Kĩ kade nyina a buwo Rodo ade bɔtẽ bɔnaa Patara a.

² Awã naa budzi ɔkɔlɔ odi kĩ yanaa Foenike.

³ Bɔmó Kipro tite a ne lɔto, ade bɔtsã te kayɔ kayɔ a bɔnaduma ne Tiro, ne Siria tite akū, awã kĩ baanyɛ fɔtsa flee a kĩ ɔkɔlɔ a nɔnɛ a.

⁴ Bɔmó bate badɔnɛ badi ne awã, ade bɔna ne be sɛkẽ ekwansieda mɔa a, kitonɛkĩ Hũhũ Kpalɛwa a tsã be akū bibi Paulo kĩ etanaa Yerusalem.

⁵ Kĩ boe kadzakū wo ɔto a, bate badɔnɛ a mɔ batsɔ mɔ babi flee yi boe osi benawo mpo abuĩ. Awã na boe flee buke aduli bɔbɔa mpɛɛ.

⁶ Kĩ bɔkla akū buyua a, buwo ne ɔkɔlɔ kame ade be malo bimuniki bɛnaa fɔla a.

⁷ Bɔbɔɛ buto Tiro ade bɔnadza ne Ptolemia a. Bɔnawɔna bate badɔnɛ a kĩ bideĩ ne awã ade budzi ne be sɛkẽ luwi mɔa a.

⁸ Kĩ kade nyina a, bɔdzakū ne awã bɔnaa Kaisarea. Bɔnase ne Filipo, Kale Wĩ a Letsã odɛnɛ a awã. ɛnyɛ babumenanɛ evũkɔnɔ a kĩ bɛpau ne Yerusalem a kame ɔmɔa.

⁹ Edeĩ bayitsɔ ɛna kĩ bidzĩ fɔnyɔ, ade benyɛ Baguma onukpẽ banyɛnɛ lɛmɛ a.

¹⁰ Bɔna ne awã fuwi fudi ade foe kame a Baguma onukpẽ ɔnyɛnɛ a kĩ bave Agabo to Yudea ɛya a.

¹¹ Ade kĩ ɛya ne boe sɛkẽ a ɛbɔɛ Paulo ɔwẽ a kĩ yakɔa kaboomu kate a esuli ye mɔa awe akpo mɔ abɔa, ade ɛlɛ kĩ, “Hũhũ Kpalɛwa a bo ni, ade aye

Yudafɔ nɛ Yerusalem aasuli ɔwɛ kɔ̃ ɔlate bekɔa ye bido nɛ bikɔ̃ benyɛ Yudafɔ banɔkɔɛ a awe a.”

¹² Kɔ̃ boe flee bunu fɔletsɔ kɔ̃ a, bɔmɔ bati a kɔ̃ bideɪ nɛ awã flee a buke Paulo aduli kɔ̃ etanaa Yerusalem.

¹³ Lemɛ Paulo bi boe kɔ̃, “Litsɔ nyɛ kabe a kɔ̃ mikɔa miaveli yɪ akpɔ? Mmanɛ akɔ̃ nkpa nnɛ kɔ̃ bisuli yɪ nɛ Yerusalem odi lemɛ kɔ̃ maaku nɛ awã nɛ boe ɔlate Yesu sũ.”

¹⁴ Kɔ̃ bɔmɔ kɔ̃ bɔlɔapuli bɔdani ye adzuni sũ ni, bɔfɔnɛ ye awe ade bɔlɛ kɔ̃, “Boe ɔlate kawɛ keya nɛ foɛ kamɛ.”

¹⁵ Fuwi fudi liti ni, bɔmanɛ akɔ̃ ade bɔdzakũ bɔnaa Yerusalem.

¹⁶ Bate badone badi to Kaisarea bitomɔ boe bɔnaa. Kɔ̃ buwo awã a, bekpã boe bɔnase nɛ ɔnɔkɔɛ odi kɔ̃ bave Mnason awã. Eto Kipro ade enyɛ bate badone batɔnyade a kamɛ ɔmɔa a.

¹⁷ Kɔ̃ buwo Yerusalem a bate badone a tɛ boe mɔ kawɔlɛ.

Paulo Namɔ Yakobo.

¹⁸ Kɔ̃ kade nyina a, Paulo kpã boe bɔnamɔ Yakobo mɔ bate badone banɔkɔɛ flee a nɛ Yerusalem.

¹⁹ Ade kɔ̃ bɔnawɔnɔ akɔ̃ buyua a, Paulo bɔa be amandɛ nɛ letsɔ nyɛ letsɔ a kɔ̃ Baguma kɛna nɛ ye kamini nɛ bikɔ̃ benyɛ Yudafɔ kamɛ a akɔ̃.

²⁰ Kɔ̃ bitse fɔletsɔ a biyua a, be flee bimu Baguma ade bibi ye kɔ̃, “Boe ɔwaɛ, dã ayekɔ̃ Yudafɔ mpim mpim tɛ bido, ade bipini Mose mbla a mɔ ɔsɔ̃ mɔ ɔsɔ̃ a.

²¹ Bati badi bi be kɔ̃ ɔtsa Yudafɔ a kɔ̃ bideɪ nɛ fude fude a kɔ̃ betakɛna nɛ Mose mbla mɔ boe tɛmanɛ a akɔ̃, ade obuki ɔtsa kɔ̃ betatsua be babi fɔkpati lemɛ a.

22 Baanu kokooko kī oya ne boe sekē. Ne fukī sū litsa kenε kī bōkena finyaa?”

23 Ade ke bekpa ye adzuni kī “Budeī bati εna kī bido lideto.

24 Kpā be kanamεna Yudafō Asoli Kōla kame kabumō be minye lolō kakpa lideto a kase foe koto. Fukī aafō odi nye odi lomō kī fovā bema bite ne nō akū, lokōa fōtsa lemε kī opini Mose mbla a kapini wī.

25 Bate badone a kī benyε Yudafō a kō ni, bōtsele be ovoli bubi be kī betabuki benya fōtsa kī bekōa bebōa afōlie bekpa baviō, befō babōane kanya, betaba bayae kī betātsua be fomō, lokōa befō linyolewe mō litsolewe.”

26 Foesū kī kade nyina a, Paulo kpā banyole a, ade bōnakena lolō kakpa tsoli tsoli amanie a. Ke liti a, εnaa Yudafō afōlie kabōakō a εnakpa basōfō kanyi ne fuwi a kī tolō kakpa amanie a aawūna, mō futetsa a lemε kī yaama be bekōa bebōa afōlie a ne be lolō.

Bipi Paulo Ne Yudafō Asoli Kōla a Kame.

27 Ade kī kite sukuloo lokōa fuwi evūkōnō a aawo oto a, Yudafō badi kī bito Asia kame a yamō Paulo ne Asoli Kōla a kame. Bido otutū ne bati a badi kame ade bipi Paulo a.

28 Bekabōa fōwōla kale kī, “Israelfō miyaate mō boe tsoo! Ade oti kī tsē yamini ne kako nye kako, yabi bati kī betakena ne boe Yudafō mbla aku a. Ye lemε ekpā Grikifō eyawomεna ne Asoli Kōla a kame, kī fōatsa kī ebula boe kako kpalewa kī.”

29 Bele foe lomō kitonekī luwi a benya lotō bemō Paulo mō Trofimo kī eto Efeso a, kī betse

bamini ne Yerusalem. Ne foe sũ bekona kĩ ekpã ye ewomena ne Asoli Kola a kame.

³⁰ Ne fowola kaboa a sũ, akũ nyene bati a flee ade biwula atse yoo benatsena ne Asoli Kola a kame. Badi vele Paulo benemena ade bebale tunyukpẽ flee a.

³¹ Loko a kĩ bewe kĩ bako ye a, Romafõ sodzafõ onokõ odi nu kĩ Yerusalem omato a flee deĩ ne otutũ kame mo fowola kaboa.

³² Deedimõape ekpã sodzafõ badi benaa awã kĩ bekakena hũnyehũnye a. Kĩ bati kĩ mo sodzafõ mo be onokõ a pe befõ Paulo katuli.

³³ Awã naa, sodzafõ onokõ a fõ bipi Paulo ade bido ye nkõsonkõso nviã a. Ade evia etse oti a odu kĩ yanẽ mo letsa a kĩ de ekena a.

³⁴ Bati a flee kanye tunukpẽ futefute. Kĩ sodzafõ onokõ a lanu letsama kayõ potii etomena be sekẽ ne fowola mo osĩ a sũ ni, efõ bekõa Paulo benado ne kola a kame.

³⁵⁻³⁶ Kĩ bekõa bade kola onyukpẽ kadekõ a, foya ne sodzafõ a kame kĩ bebõ Paulo bedela ne ode ne bati kodabu a kalõkpa a kĩ bena ne Paulo akũ sũ. Ade bitomõ be mo fowola kpaa kaboa kĩ, “Miko ye! Miko ye!”

Paulo Pili Ye Lolo.

³⁷ Loko a kĩ bekõa ye bado ne kola kame a, Paulo bi sodzafõ onokõ a kĩ. “Nwe kĩ malõmena mo no sukuloo.”

Ade ke sodzafõ onokõ a via ye kĩ, “Yie! Ale Griki tide?”

³⁸ Ade ebuki evia ye kĩ, “Ne no nye Egipteni a kĩ loko lidi ekpã awudifõ mpim ena biyidza bedza ne abãã akũ, kĩ bilo benaa kosa kame a?”

39 Ade Paulo kpa mbuaye kī, “Yudani mane. Bema yī ne Tarso ne Kilikia tite akū. Ade omato a na ni, nné omato kabii yane. Foesū make nọ aduli fō nlemo bati kīi kodzela.”

40 Adeke onokōē kīi tuno kī Paulo elemo be kodzela a. Paulo ne eyadza ne onyukpē kadekō a, ade ete awe ne bati kodabu akū kī bekena dīi a. Kī befō fowola kaboa a, elemo be kodzela ne Yudafō tide kame kī,

22

1 “Nda ame mo nwaē ame, agoo! Mifō ñnye yī onyukpē kame foletsa mitse.”

2 Kī binu kī Yudafō tide kame ele kodzela a, bekena fowola kaboa ne kayo bibu. Ade ke Paulo bi be kī,

3 “Yudani mane ade bema yī ne Tarso, ne Kilikia tite akū a. Leme Yerusalem ne awī bedoola yī, nkole fotsa ne Gamaliel kayo. Betsa yī boe bawanyo mbla a mo foe akū amanie a flee yededeede. Ade nkōa yī owole flee nkpa Baguma nde ayekī mi malo miakena nviā kīi a.

4 Kito loko a na, ntomo bate badone a kī betšē osi vōē a liti, nwe kī beko be. Ade nkapi batsole mo banyole kado ne kola a.

5 Boe Osōfonokōē Flee mo omaī banokōē aapuli bidi adansie ne fukī male kīi akū, kitonēkī bekatsēle tuvoli kakpa yī kī nkōa nkena fotsa kīi bame. Ade loko a kī manaa Damasko a ni, bekpa yī tuvoli kī nkōa mma Yudafō ne awā ndza ne foe akū mpili bate badone a nsuli be nkōa ñyamina ne Yerusalem bevele be soto.

6 “Loko a kī ntsē manaa, kī kite sukuloo mawo Damasko, nde suwa tōdōũ ewua-nviā kame a ni,

deedimɔape ɔhaĩ mɔ ɔsĩ odi to ode eka eko ne yĩ akũ!

⁷ Adeke nka ntɔ ne tite, ade nnu ɔledo odi kĩ ekavia yĩ kĩ, ‘Saulo, Saulo, nde sũ oyidza ɔdza ne yĩ akũ lɔmɔ?’

⁸ “Ade nvia kĩ, ‘Boe ɔlate, nɔ owei ane?’

“Ebi ebi yĩ kĩ, ‘Yĩ nye Yesu Nazaretni a kĩ ye akũ oyidza ɔdza a.’

⁹ Bati a kĩ bɔmɔ be tsẽ a mɔ ɔhaĩ a lemɛ betánu oti a kĩ bɔmɔ ye lekale kɔdzela a odo.

¹⁰ “Ade nvia ye kĩ, ‘Boe ɔlate, litsa kene kĩ nkɛna?’

“Ebi yĩ kĩ, ‘Yidza kanaa Damasko ɔmato a kamɛ. Awã na maatsa nɔ letsa a kĩ nwe kĩ kɛna a.’

¹¹ ɔhaĩ kĩ kɔ yĩ ane foesũ bati a kĩ bɔmɔ be tsẽ a lipi yĩ ne kɔkpɔ bekpã yĩ bɔdzakũ bɔnawo Damasko ɔmato a kamɛ.

¹² “Onyole odi kĩ bave Anania na ne awã. Enye oti kĩ yavila Baguma ade yakɛna ne boe mbla lemɛ akũ yededeede a. Yudafo a kĩ bideĩ ne awã flee a akpa ye obu.

¹³ Oti kĩ yadza ne yĩ ɔwẽ ade ebi yĩ kĩ, ‘Nwaẽ Saulo bu kamɔ fokɔ!’ Lɔkɔ a na kamɛ pɛpɛpɛ yĩ ane kamɛ kpale yededeede ade mmɔ ye a.

¹⁴ “Ade ebi yĩ kĩ, ‘Boe bawanyɔ Baguma lepau nɔ eyi kĩ nyi ye fowetsa, kamɔ ye Obi Kpalɛwa a kĩ Bɛpau a lɔkɔa kanu ye kɔdzela lemɛ.

¹⁵ Kene kĩ akɔa ɔledo kĩ ɔnamɛna kakɔ nye kakɔ, obi bati flee letsa a kĩ ɔmɔ mɔ letsa kĩ onu a.

¹⁶ Finyaakĩ litsa adzɔle? Yidza lɔkɔa kate mui kawola amanie. Bɔa mpae ne ye dĩ akũ lɔkɔa ekɔa nɔ titikpa ete nɔ.’

Baguma Do Paulo Enaa Bikĩ Beny  Yudaf  a Sek .

¹⁷ “Fukĩ liti a, mmuniki nnaa Yerusalem. Ade kĩ nna ne Asoli Kola kame nkaboa mpa  a, f kona nde tida ab e yĩ, ade nna kanyekatsa kadi a.

¹⁸ Ade aw  na boe  late bi yĩ kĩ, ‘We sowa kadzakũ ne Yerusalem kitonekĩ awĩ bati lel atse no foletsa a kĩ aale ne yĩ akũ a.’

¹⁹ “Leme nkpa mbuaye kĩ, ‘Boe  late, be flee binyina kĩ yĩ lekapili bikĩ bete no bido a ne Yudaf  fotsenak  a kabo be.

²⁰ Ade loko a kĩ bekako no odansini Stefano a, yĩ malo ntun . Foesũ benye be tetadie bekp  yĩ nle ade bekatale ye boe a.’

²¹ “Leme boe  late bi yĩ kĩ, ‘Yidza kanaa, maado no mo lugo ne bikĩ beny  Yudaf  a kame!’”

²² Loko kĩ flee a, bati a dza d i bekatse ye kale a. Leme mo ye kale nkae kawũna pe, be flee boboa fowola kooba kĩ, “Aa! Ket feta kĩ yadzi nkp ! Mikp  ye minamena minaako ye!”

²³ Ne kĩ bena kalokpa paa sũ ni, beb a fowola kooba ade bido be tetadie kayele, mo kudu kata ne  we kame awe a.

²⁴ Ade ke kawũ banone onoko  a f  bekp  ye biwomena ne kola kame kĩ benaabo ye loko binyi letsa a sũ kĩ Yudaf  a kpa biko ne ye akũ lomo.

²⁵ Loko a kĩ bekasuli ye a, Paulo via kawũ banone onoko  odi kĩ edz  ne aw  kĩ, “Osi waa kĩ babo Romani nte bet dze ye foletsa t ?”

²⁶ Onoko  kĩ naa be loto onyane a sek  ade evia ye kĩ, “Litsa akena ne awĩ a? Onyole kĩ boni Romani yane!”

27 Foesũ kawũ banone loto onyane a ya ne Paulo sekẽ ade evia ye kĩ, “Abo nde? Romani ane?”

Ade ke Paulo kpa mbuaye kĩ, “Romani mane!”

28 Kawũ banone loto onyane a bi ye kĩ, “Yĩ malo Romani mane. Yĩ kõ nse koto baũ fomõ ndani nkena Romani!”

Ade Paulo bi ye kĩ, “Yĩ kõ yĩ bamanẽ flee nye Romafõ.”

29 Ade ke kĩ bati a kĩ bedza kĩ babo ye bivia ye onukpẽ kame foletsa nu kĩ Romani yane a, bevele akũ benaa liti. Kĩ be loto onyane a nyi kĩ Romani yane a, libe wo ye paa, kitonekĩ ye lekpa osi kĩ bisuli Paulo bibo ye.

Bekpã Paulo Beyadzela Ne Foletsa Badzene Anẽ.

30 Kĩ kade nyina, kawũ banone onokõẽ a we kĩ yanyi letsa a kĩ de sũ bebõẽ foletsa ne Paulo akũ. Ene Yudafõ basofonokõẽ mõ be foletsa badzene ekpota. Efõ biwũnya towẽ ne Paulo akũ ade bekpã ye beyadzela ne be ane kame kĩ bawe ye foletsa a kame a.

23

1 Ade kĩ Paulo ko ane edã Yudafõ foletsa badzene a kĩ bikoni dũ ne foletsa kadzekõ a, ebi be kĩ, “Nwaẽ ame Israelfõ, yĩ owõle kame kpale ne ayekĩ ndzi nkpã ne Baguma ane keyawo nviã kũ a.”

2 Kĩ Anania, Yudafõ Osõfonokõẽ Flee a kĩ ena ne awã nu ayekĩ Paulo kpa mbuaye a, ebi bikĩ bedza bifuãmõ Paulo kĩ bebõa ye ne onukpẽ.

3 Ade awã mõ Paulo bi ye kĩ, “Baguma leme aabale nõ awe! Nõ seebi kĩ bikputa se fõtsa ovõe

bedzela ane! Litsa foletsa odzene ane? Mbla akũ otsẽ adzemo yĩ, leme ade ye moape a olamena kafum a, ne kĩ okpa kobẽ bebale yĩ oloto sũ!”

⁴ Ade ke bikĩ bedze ne Paulo owẽ a via ye kĩ, “Ɔsofonokoẽ Flee ovũna lomo?”

⁵ Paulo kpa mbuaye kĩ, “Nwaẽ ame, nte ñnyi kĩ Ɔsofonokoẽ Flee yane ni, kufe ntádo ye onukpẽ lomo. Kitonekĩ Katsela Kpalewa a le kĩ, ‘Tale tuwuli kpa ne bikĩ banya mi akũ a akũ.’ ”

⁶ Ade kĩ Paulo mo eyi osũ kĩ bati a kĩ bekpota ne awã a be kame badi nye Zadukifo ade badi leme nye Farisifo a sũ ni, ebɔa fowola kooba kĩ, “Nwaẽ ame, Farisini mane! Farisifo leme lema yĩ! Nviã kĩ badzemo yĩ kitonekĩ nte banokpa kabuki kayidza kadzi nkpã a ndo sũ!”

⁷ Kĩ Paulo sila ele folets a kĩ eyua pe, kavele ya ne Farisifo mo Zadukifo a kayite, ade besẽ be akũ a.

⁸ Kitonekĩ Zadukifo ale kĩ banokpa labuki kayidza, ode foto banyane lelãa, ade hũhũ leme lelãa a. Leme Farisifo kɔ te fukĩ bame flee bido.

⁹ Ɔtutũ kpale wo ne be kame. Farisifo mbla batsane a dza ne Paulo liti kĩ ye folets a nye onokɔali. Ade ke bebɔa fowola kooba kĩ, “Botámɔ lets a kpa lidima ne ye akũ! Ɔsa hũhũ adi ñye ode foto onyane odi alemo ye kodzela!”

¹⁰ Fowola kabɔa a buki fude ne ode fubu. Ade bati a flee pini Paulo bekavele kadu kanamena kayamena a. Kĩ sodza onokoẽ a vila kĩ baavele ye bepããpãã sũ ni, ebi ye sodzaf a kĩ beka benaate ye benaado ne kola.

¹¹ Luwi a lenye a, boe Ɔlate yadza ne Paulo owẽ ebi ye kĩ, “Paulo do owole. Ayekĩ odi adansie ne

yĩ akũ ne Yerusalem ne awĩ a, ade ayea kene kĩ akena ne Roma leme a.”

Yudafɔ Tsa Fɔlo Kĩ Bakɔ Paulo.

¹² Kĩ kade nyina a, Yudafɔ badi lo fubo bekpa be akũ kĩ nte betáko Paulo ni, beláanya iye bemɔa!

¹³ Bati kĩ lidede aana nde be tena mo liti.

¹⁴ Ade ke bibuki benaa basɔfɔnɔkɔẽ mo be loto banyane sekẽ bibi be kĩ, “Bolo fubo kĩ bolaanya iye bomɔa kenaawo kĩ bokɔ Paulo.

¹⁵ Foesũ mimɔ foletsa badzene a mibi sodzafɔ loto onyane a kĩ, ebuki ekɔa Paulo eyamena ne katsenakɔ ne awĩ. Mikena nde miawe kĩ miavia ye foletsa fudi mibu. Nte bekɔa ye bayamena ni, bóako ye ne osi.”

¹⁶ Leme Paulo ofanyole odi nu foletsa a flee kĩ bele a, ade ewula atse enaa kola kame, enabi Paulo letsa a kĩ de bele a.

¹⁷ Ade ke Paulo ve sodzafɔ a kĩ bedza ne awã kame omɔa ebi ye kĩ, “Kpã obisẽ kĩ minaa onokɔẽ sekẽ. Enee kale mo osĩ kĩ yaabi ye.”

¹⁸ Foesũ sodzani a kpã kabisẽẽ a benaa be loto onyane a sekẽ, ade ebi ye kĩ, “Paulo a kĩ bido ne kola kame ne awĩ a leve yĩ ebi yĩ kĩ nkpã kabisẽẽ kĩ mma no, lokɔa kibi no kale kadi.”

¹⁹ Ade sodzafɔ loto onyane a pi kabisẽẽ a ne kokpɔ benaa owẽ ade evia ye kĩ, “Litsa awe kĩ abi yĩ?”

²⁰ Ade ke mo ebi ye kĩ, “Yudafɔ badi kena onukpẽ mɔa mo be banokɔẽ a kĩ bayaake no aduli lokɔa kunya okpã Paulo oyamena ne katsenakɔ, mo kakona kĩ bavia ye foletsa fudi.

²¹ Leme tatse be kitonekĩ bati nde be tena bela ne osi badzole ye. Bati kĩ lo fubo kĩ

mboente beko Paulo fomo baata funitsã onukpẽ. Ne foesũ bemanε akũ benabela badzole no osi kakpa. Benabela ne osi ɔwẽ kitonekĩ bete bido kĩ aatuno okpa be.”

²² Sodzafo loto onyane a si ye mbla kĩ, “Tafõ odima libuki enu letsa a kĩ oyabi yĩ ne awĩ a dadaada.” Ade ke enye ye osi edzakũ a.

Bekpã Paulo Bema Abãã Onokõẽ Felike.

²³ Ade ke sodzafo loto onyane a ve ye banokõẽ nviã ade ebi be kĩ, “Miwe sodzafo oha nviã kĩ baanaa Kaisarea nviã lenye. Miwe bikĩ bale fotsɔε oha nviã, mo bikĩ badzi bapɔnko leme be bati aduesoũ.

²⁴ Miwe ɔponko mikpa Paulo edzi ne ye akũ lokɔa mikpã ye bɔεε, mima abãã onokõẽ Felike.”

²⁵ Ade ke etsεε ovoli odi ekpa abãã onokõẽ a kĩ,

²⁶ Ovoli kĩ to yĩ Klaudio Lisia sekẽ. Mawõna no, boe Abãã Onokõẽ Felike.

²⁷ Yudafõ badi pi oti kĩ, ade bewε kĩ bako ye a. Leme kĩ bomo sodzafo buwo awã a, nnu kĩ Romani yane sũ ni, nfõ sodzafo a te ye ne be awe.

²⁸ Foesũ nkpã ye iyamena ne be foletsa kadzekõ kĩ manyi letsa a kĩ ekena a.

²⁹ Iyamo kĩ letsa kĩ bebɔε ne ye akũ a nye Yudafõ ɔsum mbla akũ foletsa kĩ fonyé fukĩ bado ye ne kola kame iye beko ye.

³⁰ Adeke kĩ bibi yĩ kĩ belamo nhihie kakena kĩ baako ye sũ ni, nkona kĩ makɔa ye mma no. Mbi bikĩ bebɔε kale ne ye akũ a ku kĩ bekɔa ke bema no.

³¹ Foesũ luwi a lenye a sodzafɔ a kpã Paulo benawo Antipatre.

³² Kĩ kade nyina, sodzafɔ a kĩ betsã abɔa a muniki benaa kɔla kame, ade befɔ bapɔnkɔ badzine a kpã Paulo benamena Kaisarea a.

³³ Kĩ biwo awã a, bekɔa Paulo mo ovoli a kĩ benene a bekpa abãã onokɔẽ a.

³⁴ Kĩ ekã ovoli a eyua a, evia Paulo amantam a kĩ eto. Ade kĩ enyi kĩ Paulo to Kilikia a, ebi ye kĩ,

³⁵ “Maanaa no fɔletsɔ kɔĩ kame yededeede nte bikĩ mimɔ be mina kale a ya ne awĩ.” Ade ke ekpa sodzafɔ a kĩ bedza ne awã a kɔbẽ kĩ bekɔa Paulo bido ne kɔla a kĩ Legã Herodes ke a kame lokɔa bekaadã ye akũ.

24

Yudafɔ Bɔe Fɔletsɔ Ne Paulo Akũ.

¹ Fuwi elo liti a, Ɔsɔfɔnokɔẽ Flee Anania, Yudafɔ lotɔ banyane mo fɔletsɔ ɔdzene kĩ bave Tertulo naa Kaisarea. Beya ne Felike sekẽ kĩ bayaanye Paulo nfumusu betsɔ ye.

² Kĩ beve Paulo beyamena a, Tertulo yi Paulo onukpẽ katsua kĩ, “Boe Ɔlate, ne no nyansã mo adzuni kĩ onene akpã boe sũ ni, bɔna lukudo ne lokɔ pii kame. Ade kavemena pii leme ya ne boe tite akũ a.

³ Fukĩ nyɛ fɔtsa kĩ fuwo boe Yudafɔ flee anɛ.

⁴ Bɔake no aduli kĩ tse fɔletsɔ a kĩ maabi no ne onyole kɔĩ akũ a.

⁵ Kitonekĩ bɔmó ye buyi ɔsũ kĩ ɔdze odone yanɛ, ade etsẽ ne kako nye kako yadani Yudafɔ kakɔna ne katinya kame kĩ bekɛna fɔtsa basa

bitia abãã a. Enye loto onyane ekpa Nazarefo katsu a.

⁶ Foe liti a bomó leme kī etsē yakena fotsa kī foado boe Yudafō Asōli Kōla a efī, ade bupi ye a. Foesū bōwe kī bōadzemo ye ne boe mbla onukpē.

⁷ Leme kawū banone loto onyane Lisia kōa kōbē eyate ye ne boe awe.

⁸ Nte ovia oti kī onukpē kame fōletsa ni, aapuli onyi fōletsa a kī bōbōe ne ye akū a otomena ye sekē.”

⁹ Ade ke Yudafō a flee tuno mo onukpē moa bele kī fōletsa a kī Tertulo le a nye onokoali.

Paulo Nye Onukpē Ne Felike Anē.

¹⁰ Kī abãã onokōē a ve Paulo kī ele kōdzela a, eyi kayo kī, “Boe Ōlega, ñnyina kī ne futeli pii kī fōtē kī kame ni, nō adze Yudafō fōletsa. Ne foesū kawole de yī kī maanye yī onukpē ne nō ane.

¹¹ Aanu kī fōana nde fuwi ewua-nviã kī ñya ne Yerusalem ñyaabōa afōlie ne Yudafō Asōli Kōla a kame.

¹² Ade odima támō kī bōmō odi bōkena odze ñye ndo otutū ne Yudafō Asōli Kōla kame, be fōtsenakō, ñye kākō kadi ne omato a kame a.

¹³ Ade bati kī kame odima leláapuli eke otse ne letsama akū pōtii kī fōletsa a kī bele ne awī a ni, onokoali fōane.

¹⁴ Leme letsa a kī de akū ntuno nye kī masum boe bawanyo Baguma, ade ntomena Osi a kī bale kī enyé osi wī a. Nte fōletsa a kī betsele ne Mose mbla a mo Baguma onukpē banyene tuvoli a kame a ndo.

15 Ndeĩ kɔnɛte ne Baguma akũ nde ayekĩ be malo bideĩ, kĩ Baguma aadzela bati wĩ mɔ bati kpa flee etomena kanɔkpa.

16 Ne kɔnɛte kĩ sũ ni, mabɔa mbɔdi paa kĩ yĩ ɔwɔle kame ekpale yededeede ne Baguma mɔ batidziwa ane.

17 “Ade futeli pii kĩ ndzakũ ne Yerusalem a. Finyaakĩ ãyaate ahiãfo fɔtsa lokɔa mbɔa afɔlie nkpa Baguma.

18 Kĩ mayua lolɔ kakpa amanie a, Yudafɔ badi yamɔ yĩ ne Asɔli Kɔla a kame. Nnɛ bɔmó bati kĩ banye lema tsɛ. Ade ke ntádo ɔdze odima leme a.

19 Yudafɔ a kĩ bito Asia tite akũ a na ne awã, ade be kene kĩ beyaadza ne nɔ ane kame a, lokɔa nte bideĩ kale kadi ne yĩ akũ ni, baale.

20 Ìye afɔ bati a kĩ bidzi ne awĩ a bele kɔto a kĩ beko yĩ ne lokɔ a kĩ Yudafɔ ɔmaĩ fɔletsa badzene a dzemɔ yĩ a.

21 Mbɔe nte kale mɔa a kĩ ndzela ɔledo nle kĩ, ‘Miadzemɔ yĩ nviã kĩ kitonekĩ nte banɔkpa kayidza kadzi nkpã a ndo.’ ”

22 Ade Felike, oti kĩ enyina katekado osi vɔɛ kĩ paa a bi Yudafɔ a kĩ, “Midzɔle yĩ kenaawo lokɔ a kĩ Lisia aaya fomɔ maatsua fɔletsa kĩ kame.”

23 Adeke efɔ bekɔa Paulo benado ne kɔla a. Leme ebi bikĩ badãmena ye akũ a kĩ betakena ye tenya. Nte ye bakɔba badi ya ne ye sekɛ ni, bekpa be osi lokɔa bekena letsa a kĩ yawe a bekpa ye.

Paulo Nye Fɔletsa Kame Etsa Felike Mɔ Drusila.

24 Ne fuwi fudi liti ni, Felike mɔ ɔtsɔ Drusila kĩ enye Yudani ya. Efɔ benye Paulo beyamena ade

ebi be kale ne Yesu Kristo katekado foletsatsa akũ a.

²⁵ Kĩ ekanye foletsatsa kame ne kadzi wĩ, akũ kapi, mo Baguma kadze a kũ kaaya ne kunya kame a akũ ni, libe wo Felike paa. Adeke Felike bi ye kũ, “Yidza kanaa tũ. Nte nna loko wĩ ni, maafũ beve no.”

²⁶ Ne kũ ekona kũ Paulo aakpa ye litsedi sũ ni, yado bave ye moatse moatse bemo ye balomena.

²⁷ Ne futeli nviã liti a, benye Felike ade bekõa Porkio Festo beyamena ne ye kadzakõ a. Leme kũ Felike we kũ Yudafo a bewe ye kale sũ ni, efũ Paulo buki ena ne kola ne awã.

25

Paulo Kõa Ye Foletsatsa Ema Legã Kaisare Anẽ.

¹ Kĩ Festo yawo kayite a kũ yanya lonokoẽ a, ke fuwi elale liti a, eto Kaisarea enaa Yerusalem.

² Ne awã naa, basofonokoẽ a mo Yudafo banokoẽ a yabi ye foletsatsa a kũ bebõe ne Paulo akũ. Ade ke bike ye aduli kũ,

³ emo be konya efũ bekõa ye beyamena ne Yerusalem. Be kasui nye kũ baadzi ye osi lokoã nte yatẽ a beko ye.

⁴ Leme Festo bi be kũ, “Paulo waa kola ne Kaisare. Yĩ malo maamuniki naa awã ne fuwi lukũ kame.

⁵ Foesũ mifũ mi banokoẽ a beya ne awã beyaanye ye nfumusu a betsa.”

⁶ Ne fuwi elẽ ãye foe ewua liti ni, Festo muniki enaa Kaisare, ade ke luwi leyade a eve Paulo foletsatsa a.

⁷ Ade ke kũ Paulo yawo foletsatsa kadzekõ a, Yudafo a kũ bito Yerusalem a yadza bisinya ye.

Bitsua foletsa pii bite ne ye akū leme fudima tápi ye.

⁸ Paulo nye onukpě ele kī, “Ntáfum Yudafo mbla iye Yudafo Asoli Kola a iye Legānokōě Kaisare.”

⁹ Ne kī Festo awe kī Yudafo a bewe ye kale sū ni, evia Paulo kī, “Ɔwe kī anaa Yerusalem lokoa ndze nō foletsa a ne awā mbōe?”

¹⁰ Ade ke Paulo bi ye kī, “Oowo. Romafō Legānokōě foletsa kadzekō ndzě. Ade awī kefeta kī bedzemo yī a. Onyina yededeede kī ntákena tokpa tidima ne Yudafo akū.

¹¹ Nte nkēna letsa a kī kenē kī beko yī ni, maatunō kī beko yī. Leme nte ntákēna tokpa ni, ketáfeta kī nō iye oti bebā akōa yī edo ne bati kīi awe kame kī beko yī. Ne foesū nkōa yī foletsa makpa Legānokōě Kaisare!”

¹² Fukīi liti a, Festo mo ye foletsa badzene a tsa folo ade bibi ye kī, “Kī okōa nō foletsa akpa Kaisare sū ni, Kaisare sekě mo aanaa.”

Legā Agripa Mo Bernike Tse Paulo Foletsa.

¹³ Fuwi fudi liti a, Legā Agripa mo Bernike ya ne Festo sekě ne Kaisare kī beyaawōna ye.

¹⁴ Bidzi ne awā fuwi pii, ade Festo kōa Paulo foletsa a ebi legā a kī, “Onyole odi waa kōla ne awī kī Felike kōa ye foletsa ekpa yī kī ndze.

¹⁵ Kī nnaa Yerusalem a, basofonokōě mo be banokōě a tsua ye onukpě bekpā yī ade bewe kī nko ye koto a.

¹⁶ “Nfō binyi kī Romafō mbla tákpa osi kī beko oti fomō baadzemo ye. Kenē kī bekpā ye osi bemō bikī bideī foletsa a bekpota ane mo ane fomō bele foe.

17 Foesũ kĩ beya ne awĩ a, ntátě ndzi ne kale kũĩ akũ. Kĩ kade sila kinyina a, nfõ bekpã oti kũĩ beyamena.

18 Leme foletsa a kĩ bele bitomena ye akũ a vemena ne fukĩ nkona kĩ baale a akũ.

19 Foletsa a kĩ bele ne awĩ a to be kasum mo onyole odi kĩ bave Yesu kĩ eku, leme Paulo kõ tsě yale kĩ ebuki edzi nkpã akũ!

20 Fokena yĩ basaa ade ñnyina ayekĩ matsua foletsa a kame a. Foesũ nvia Paulo nte ewe kĩ nkwa ye nnamena Yerusalem lokwa enaanye ye akũ onukpě ne awã.

21 Leme Paulo le kĩ ewe kĩ bekoa ye foletsa bekpã Legãnokõ Kaisare. Ade nfõ bimunikimo ye benado ne kola kenawo kĩ maakwa ye mma Kaisare a.”

22 Ade ke Legã Agripa bi Festo kĩ “Yĩ moawe mawe kĩ matse ye onukpě kame foletsa a.”

Ade Festo bi ye kĩ, “Aatse ye kunya!”

Paulo Dza Ne Agripa Ane Kame.

23 Kĩ kade nyina a, Legã Agripa mo Bernike hehe akũ mo fogãtsa, bene beya ne foletsa kadzekõ a. Ade kawũ banone banokõ mo omato a kame banokõ a tomo be beya a. Festo nye onukpě kĩ bekpã Paulo beyamena.

24 Ade Festo le kĩ, “Legã Agripa mo mi a flee kĩ mikpota ne awĩ a, onyole kũĩ nye oti kĩ Yudafo ne Yerusalem mo Kaisare we kĩ beko!

25 Leme ne yĩ kamõ kame ni, etákena letsa a kĩ kene kĩ beko ye. Kĩ ye a leme ele kĩ ekwa ye foletsa yakpa boe Legãnokõ sũ ni, yĩ malo ntásĩ.

26 Leme litsa koũ maatsese nkwa mmena yĩ onokõ a? Kitonekĩ ne onokwali kame ni, etákena

nfumususu adima. Ade foesũ nkɔa ye ñyamena ne mi ane kame titiliwu nɔ Legã Agripa kĩ nte bodze ye fɔletsa ni lɔkɔa maana kadi ntsɛle ne ye akũ mma ye.

²⁷ Kitonɛkĩ fonéne kĩ bakɔa odi kĩ ewaa kɔla bema Legãnkɔɛ kĩ betámɔ tɔkpa a kĩ ekena a betsa.”

26

Paulo Nye Ye Akũ Onukpě Ne Agripa Ane.

¹ Ade ke Agripa bi Paulo kĩ, “Osi waa kĩ apuli ɔle kɔdzela.”

Foesũ Paulo dɛla awɛ ade ɛle kĩ,

² “Boe ɔlate Agripa, nna lolɔ wĩ kĩ maanye yĩ akũ onukpě ne fɔletsa a kĩ foesũ Yudafo bɔe kale ne yĩ akũ a akũ, ne nɔ ane.

³ Kitonɛkĩ onyina Yudafo tɛdze mɔ be temaniɛ a flee kanyina wĩ. Foesũ na ɔwɔle katse yĩ fɔletsa.

⁴ “Yudafo flee nyina ayekĩ ndzi nkpã kito yĩ tibisẽ kame ne boe ɔto mɔ Yerusalem lɛmɛ.

⁵ Ade nte baale ɔnokɔali ne yĩ akũ ni, baanyi kĩ ñnye Farisini kĩ mabu Yudafo mbla mɔ temaniɛ a flee kaba mbla adi nye adi.

⁶ Finyaakĩ ndzẽ badzɛmɔ yĩ ne ayekĩ yĩ ane teĩ ne Baguma kale a kĩ ɛle eyi ekpa boe bawanyɔ a sũ.

⁷ Ade foesũ Yudafo futete ewua-nviã bɔa mbodi kĩ basum Baguma lenye mɔ suwa flee lɔkɔa bena kɔnɛte kĩ odu a. Boe ɔlate, ade fukĩ sũ Yudafo a bɔe fɔletsa ne yĩ akũ a.

⁸ Nde sũ fudeĩ mi ɔsĩ kĩ miate mido kĩ Baguma adzela banɔkpa?

9 “Loko lidi kame ni, nkwa nte ne yi aku ki mayidza ndza ne biki bitomo Yesu ki enye Nazaretni a aku.

10 Yudafu basofonokoẽ a kpa yi kobẽ ki mpili bati kpalewa pii ndo ne kola kame ne Yerusalem. Ade ke nte bako be leme matuno ne foe aku a.

11 Ntomo be nkakena be tenya flee kenawo temato bebã ki tidei mo lugo a malo kame. Nfo bevele be soto ne Yudafu foletsa kadzeko flee, ndza ne be aku ki bele fubusuotsa ne Yesu aku.

Paulo Le Ayeki Edani Etomo Yesu.

12 “Ade kakona kii odu nne mana Damasko, mo kobẽ a ki basofonokoẽ a kpa yi a.

13 Boe Olate, ki nte ne osi mana mo suwa ketee a, mmó ohaï odi ki ekpale eba suwa, ki emone eto ode eyako ne bomó biki boteẽ bonaa aku.

14 Ki boe flee boka boto a, nnu oledo odi ne Yudafu tide kame evia ki, ‘Saulo, Saulo nde su otomo yi liti? Nte ota fu seneta ni, no moawe aku opila.’

15 “Ade ke nvia ye ki, ‘Boe Olate, no owei ane?’

“Oledo a kpa mbuaye ki, ‘Yi nye Yesu a ki olamena ye kano mo osi mo osi a.

16 Finyaakii yidza kadza! Inye yi aku ntsa no kitoneki mawe ki nkwa no nkena yi tudzuma okenane. Aabi katinya kame bati flee letsa ki omó ne awi, mo fotsa a ki maanye ntsa no a.

17 Ade kako nye kako ki maado no ni, maadza ne no liti ne no awe bati mo kade bebã bati leme kame.

18 Ade aabinya be ane bene ne Abonsam otu kobẽ kame beya ne ohaï mo Baguma kobẽ kame

a. Baguma aakɔa be titikpa ete be lɔkɔa ekɛna be ndɛ bati kɔ̄ ɛnye ekpa ye akũ, nɛ kɔ̄ bɛtɛ ye bido sũ.’

Paulo Le Ye Tudzuma Kakɛna Fɔletsɔ.

¹⁹ “Foesũ, boe ɔlate Agripa, ntátu kanye katsa a kɔ̄ mmó ntomena ode a atsɛɛ.

²⁰ Ìyi kayɔ mɔ kalɛ wĩ a kabi Damaskofɔ, Yerusalemfɔ, Yudafɔ mɔ bikĩ benyé Yudafɔ a kɔ̄ bɛdani towɔɛ kamɛ bɛya nɛ Baguma sɛkɛ, lɔkɔa bɛkaakɛna fɔtsa a kɔ̄ foe aatsa kɔ̄ bɛdani towɔɛ kamɛ yededeede a.

²¹ Ade fukĩ sũ Yudafɔ a yapi yĩ nɛ be Asɔli Kɔla a kamɛ kɔ̄ ndza nkale fɔletsɔ kĩ, ade ke bɛwɛ kɔ̄ bako yĩ a.

²² Lemɛ Baguma nye yĩ nɛ be awɛ kamɛ. Foesũ mbuki ndzi nkpã ade nlamɛna fɔletsɔ kĩ kamɛ kanye katsa mi banɔkɔɛ mɔ bati flee a. Letsa a kɔ̄ de nlamɛna kalɛ nɛ awĩ a nye fukĩ Baguma onukpɛ banyɛnɛ mɔ Mose le biyi kɔ̄ fɔaya nɛ foe kamɛ a.

²³ Ade foe nye kɔ̄ Kristo aayamɔ lubo. Ade ye aanya oti ɔtonyade kɔ̄ yaayidza eto banɔkpa kamɛ, lɔkɔa ekɔa ɔsɛdza ɛma Yudafɔ mɔ bikĩ benyé Yudafɔ a flee a.”

²⁴ Deedimɔape Festo boa fowɔla ɛɛ kɔ̄, “Paulo, nɔ lɔlɔ kamɛ bu kade! Nɔ fɔtsa beblebee kakɔɛ fɔ̄ nɔ lɔlɔ kamɛ bu kade!”

²⁵ Ade Paulo kpa mbuayɛ kɔ̄, “Boe ɔlate Festo, yĩ lɔlɔ kamɛ tábu kade. Takɔa fɔletsɔ kĩ ɔkɛna kagulo. Kalɛ wĩ paa nlamɛna kalɛ.

²⁶ ɔnɔkɔali ni, Legã Agripa nyina fɔletsɔ kɔ̄ malɛ a. Foesũ maapuli nɛ kodzɛla mɔ ye faa.

Mate kado paa kī betákēna fotsa kīī ne kabela kamε.

²⁷ Nda Agripa, ɔte Baguma onukpē banyene a odo? Īnyina kī ɔte be odo.”

²⁸ Ade Agripa bi Paulo kī, “Ɔkɔna kī aapuli ɔdani yī nkenā okristoni ne lɔkɔ lukū kīī kamε?”

²⁹ Ade ke Paulo kpaa mbuaye kī, “Nte lɔkɔ lukū iye lɔkɔ geleele malo ni, mabɔa mpae nkpa Baguma kī, nviā kīī mi a flee kī mideī ne awī a, midani mikena nde ayekī nla. Leme betádo mi nkɔsɔnkɔsɔ nde yī aye!”

³⁰ Ade legā, abāā ɔnokɔē mɔ Bernike mɔ bati a flee yidza a.

³¹ Kī biyidza a, benaa adzina ade bibi be akū kī, “Oti kīī tákena letsa kpa lidima kī bako ye iye bido ye ne kola.”

³² Ade Agripa bi Festo kī, “Nte obi kīī etale kī ekɔa ye foletsā yama Legānokɔē ni, kufe bóapuli bofɔne ye awe.”

27

Bekpā Paulo Benamena Roma.

¹ Kī bike otse kī bɔanaa Italia a, bekɔa Paulo mɔ kola bawane bebā bido ne Romafɔ sodzafɔ ɔnokɔē kī bave Yulio awe kamε. Ade ye adāmena sodzafɔ katsu a kī bave Legānokɔē Sodzafɔ Katsu akū a.

² Ade ke budzi ɔkolɔ kī eto Adramitio yanaa tokolɔ fɔdzakɔ ne Asia kamε a. Bɔmɔ Makedoniani kī bave Aristarko lidzi ne ɔkolɔ a kamε. Eto Tesalonika.

³ Kī kade nyina a, bɔnadza ne Sidon mpo abuī. Ade Yulio kpa Paulo osi kī enaa ɔmato kamε

enaamo ye bakoba, lokoa bekpa ye fotsa a kī yaakoa etsā osi a.

⁴ Kī boboe ne awā a ne kī owe kaboa katselamo boe a onukpē deī osi sū ni, bōtsā Kipro kayo semake bobela owe a.

⁵ Kī botē awā a, bōtsā Kilikia mo Pamfilia mpo abuī, ade bonadza ne Mira ne Likia a.

⁶ Awī a sodzafō onokōē a kī yakpā boe a mó okolo odi kī eto Aleksandria yanaa Italia tite akū, ade ke ekōa boe flee edo ne ye kame a.

⁷ Osi a katsā kame na boe osī ne fuwi pii kame fomō bupuli buwo Knido omato a kame. Kī owe mo osī kaboa sū ni, botápuli botē bonaa kpī. Foesū kī buwo Salmone a, boble bōtsā Kreta omato a oloto, awā kī tite a sua owe a kobē onukpē.

⁸ Osī kame bokoa bōtsā mpo abuī a bonawo kako a kī bave Tokolo Kadzakō Wī a. Awā mo Lasea kayite lelá lugo.

⁹ Bubula fuwi kade, ade kī mui akū katsā lemē na osī sū ni, Onukpē Kasui Loko a tē. Ne fukī sū Paulo kpa be kakona ele kī,

¹⁰ “Nda ame, mmó ūyi osū kī boe mui ane osi katsā aawo ne mbetahu kame, kī fotsa pii mo bati malo aawo.”

¹¹ Lemē kawū banone onokōē kī te okolo otane mo ye olate a kakona eba letsa kī Paulo le a.

¹² Ne kī tokolo kadzakō a lenéne kadzi gelele ne osili loko sū ni, osi batsāne a we kī bedzakū osa baawo Foenike. Baapuli bidzi ne awā ne osili loko, kitonekī Foenike nye omato ne Kreta tite akū. Edeī tokolo fodzakō kī futsua owe onukpē ne suwa katomukō a.

Ɔwe Mɔ Ɔsĩ Vũ Ne Mpo Akũ.

13 Kĩ Ɔwe bɔɛɛ do kabɔa kademena awe a, fɔkena nde fɔale fɔkpa osi a akũ kanaa. Foesũ bemanɛ akũ ade betsã Kreta mpo abuĩ a.

14 Lemɛ owi tábuna mɔ Ɔwe mɔ Ɔsĩ odi vũ eto Kreta seba semake.

15 Ɛvũ etselamɔ ɔkɔlɔ a lotɔ foesũ betápuli bedani ɔkɔlɔ a anɛ betselamɔ mpo abuĩ. Ne foesũ befone ɔkɔlɔ a awe ade Ɔwe a bɔa ye ekanamena a.

16 Ke liti kɔlaa, bɔyana kablakɔ kadi ne Kauda tite kĩ mui tsua bisinya te liti. Kɔbɛ kame fɔmɔ bupuli busuli boe ɔkɔlɔ kabii a budo ne ɔkpale a kĩ ye kame bɔna a kame.

17 Kĩ bemanɛ ye biyua a, bɔkɔa tɔwɛ bisuli bɔtɛmena bupimɔ ɔkɔlɔ kpale a kitonekĩ bivila kĩ Ɔwe aabɔa ye enaabãã ne dã kame ne Libia mpo abuĩ. Foesũ bekena tilima ne ɔkɔlɔ titse a akũ. Ne fukĩ sũ Ɔwe a kabɔa ye kanamena bɔɛɛ.

18 Kade nyina, lemɛ kĩ Ɔwe a táfɔ kavũ sũ ni, bido fɔtsa a kĩ ɔkɔlɔ a nonɛ a kanyɛ kawula ne mui kame awe.

19 Ade ne luwi lɛlɛde a, beyatale ɔkɔlɔ a akũ fɔtsa pii lemɛ biwula.

20 Ɔwe mɔ Ɔsĩ kĩ vũ fuwi beblebee kĩ betámɔ suwa ñye fusibii malo. Ade bɔtáte budo kĩ bóana nkpã a.

21 Kĩ bidzi fuwi beblebee kĩ betánya sũ ni, Paulo yidza edza ne be anɛ kame, ade ebi be kĩ, “Nwaɛ amɛ, nte mitse yĩ kale ni, kufe bɔtábɔɛ ne Kreta, kufe fɔtsa kĩ bame flee taya ne boe akũ, bɔyela boe akũ fɔtsa.

22 Finyaakĩĩ, make mi aduli kĩ mina ɔwɔɛ. Ade mabi mi yededeede kĩ ɔkɔɔ kĩĩ aayela lemɛ mi kame odima leláaku.

23 Kitonɛkĩ kadzɔ lenye ni, Baguma a kĩ ye ode manɛ, mɔ ekĩ masum a, ye ode foto ɔnyanɛ yadza nɛ yĩ ɔwɛ.

24 Ade ke ebi yĩ kĩ, ‘Paulo, taviła. Kenɛ kĩ akɔa nɔ kale oyi nɛ Kaisare anɛ kame! Nɛ Baguma kɔnyakamɔ sũ ni, nɔ mɔ bikĩ betsɛ osi a flee kame odima leláaku.’

25 Foesũ, nwaɛ amɛ, mina ɔwɔɛ! Nte Baguma ndo kĩ letsa nye letsa aaya nɛ foe kame ndɛ ayekĩ ɛɛ eyi a.

26 Lemɛ ɔwɛ aabɔa boe enamɛna tite tidi kĩ mui tsua bisinya te a akũ.”

27 Ade ke ɔwɛ mɔ ɔsĩ kĩĩ kabɔa boe kanamɛna lotɔ mɔ liti fuwi ewuana flee nɛ Adria mpo akũ a. Luwi luwuanade lenye a, boe ɔkɔɔ kame adzuma bakenanɛ a kɔna kĩ bifuã tite tidi.

28 Awã na bekɔna mui a kadzũ bɛdã, ade bɛmó kĩ foe kadzũ aana ndɛ fonɛta ɔha mɔ foe tɛya. Ade kĩ bɛnaa lotɔ sukuloo a, bibuki bekɔna ade bɛmó kĩ mui a a kadzũ nye fonɛta aduekrɔũ a.

29 Nɛ kĩ bivila kĩ ɔwɛ a aabɔa ɔkɔɔ a ɛnaasãmɔ boe kpale kpale sũ ni, bekɔa fɔbɔtsaɛ mɔ ɔlɔmɛ ɛna kĩ bido ɔwɛ bipimɔ ɔkɔɔ a nɛ liti bido nɛ mui a kame. Fɔbɔtsaɛ a nabãã nɛ mui ɔda fɔfɔ ɔkɔɔ a dza. Ade ke bekadã anɛ kĩ kade wĩ kinyina a.

30 Kĩ ɔkɔɔ a kame adzuma bakenanɛ wɛ kĩ balo sũ ni, bekɛna ɔkɔɔ kabii a, nɛ tɛdake kame kĩ banaakɛna fɔbɔtsaɛ mɔ ɔlɔmɛ a nɛ ɔkɔɔ kpale a lotɔ.

31 Lemɛ Paulo bi sodzafɔ a mɔ be lotɔ ɔnyanɛ a kĩ, “Nte bati kĩĩ flee tána nɛ ɔkɔɔ kĩĩ kame kɔ

ni, míaku.”

³² Foesũ sodzafo a tsua ɔwě a kī epini ɔkolo kabii a, ade eka ewo ne mui a kame a.

³³ Odenyinawi a, Paulo ke be flee aduli kī benya. Ebi be kī, “Ade nviã nye fuwi ewuana kī mi kame odima táta letsama onukpě a.

³⁴ Ne foesũ, make mi aduli, minya litsedi lokoa mina kobě ayekī miláaku. Kitonekī odima solo mɔape malo leláakamu.”

³⁵ Ade ke Paulo boe abodoo adi, ade kī eboɔ mpae ekpa Baguma ne be flee ane a, ebuli adi eba.

³⁶ Ade ke ɔwɔle ka edzi odi nye odi bido kanya awɛ a.

³⁷ Bati a kī bena ne ɔkolo a kame lidede nye oha nviã mɔ be aduesũ-evũ (276).

³⁸ Kī bati a nya biwĩ a, benye funitsã mɔ fuvũ a flee ne ɔkolo a kame biko ne mui kame ade ɔkolo a né olome a.

ɔkolo a Yele.

³⁹ Kī foko kpale a, ɔkolo batane a támɔ awã mpo abuĩ a biyi ɔsũ. Leme bemó kadzakõ kadi kī bekona kī awã aale bedza. Foesũ bewɛ kī nte fɔale ni bata ɔkolo a benamena awã.

⁴⁰ Foesũ bikpeli fobotsae mɔ olome kī fupini ɔkolo a towě bido ne mui kame, ade biwũnya otse a kī ye atsa ɔkolo a osi a. Ke liti bedzela ɔkolo a tilima ayekī ɔwe aaboa ye enamena.

⁴¹ Kī beyele banaa a, ɔkolo a nabãã ne dã kame ade ye ane semake tábuki epuli ekuna akū a. ɔwe mɔ ɔsĩ a leme yabo ye ne liti semake a eyele ye foke foke.

⁴² Sodzafo a ke otse kī bako kola bawane a flee ayekī beláato mui bilo.

⁴³ Leme be loto onyane we kī yate Paulo nkpā, foesū etátunɔ bekena ne be kawε akū. Ade ekpa kɔbē kī nte bikī baapuli bito mui ni, benya loto bevenya biwo bito mui benaa mpo abuī.

⁴⁴ Bati a kī bite a leme bebɔε titse fɔke mɔ fɔtsa bebā kī fɔapuli fɔtsāmɔ be ne mui anε lɔkɔa biwo ɔwɔ abuī. Ade aye bɔkena buwo ɔwɔ abuī sɔū a.

28

Paulo Kena Awāwā Fɔtsa Ne Malta.

¹ Ade kī bɔne ne mbetahu kame a, bɔyamɔ kī tite a kī mui tsua bisinya te a bave Malta.

² Bati ne tite kī akū a te boe mɔ kawɔle paa a. Ne kī oni kako osili leme na sū ni, bekpota fi kpale ne mpo abuī a bekpa boe.

³ Kī Paulo fila tuvotsei kī yako ne fi kame a, ne fi a ɔwe ɔbɔ sū kɔε kudi ne ne avo a kame kɔyadɔ ye kɔvane ne ye kɔkpo.

⁴ Kī awā bati a mɔ kɔε a kī kɔvane ne ye kɔkpo a, bibi akū kī, “Owudini oti kī anε. Ade foesū boe baviɔ leláfɔ edzi nkpā a, tito kī elo ne wuda awe kame ne mpo kame malo.”

⁵ Ade Paulo wunya kɔε a edo ne fi a kame a, leme letsama tákena ye.

⁶ Ade bati a dza bekadā anε kī yaawumi iye yaaka etɔ deedimɔape eku. Owi buna kī bedza bekadā, ade kī letsama tákena ye a, bedani be adzuni ne ye akū, ade bele kī, baguma adi yanε.

⁷ Awā kī bonadza a, fuāmɔ Publio kī enye tite a legā. ɔnokɔē kī leme te boe mɔ kawɔle ade edā boe akū fuwi elale flee a.

⁸ Ne fuwi kī kame ni, Publio ɔlega kasɔ atilili, ade ekayo kɔbɔa mɔatse mɔatse a. Paulo naa ye

sekẽ, enaboa mpae ete awe ne ye akũ, ade esae a.

⁹ Kĩ binu foso katsa kũ a, basone ne tite akũ flee ne beya, ade Paulo tsa be a.

¹⁰ Ne lekɛnana kũ sũ bekpa boe fotsa pii. Ade kĩ boe kadzakũ wo oto a, bema boe fotsa a kĩ bɔakoa botsã osi.

Betẽ Malta Bɛnaa Roma.

¹¹ Bote tideto elale ne awã fomɔ bodzakũ. Kĩ boadzakũ a budzi okolo kĩ bave Nta Baviõ kĩ eto Aleksandria eyadza ne kasekõ a ne osili loko.

¹² Kĩ boboe buto awã a, bɔnaa Sirakuse omato a, ade bɔna ne awã fuwi elale a.

¹³ Ade ke luwi leyade buto awã bunyina bɔnaa Regio a. Owẽ wĩ odi bɔa boe ne liti, ade boyawo Puteoli a.

¹⁴ Awã naa, bómó bate badone badi, ade bike boe aduli kĩ budzi ne be sekẽ ekwansieda mɔa. Ne ke liti a, buto awã bɔnaa Roma.

¹⁵ Kĩ boe bawã a kĩ bideĩ ne Roma nu kĩ boyaya a, beyatselamɔ boe ne awã kĩ bave Apia Kɔyaato a. Badi lemɛ yatselamɔ boe ne Fusekõ elale a. Kĩ Paulo mó be a, enye Baguma kole ade ke ebuki ena owole kado a.

Paulo Wo Roma.

¹⁶ Kĩ buwo Roma a, bekpa Paulo osi kĩ edzi ye akũ akũ ne awã kĩ ewe a, lemɛ befõ sodzafɔ a kame omɔa kadãmena ye akũ.

¹⁷ Fuwi elale liti a, Paulo ve Yudafɔ banokõẽ a kĩ bideĩ ne awã a ekpota. Kĩ betɛna a, ebi be kĩ, “Nwaẽ amɛ, bipi yĩ ne Yerusalem bekɔa bema Roma abãã kĩ edzemɔ yĩ, tito kĩ ntáfum odima, ãye nfum boe bawanyɔ amaniɛ adima malo.

18 Romafɔ a dzemɔ yĩ, ade ke bewɛ kĩ bafɔnɛ yĩ awɛ kufɛ a, kitonɛkĩ betámɔ letsa a kĩ de akũ baadza bekɔ yĩ wuda kɔtɔ.

19 Kĩ Yudafɔ a tátunɔ nɛ foe akũ sũ ni, fɔyasĩ kĩ nkɔa yĩ kale mma Legãnokɔẽ Kaisare, titɔ kĩ ntábɔɛ fɔletsɔ nɛ yĩ kade bati akũ malo.

20 Ade fukĩ sũ nve mi a, kitonɛkĩ Oti a kĩ Bɛbɔa Tɔdɔ a, kĩ ye akũ Yudafɔ ate anɛ a, ade ye nte ndo sũ nkɔsonkɔso kĩ pini yĩ a.”

21 Ade bibi ye kĩ, “Boe kɔ bɔtánu kadima butomɛna nɔ akũ. Ade bɔtátɛ ovoli ñye ɔlɛdo kpa odima nɛ nɔ akũ butomɛna bikĩ bito Yudea bɛya nɛ awĩ a sɛkẽ a.

22 Lemɛ bɔawɛ kĩ bɔatse litsedi butomɛna letsɔ a kĩ de ɔtɛ odo a akũ. Kitonɛkĩ baále kale wĩ kadima nɛ katekado katsu a kĩ ke kamɛ odeĩ a akũ nɛ kako nye kako.”

23 Biyi luwi ade ke bati pii yatsɛna nɛ Paulo awã a. Awã naa, ebi be fɔletsɔ nɛ Baguma legãkanyakɔ a akũ. Ade ɛtsa be fɔtsa nɛ Yesu akũ etomɛna Mose mɔ Baguma onukpẽ banyɛnɛ a tuvoli kamɛ a. Elɛ kɔdzɛla kito ɔnɔnɛ kenawo olobe.

24 Be kamɛ badi tɛ fɔletsɔ a bido, badi lemɛ táte bido.

25 Fɔletsɔ kĩ dani kavelɛ nɛ be kamɛ, ade besẽ be akũ a. Paulo bi be kĩ, “Hũhũ Kpalewa lɛ ɔnokɔali ɛtsã Yesaya akũ ebi boe bawanyɔ kĩ,

26 ‘Naa kanaabi Yudafɔ a kĩ,
“Míanu yĩ fɔletsɔ lemɛ miláanu foe kayɔ,
míako anɛ midã lemɛ miláamɔ foe miyi
ɔsũ.”

27 Kitonɛkĩ bati kĩ towɔlɛ deĩ ɔsĩ,
ade be ato sĩ a,

ade bisua anɛ lɛmɛ a.
 Ntɛ nné aye ni, kufɛ be anɛ aamo
 ade be atɔ aanu, be adzuni kame lɛmɛ
 aakpale,
 ade baadani beya nɛ yĩ sekẽ lɔkoa ntsa be fɔso.’
 ”

²⁸⁻²⁹ Paulo wũna kɔdzela kale mo be kĩ, “Kɛnɛ
 kĩ minyi kĩ, bekɔa Baguma bati nkpã katɛ fɔletsɛ
 kĩ a bɛma bikĩ benyé Yudafo a lɛmɛ. Be ni, baatɛ
 foe!”

³⁰ Paulo dzi nɛ awã futeli nviã nɛ kɔla kĩ ewã
 a kame. Ade awã ekatɛ bati a flee kĩ bekaya nɛ
 ye sekẽ a.

³¹ Ekale Baguma lɛgãkanyakõ akũ fɔletsɛ mo
 ɔwɔle kame kɔbẽ flee kakpa be, etsa be fɔtsa
 etomena boe ɔlate Yesu Kristo akũ, ade odima
 tásua ye osi a.

Tuwuli

Tuwuli: Baguma Apam Vɔɔ a Tuwuli New Testament

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuwuli

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Apr 2025 from source files dated 29 Apr 2025

68df0193-2981-5275-8994-8f743fe01e5e